

Nam in omni regimine ille qui presidet et gubernat debet excellere et ad plura ac maiora et magis ardua tenetur prelati quam qui subditus. Quia sicut se habet anima ad corpus quod regit et ratio ad vires inferiores et pastor ad gregem et homo ad bruta animalia sic se debet habere prelati ad subditos. Et ideo videtur quod ille qui aliquem eligit ad tale officium tenetur semper eligere meliorem non tamen intelligitur melior letitior vel astutior sed ille qui omnibus condicionibus pensatis melior est ad tale officium ad honorem dei et utilitatem ecclesie. Aliiter autem eligens vel promouens non videtur iudicium diuinum euadere. Quod autem secundum iura sufficit eligere bonum et idoneum hoc est secundum iudicium humanum. Per quod talis non est promouendus cum secundum Augustinum aliqua permittuntur humano iudicio incorrecta propter maiora mala vitanda que tamen sunt diuino iudicio corrigenda. Nam aliquando sufficit secundum iudicium humanum quod non sufficit secundum iudicium diuinum. Secundum iudicium humanum sufficit illud de quo homo non potest accusari nec electio eius improbari. Constat autem difficile esse electiones fieri. Si possent ex hoc reprobantur qui inueniuntur aliis meliores quam ille qui est electus unde sufficit secundum iudicium humanum ut electio sit recta et eligatur idoneus. Secundum vero iudicium diuinum et conscientiam necessarium est eligere meliorem quantum ad honorem dei et utilitatem ecclesie. Si vero aliquis minus bonum preeligit et aliquid priuatum puta affectio carnalis spes bene fieri et commodi temporalis eum moueat est fraudulenta electio et personarum acceptio et peccat. Sciens ergo dominus interrogat sciebat enim quod non solum diligere eum verum etiam plus omnibus diligere sed inuenerat ut et corde crederetur et ore confiteamur. Nesciens autem petrus quantum alij cultum diligebant non est ausus respondere plus quam alij quod cor alterius videre non poterat sed cum modestia locutus est et absolute respondit. Etiam hoc est ita domine tu scis quia amo te. Quasi diceret. Te ipsum teste inuoco qui secretorum es conscius quod amo te et tu qui interiora consideras scis si plus alijs amo te quam ego nescio. Tu scis quantum diligo te et quia integro corde te diligo quantum vero alij te diligunt nescio. Item quod exptus prope fragilitatis in christi negatione fuit cauius de se respondit nec ultra se efferre in christi dilectione ausus fuit sed quantitate sue dilectionis in iudicio christi qui secreta cordium intuetur posuit. Nec audent inuocare conscientiam propriam in qua prius deceptus fuit sed domini conscientiam inuocat dicens tu scis quod amo te ac si dicat tu nosti plus quam ego. Humilians se coram apostolis non dicit

plus hijs sed simpliciter amo te et instruens nos quod si debemus nos alijs promittere si debemus nobis. Quod ergo de se nouit scilicet quod diligere et dixit quod nesciunt scilicet verum plus alijs diligere tacuit docens nos quod in dubijs suspensionem debemus sententiam tenere et non temere de occultis diffinire. Dicit ei dominus officium pastoralis tibi committens. Pasce agnos meos. Quia si diceret. Hoc michi dabis hoc prestabis si amas me ut pascas gregem meum. In hoc sciam et exprobat quod me amas si scilicet gregem meum pascas. Exhibicio operis sit probatio dilectionis. Dilectio enim dei probatur in dilectione proximi qui vero opus pietatis proximo non impedit minus deum diligit. Unde Augustinus. Constat autem amore suum oues suas commendauit et tamen quod non esset ubi ostenderet petrus amore suum in christum nisi esset pastor fidelis sub principe cum pastorem. Cumque dominus secundo ab eo quod fisset si ipsum diligere et petrus idem quod super respondisset. Item subdit. Pasce agnos meos. Cum vero dominus tercio quereretur si eum amaret contestatus est petrus eo quod scriptus esset interrogatus ab eo qui sciuerat quod interrogabat et turbatus fuit eo quod sciebat eum scire etiam omnia futura propter quod timuit ex tali replicatione ne christus vellet sibi predicare aliquem casum suum futurum sicut supra predixit ei suam negationem futuram et ideo merito timuit et turbatus fuit. Unde secundum Crisostomum. Rursus formidat ne forte estimans se diligere si non diligat corripitur sicut et prius correptus est multum se estimans fortem. Unde ad ipsum christum refugit et dicit ei domine tu omnia scis et ineffabilia cordis et presenciam et futura et de ultimo cordis protulit amantis vocem dicens tu scis quod amo te. Quasi diceret. Tu scis omnia et presenciam et futura. Ideo tu scis quod nunc te diligo sed quod sit michi futurum ego nescio tu scis. Deinde post terciam petri responsionem dominus adiecit pasce oues meas. Interrogauit autem eum ter non ignorans quo animo confiteretur christi amorem sed ut trina confessio amoris delectet trinam negationem timoris. Ter negauit timorem ter confessus est amor. Unde Augustinus. Redditur negationi trine trina confessio ne minus amoris lingua seruiat quam timori et plus veris eliquisse videatur mors imminens quam vita presens. Et secundum Ambrosium interrogauit non ut disceret sed ut doceret quem eleuans in celum amoris sui velut vicarium relinquebat. Non vult dominus suos agnos vel oues committere nisi illi qui eum diligit quos ipse tamen dilexit ut pro eis mori dignetur. Et ideo prius ecclesie pastorem interrogat an se diligat et sic postea ad pascendum suos agnos et oues ei committit.

Vidit enim fuit timoris indicium negare pa-
storem: sic est amoris officium pascere dominum:
cum gregem. Unde **Crisostomus** Si diligis me inquit
piscis fratribus: et servasti amorem quem per
omnia demonstraisti nunc ostende: et animam quam
dixisti posuisse te esse pro me hanc pro ovibus
da meis: ostendens quanti appretietur presen-
tiam propriam ovium: et quoniam hoc est
maxime eius qui in ipso est amoris signum.
Unde et **Gregorius** Si ergo signum dilectionis est
cura pastoris: quicunqueque virtutibus polles gre-
gem dei negligit pascere: summum pastorem
convincitur non amare. Unde et **Augustinus** Quid
est aliud diligis me pascere oves meas quam si di-
ceret si me diligis non te pascere cogita sed o-
ves meas: et sicut meas pascere non sicut tuas:
gloriam meam in eis querere non tuam: dominum
meum non tuum lucra mea non tua. Unde **Bernardus**
hardus Non otiose totiens repetitum est petre a-
mas me: in commissione ovium. Et ego quidem
id significatum proinde puto: ac si illi dixisset
ihesus Nisi testimonium tibi prebente consci-
entia quod me ames et valde perfecte quod ames: hoc
est plus quam tua: plus quam tuos: plus quam etiam te
ut trine repetitionis mee numerus impleatur
nequaquam suscipias curam hanc: nec te intromit-
tas de ovibus meis: pro quibus utique san-
guis meus effusus est. Terribilis sermo: et
possit etiam ipsa verba quorumvis tyrannorum cor-
da commovere. Propterea attendite vobis qui-
cumque opus ministerii huius sortiti estis: at-
tendite inquit vobis et precioso deposito quod
vobis creditum est. Hec **Bernardus**. Vide quomodo
dominus christus committendo petro pastorale
officium ipsum ter examinat de dilectione quod
pastores ecclesie debent deum ac etiam pro-
pinquum pre ceteris hominibus diligere. Non
ergo debet quis eligi in prelatum: nisi habi-
tis certis signis et argumentis de dilectione
eius erga deum et propinquum. Unde **Bernardus**
An non incongrue de dilectione requiritur quod
pascendo gregi preponitur? Ille enim preesse
debet alijs: qui vino caritatis inebriatus ex-
estuat: in memoriam sui: ut non queat que sua
sunt sed magis que ihesu christi. Attende etiam
quod dominus pastorale officium iniungit trina
examinatione premissa: et ideo qui ad hoc
officium assumitur prius examinari debet di-
ligenter. Primo autem et secundo agnos im-
perfectos quodam lacte vescendo: et tercio oves
perfectiores solido cibo alendos petro committit:
quia non solum pastorem sed et pastorem pas-
torem eum constituit. Sunt enim in ecclesia
tria genera seu tres gradus hominum fidelium
qui sicut agni et oves in ecclesia sunt pascen-
di: scilicet incipientes et proficientes: qui

quasi adhuc imperfecti nomine agnorum: et
perfecti qui nomine ovium possunt intelligi.
Et bis dictum est pascere agnos meos sed se-
mel pascere oves meas: quia infirmi et adhuc
tenelli in fide ampliori pastura: cura et sollici-
tudine indigent: quam fortiores et grandius-
culi qui se regere valent nec tanta cura egent.
Pascit igitur petrus agnos pascit et oves
pascit filios pascit et matres: quia regit et
subditos et prelatos. Omnium igitur pastor
est: quia pater agnos et oves in ecclesia ni-
hil est: nichil inquam quod suis pastoribus
commiserit. Sed cum iohannes a domino
magis esset dilectus: quare non est alijs a-
postolis prelatos: sed petrus. Quia erat a-
dolescens: et si esset prelatos illi scandaliza-
rentur forte in eo: sed non ita in petro quia
senex. Item ne videretur amicos carnales
exaltare: et eos alijs preferre: Vnam eccle-
sia imitaretur hoc exemplum: et non faceret
in multis contentum. Considera hic soli-
tam domini clementiam et benignitatem. Aperte
enim vides: quomodo diligenter et affectuo-
se imprimunt reterat et commendat petro a-
nimas nostras. Ter enim interrogans eum
de amore: Ter subiungit pascere. Non dicit
ei tonde: munge macta et manduca: sed di-
cit tribus vicibus pascere scilicet pane doctri-
ne et sancte predicationis verbo: vite et ho-
neste conversationis exemplo et temporalis sus-
tentationis subsidio. Ter ergo dictum
est pascere: ad significandum quod habens
curam animarum debet subditos pascere pas-
tu triplici: scilicet verbi dei et boni exempli
et prout potest temporalis subsidio. Sed
illud quod dicitur ter pascere: quidam mali-
mutant in tonde: munge et occide: quia mul-
ti hodie subditos exactionibus temporalium
opprimunt: malis suasionibus et exemplis
corumpunt et occidunt: sed de triplici pas-
tu predicto parum cogitant vel curant. De-
inde postquam petrus dominum se amare ter
respondit et per hoc amoris sui privilegium
confirmavit: mortem suam ei dominus nun-
tians suum martirium sibi precepit: in qua
morte quantum petrus eum dilexerit demon-
stravit aperte: quia prelati ecclesie tantam
debent caritatem habere: ut parati sint se mor-
ti pro grege exponere. Unde ait christus lo-
quens petro parabolice. Cum esses iuvenis
non tam etate quam sensus et virtutis inbecillitate
qua negasti me: agebas te et ad libitum tuum
aperabas et abulabas ubi secundum appetitum vo-
lebas: cum autem senueris non tam etate quam sensus
et virtutis stabilitate sicut iam tua demoralis-
ti confessione extendes manus tuas scilicet ad crucem

hoc est crucifigeris ubi promptitudo eius ad
martirium tolerandū designatur et gen⁹ mor
tis et alius scilicet tortor te angere et ligabit
vinculis suis et ligatus cordis et sic in cruce po
situs non clavis affigitur ut viveret diutius et
longior eēt ipse cruciatus et ducet te id est
piriliter trahet quo non vis ire naturaliter se
cundum appetitū sensitiuum sed ab morte quā
refugit sensualitas et voluntas naturalis. vo
luntate tamen deliberata et electa qua cupie
bat esse cum christo in vita eterna et scdm appe
titum intellectiū etiam senex voluit ad mortē
duci et crucifigi. sequens magistrū suum qui
ait. non mea sed tua voluntas fiat. Sed si fieri
posset vitam eternam pter mortis molestiam
concupisceret. Est em in homine duplex appe
titus. scilicet sensitiuus et intellectiui. et uterq;
aliquando et large loquendo voluntas nomi
natur qz solus appetitus intellectiuius appie vo
luntas dicitur. Licet ergo appetitus intellec
tiuius in petro eēt pemptus ad martirium: tñ
appetitus sensitiuus refugiebat qz mors ē vl
timum terribiliū. Et eodē modo in christo fuit
ut visum ē supra ubi ad prēm orauit. Nam
inter animam et corpus ē adeo naturalis a
mor. qz nunq̄ vellet aīa a corpore separari nec e
cōuerso et ideo dicit quo tu nō vis sed scdm na
ture instinctum. q̄ sic est naturalis ut nec ipa
senectus eum petro auferre posset. sed desi
derium glorie hoc immittit. Unde dicit aposto
lus. cupio dissolui et eē cum christo. Unde Cris
Dicit ergo quo non vis ppter naturālē com
passionem aīe que inuēta separatur a corpore:
deo hoc vtiliter dispensante ut non multi hibi
mortē inferant violentiam. Nec Cris. Sed se
cundum Aug⁹ quantūq; sit molestia carnis
debet eam vincere vis amoris. quo amae cris
tus q̄ etiā mori voluit pro nobis. qz si nulla
esset vel pua mortis molestia: non esset tam
magna martirij gloria. Unde Greg⁹. Neq; ei
si plenissime petrus nollet pro christo pati po
tuisset sed martirium qd p infirmitatē carnis
noluit p virtutē spiritus amauit. Quia dum
p carnē ad penas ire trepidat p spm ad glo
riam epulatur. Actum qz est. ut cruciatū mar
tirij nolendo voluisset. Sic nos qz cū gaudiū
querimus salutis amarū paulū sumimus pur
gationis. Amariū quidem in paulo displi
cet sed restituēda p amaritudinē salus placet.
Cum ergo cognouit dñs qd diligere a petro
predixit ei fructum dilectionis scilicet coro
nam martirij quo oues pascere et ecclesiam
multiplicare et sic caput seq̄ deberet. Unde Glo
sa Passurum predicit q̄ negaturum predice
bat. Hoc iam poterit scilicet pati p christo rō
ne firmat qd imature pollicebatur infirmus.

Iam non metuit huius vite interitum quia te
surgente domino vite alterius precessit exem
plum. Unde et Crisostimus. Et mimimum hoc
volebat et cupiebat. idcirco ei manifestū hoc
fecit. Quia em dixit aīam meam penam pro
te. et si oportuerit me mori tecum non te ne
gabo. dedit ei qd desiderabat. Quia em petrus
semp volebat eē in eis que pro eo erant pericu
lis. confide ait ita em tuum implebo desidiū
ut que non passus es iuuenis exis hoc te o
pporteat pati senem factum. Nec Cris. Hoc at
qd ait aliis te angere et ducet te debet prece
dere hoc quod dicit extendens manus tuas:
nam in alterius cinctione exprimitur impotē
vinculorum a persecutore. Unde Aug⁹. Exte
ndes inqt manus tuas hoc est crucifigeris ab hoc
autem ut vinas aliis te angere et ducet non
quo vis. sed quo non vis. Prius dixit
quod fieret: et deinde quomodo fieret. Non
enim crucifigeris sed crucifigendus quo nollet
est ductus. Nec Aug⁹. Et tunc dicit cum se
nueris. Nam post tēpus quo verba ista dicta
sunt vsq; ad tempus mortis petri. Flupuerūt
fere triginta septem aīi. Unde patet qd satis
senex erat. In hoc autē qd petrus cū senulset
et ppe terminum vite iam eēt passus est mo
lestiam crucis mystice significatum est. qd post
pccati remissionem toto tpe vite sue debet hō p
peccato suo dolere: et vsq; ad terminū vite mi
seriam sustinere. Unde glosa. Etiam remissis
peccatis tolerat homo miseriam in quā tamē
ex peccato venit. Productior est pena q̄ culpa
ne pua videret culpa si cum illa finiretur et pe
na. In petro typus ē secularium et religiosorū
secularis enim quo vult rābit dñs sue volun
tatis sed religiosus superioris ligamie cū? iūta
te religiosi senior et pfectior maturior pcepto
maioris frequēter ducit quo nō vult nisi ppe
obediencie fructum. Hoc autē dixit ihesus pe
tro. significans quia esset crucifigendus: et
hac morte deum clarificaturus. Martirium em
petri fuit ordinatum ad gloriam dei. Quia si
aut ne angeretur vinculis cum dño cristū ob
seruauit in cordibus audiendum negacionē
ita extendendo manus in simili cruce hanc pps
glorificauit cristum p exemplum constancie i
veritatis confessione in auribus crucifigentiū
tormentorū. Quamuis ei cristus non clarificet
in se a malis et infidelibus tamen clarificatur
cotidie per exemplū paciencie a scis et bonis fi
delibus. Hōis ergo sanctorū est ad gloriam
cristi qz ex hoc ostenditur magnitudo dñi qd p
eius veritate et fide sci exponūt se morti. Cū ei
vis amoris gues vincat molestias mortis p
fecto martires morte sua deū clarificāt. osten
dentes ea quantum colendus et amābut sit:

Et nota quod cristus in directum calāsi?
est: petrus ob reuerentiam domini in contrari-
um scilicet deorsum sed andreas in trans-
uersum. Et cum hoc dixisset ihesus petro nū-
tians ei mortem et passionē: ne dura et intol-
erabilis petro videretur passio. hanc suo ex-
emplo pius magister lenire curauit. et ad ge-
nus mortis exemplo sui eum inuitans dixit.
Sequere me id est imitare me. sequi enim do-
minum imitari est. Ac si diceret Tanto tole-
rabilius crucis passionem sustinebis quāto
in eius sufferencia mea te sequi vestigia reor
daberis. ut si aut ego pro tua salute crucis pa-
tibilum sustinere non distuli. ita quoq; tu p
cōfessione nominis mei te pati debere memē-
to. quia eo gloriosorem palmā martiri cō-
sequeris quo ad hanc promittendam acci-
pisti. magistru iter sequeris. Quia em petrus pri-
us singulariter ab hanc se exhibuerat sequelam
dicens. quate non possum te sequi. aiā me-
am pro te ponam. ideo singulariter ab eo exi-
git dominus promissum dicens: sequē me sci-
licet in genē mortis. Si me inquit diligis se-
quere me. vni post me et sicut ego pro te ita
et tu moriaris pro me. sicut ego tu crucē asce-
de. tu eandem quam ego mortem patere. Un-
de non dixit ei soli sed signanter pre alijs qā
ipse pre omnibus debebat aiā pro grege po-
nere et ouibus. Hoc aut dicendo dominus sur-
xit et a loco conuini abiit cepit. Et sic per
illam sequelam corpalem idem significabat.
qđ prius petro p verba expresserat. Sicut ei
in ueteri testamento prophete significabāt ali-
qua verbis et aliqua factis. similiter cristus
faciēs postq verbo p te dixerat petro suū mar-
tirium incepit ire: et tūc dixit ei. sequere me
sc; in hoc qđ predixi tibi. Conuersus petrus re-
trahendo oculos ab aspectu domini vidit io-
hannē quem diligebat ihesus etiam sequen-
tem q; sicut et petrus cepit ire post cristum:
et volens certificari de morte iohannis. ex a-
more quo eum diligebat de eo dñm quehūit
dicens. Dic aut quid scilicet patietur. Quasi
diceret. Ecce ego sequor te in passione. hic at-
quem ut me diligo nunquā morietur. sicut et
ego. Postq petrus audierat se crucifigendū
voluit etiam agnoscere fratris exitum. Dili-
gebat em petrus iohannē spūali dilectione:
et ideo volebat eū in martirio sociū habere. Vñ
dicit Cris. q; valde diligebat petrus iohannē
et audiens tam magni amoris indicia a dño
q; videlicet simili genere mortis secutur? esset
dñm quo dñs precesserat petrum aspicebat tā
magnorū munerū iohannē habere sociū. De
hoc aut qđ petrus interrogauit etiā iohānes
interrogasset; sed non audebat. Diligebat

autem ut hic dicitur ihesus iohannem. non
quidem singulariter solum: sed pre ceteris fa-
miliarius. et specialia signa dilectionis ei of-
tendēdo p ceteris. et hoc signum inter cetera
ut p pace cepit de vita non p certamen pas-
sionis. Diligebat quippe primo. ppter mun-
diciā puritatis quia virgo est electa a deo
et virgo pmanit. Secundo ppter sublimita-
tem sue sapientiē quia ceteris alcius archa-
na diuinitatis vidit. tercio ppter feruorem
sui affectus ad cristum qui diligentes se dili-
git. Et respondens ihesus petro dicens. Sic
eum volo manere id est expectare scilicet abs-
q; passione martiri donec ecclesia sua pace
firmata vniā scilicet ab eum vocandū. et p
placidam mortem de hoc mundo ad gloriam
celestem assumendum. Quasi dicit. Volo eū
mori p martirium et me sequi p viam passi-
onis. sed magis volo eum occupari. in q̄te cō-
templacionis: donec me vocante de hac vita
in aliam transferatur suauiter et iocunde. Ha-
betur em in legenda eius. q; cristus apparuit
sibi circa finem vite sue cum discipulis suis vo-
cans eum ad gloriam et ad epulandum cum
illis. Quid ad te. scilicet inuestigare de ipso.
Quia ad petrum nō ptinebat scire qđ deus
ordinabat in futurū de iohāne sed tñ ptine-
bat ad ipm verbu cristi prompte et humiliter
obedire. Ideo seqtur. Tu me sequere scilicet
crucis passione. Vnde Cris. Sic eum volo ma-
nere in q̄t quid ad te: p hoc erubescens nos nō
anxiari neq; multum inuestigare. neq; vltra
ea que placēt ei querere: et nichil vltra quā
oportet circumscrutari. Hoc aut faciebat ab-
intempere a compassione que ad inuitem e-
tat diuidens eos. Quia em debebat eis ter-
rarum procuracionē accipere. nō oportebat eos
ad se inuitem de reliquo esse cōplexos. pro-
fecto em magnum hoc eis teritarum factum
eēt dampnum. Propterea ait. opus cōmissū
est tibi. id attende et pice et exerce et cetera.
Hunc vero si volueris manere hic. quid ad te.
Tu ea que tui ipsius sunt attende. et de hijs
solicitus sis. Nec Cris. Exiuit ergo sermo il-
le in fratres id ē discipulos q̄ erat vni fra-
terna caritate et diuulgatū ē in publicū p nar-
racionē vnius ad alterū q; discipul? ille nō mo-
riē. Hunc intellectū cōcepit ex vbiis cristi et i
isto itellatū hmo ille recitabat q; iohēs nō cēt
moriurus s; donec xps ad iudiciū viret victu-
rus. S; nō erat hō magnū donū si datū esset dis-
cipulo cū melius sit dissolu et eē cū xpo. Ille
tū intellectus fuit erroneus q; iohēs scdm vo-
ritatē ē mortuus et ideo ita si excludit cū sub-
dit. Et nō dixit ihs nō moriē q; sua mortis i
omnes in originali peccato natos prolata est

Sed dixit. sic enim volo manere a dolore per
secutionis alienum donec venia veniat eum in
morte per resolutionem naturalem ad celum. quod
ad hoc remittitur legendum est. quod non querit
sed solum recitat hoc quod ante dixit. Habebat
autem iohannes nonaginta novem annos cum moreretur. et sexaginta octo annis predicavit. Hic
est discipulus ille scilicet iohannes de quo salu-
tor iam locutus est quod testimonium perhibet de his
que vidit et audiit. propter quod eius testi-
monium est efficax et verum. et scripsit hec tan-
quam testis verax testimonium perhibens de eis.
Modus erit antiquorum quod illi scriberent his-
toriam quam vidissent propter quod dicitur historia
ab historiis quod est videre. quod qui videt quod
fit potest in de historiis consistere et ideo iohannes
qui verba Christi audiuit et facta eius vidit con-
venientissime scribere potuit. Obmissa autem
omni comparatione inter duos istos discipulos de
dilectione potest ad misterium referri et mystice
accipi. Nam per hos duos duplex significat vi-
ta scilicet activa et contemplativa. Per petrum
enim cui dictum est sequere me labor expeditur
vita activa ad quam pertinet necessitatibus
proximorum insudare. ac pro veritate et ius-
ticia si necesse fuerit usque ad mortem certare.
Per iohannem vero suavitas designatur vi-
te contemplative ad quam pertinet omnibus as-
siliis obmissis soli deo inherere. de quo bene dic-
tum est sic enim volo manere donec veniam id est
eos quos gustu mee contemplationis tebrave-
ro semper perficere volo: quousque me in die iudi-
cij cum eterna remuneratione appropinquet de fide tamen
seant ad speciem. et de imperfecta vite huius
contemplatione ad perfectam glorie contempla-
tionem. Utriusque autem vite finis et obiectum est
deus pro quo exercetur hec et illa scilicet vita acti-
va plus diligit quam contemplativa. quod magis
sentit angustias presentis vite. et estuancius
desiderat ab eis liberari et ad deum ire. contem-
plativam vero vitam deus plus diligit quia
eam magis conservat non enim simul finitur cum
vita corporis sicut vita activa: et ideo in psalmo
dicitur diligit dominus portas syon super omnia ta-
bernacula iacob. Unde dicit dominus de vita con-
templativa. sic enim volo manere id est expecta-
re donec veniam vel in fine mundi vel in morte
contemplativum. sed vite active dicit tu me se-
quere. quod contemplativa hic inchoata non perfi-
citur sed inchoata manet et expectat donec Chris-
tus veniat. perficienda cum venerit. sed acti-
va vita perfecta et informata eius passionis
exemplo iterum sequi paciendo pro eo. Potuisti ita-
que attendere quam multa et quam magnifica dicta
et facta sunt in hac apparitione. Et hanc appa-
ritionem vocat iohannes tertiam scilicet a nu-

mero dierum. sed non numero apparitionum.
Prima apparitio fuit in prima die qua surrex-
it. in qua pluries se manifestavit. sed a post
dies octo quando thomas vidit et credidit. tertia
hac die quando de piscibus prandium fecit sed post
quot dies ab octava resurrectionis id fecerit
euangelista non determinat. Vel potest referri
ad vices quod non legitur quod multis vel pluribus
discipulis simul apparuerit nisi primo tho-
ma absente. et secundo eo presente. et tertio hic
ad matrem. Unde signanter in plurali dicit: dis-
cipulis suis. Et deinceps apparuit usque ad die
ascensionis quociens voluit. quamvis non
omnia scripta sint. Tandem dominus benedictio-
ne data discipulis disparuit ab eis. Oratio

Omine ihesu presta michi misero ut
pulmentarium tibi exhibeam manda-
tis tuis obediendo. tu enim nostram obe-
dientiam quodammodo reficis. quod in eo quam plu-
rimum delectaris. Fac quoque me indignum
tui convivii participem. ut te pisco asseo et pro
nobis passo reficiam pro te paciendo et te pa-
ne vero facies nunc in tua doctrina et tui cor-
pis sacramento. et tandem in eterne societatis
gaudio. Da etiam michi domine ut cum petro
merear te diligere pro te mala proferendo et cum
iohanne a te diligere tibi inherendo. et in hoc
semper perficere. et usque in finem perseverare. Amen.

Quomodo dominus apparuit vnde cum discipu-
lis in galilea et etiam quingentis fratribus
Capitulum LXXX

Ost hec vnde cum discipuli ab-
ierunt in galileam secundum man-
datum christi et angeli. in mo-
tem et locum ubi principali-
ter constitutum erat eis. ubi do-
minus ordinaverat se visibile
prebere illis. Unde Beda. Nam pergens domi-
nus ad passionem ait discipulis. postquam re-
surrexero precedam vos in galileam. Angelus
quoque mulieribus ait. quod procedet vos in ga-
lileam. Quapropter iussioni magistri obediens
cum discipulorum obsequio. Quamvis enim
supradicta apparitio ad mare tyberiadis fue-
rit in galilea ubi est idem mare. Non tamen
illa principaliter intendebatur cum ibi pauci scilicet
septem tantum essent discipuli sed potius ista
in qua simul omnes essent congregati. Et sciendum quod
per montem olivetum ex parte boreali ad unum mili-
are est mons qui appellatur galilea et dicitur quod a
quod ille est mons predictus ad quem discipuli vnde
abierunt. non quia mons sit in galilea cum
sit in iudea: sed quia mons iste appellatur ga-
lilea. Alij quod magis videtur dicunt hoc
fuisse in monte thabor in quo dominus trans-
figuratus fuit: qui vix in galilea constitit.

Ibi enim paucis scilicet tribus discipulis ostendit gloriam suae future resurrectionis: et ideo ibi resurrectionem suam completam manifestavit omnibus suis discipulis. Unde probabiliter creditur quod ibi etiam fuerunt quingenti fratres praeter predictos unde discipulos. et quod illa fuit manifestatio de qua ad corinthios scribit apostolus dicens. deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul hic tamen non exprimentur nisi unde apostoli. quia erant principales discipuli christi. Unde Eusebius? Duo enim euangelistae scilicet lucas et iohannes solis unde cum. hunc scribunt apparuisse iherusalem ceteri vero in galileam apparere non solum unde cum sed universis discipulis et fratribus dixerunt angelum et salvatorem vidisse. de quibus et paulus meminit dicens. deinde apparuit plus quam quingentis fratribus simul. Hec eusebius. Quomodo autem tot fratres erant ibi. cum aperta dicatur in actibus quod omnes discipuli erant in iherusalem in cenaculo congregati et non erant nisi centum viginti. Potest dici quod omnes credentes de iherusalem cum apostolis non erant nisi centum viginti. multi tamen erant credentes de aliis civitatibus et locis. quibus simul apparere voluit ad ipsorum consolationem sicut et aliis. Et ibi scilicet in monte apparuit eis dominus quia illi eum quandoque videre merebuntur in altitudine celorum. qui nunc celsitudinem perfectionis ascendentes in yma calcant de desideria terrenorum. Unde habanus. In monte quidem apparuit eis dominus. ut significaret quoniam corpus quod de communi generis humani terra nascendo suscepit. iam super omnia terrena resurgendo sublevaratur. et ut admoneret fideles si illuc celsitudinem resurrectionis eius cupiunt videre: hic ab infimis voluptatibus ad superna studeant desideria transire. Hec habanus. Discipuli autem dominum videntes vivum adoraverunt in adventu suo adificatione latric. et ante eum humiliaverunt se credentes dominum deum et hominem immortale resurrexisse. Quidam autem dubitaverunt propter rei novitatem. quorum dubitatio nostram auget fidem. Ex quo patet quod ibi erant alii quam apostoli. qui omnes erant certissimi etiam thomas qui inter eos fuit magis incredulus. Dubitatio quidem discipulorum nostrae fidei fuit confirmatio. quia quo amplius dubitaverunt eo sollicitius inquirerunt. et quo verius probaverunt eo firmiter crediderunt. et non solum fidem nostram corroboraverunt. sed etiam hereticorum vesania destruxerunt. Pius autem et clemens dominus credentes in fide confortat et fidem eorum roborat. ac

dubios ad fidem reducit. et dubietatem eorum excludit. intimans eis ad quam gloriam pervenerit. Unde ut omnem dubietatem a cordibus eorum auferat. accedens loquutus est eis ad certificandum eos de sua resurrectione dubios dicens. Data est michi omnis potestas in celo et in terra. Quia licet christus quantum ad divinitatem ab eterno haberet hanc potestatem et in quantum homo ab instanti conceptionis haberet potestatem in celo et in terra auctoritatem. tamen executivae non habuit ante suam resurrectionem. sed voluit passibilitati esse subiectus propter nostram redemptionem. Hoc ergo loquitur a parte humanitatis in qua a minoratus est paulominus ab angelis. non a parte divinitatis in qua patri est consors et coequalis. Nam secundum divinitatem tantus est pater aut filius aut spiritus sanctus. quantum est pater et filius et spiritus sanctus. Unde Augustinus. Tanta est tota trinitas in solo patre vel in solo filio vel in solo spiritu sancto. Hec Augustinus. Igitur secundum divinitatem semper simul cum patre et spiritu sancto omnipotens super omnia. secundum humanitatem omnium rerum et inter omnia potestatem accepit et omnia in manu eius sunt tradita. ut homo ille qui nup factus est de celo dominetur et in terra. Habet enim potestatem in celo coronandi quos vult. et in terra eligendi quoscumque vult. quia et hic et ibi facit quod vult. Non solum ergo in terra sed etiam in celo partem accepit quod in humanitate exaltatus ad dexteram patris est collocatus et super omnes angelos elevaratus. nomenque quod sibi datum est quod est super omne nomen. ut in nomine ihesu omne genu flectatur caelestium terrestrium et inferorum. Non solum est super omnium hominum nomen. sed etiam super omnium angelorum sanctissimum. Nulli enim hominum vel angelorum concessum est ut natura filii dei dici possit nisi illi soli cui a patre dictum est. Filius meus dilectus in quo michi complacui. Nulli quod sanctorum vel angelorum datum est ut in nomine eius daretur salus mundo nisi soli deo de quo petrus ait non est aliquo alio salus neque enim aliud nomen datum est sub celo hominibus in quo oporteat nos salvos fieri. In natura quippe hominis a patre accepit quod in natura divinitatis etiam ipse donavit. Unde Severianus. Filius quippe dei virginis filio deus homini divinitas carni contulit. quod semper ipse cum patre possedit. Hec autem patris sibi data peccatores non spernit. sed omnes in personarum acceptione colligit. Unde consequenter instituens baptismum subiungit. Euntes per mundum universum docete fidei omnes gentes id est omnia genera gentium sine distinctione personarum. Ex hoc patet quod predicatorum evangelii debet omnia et magnis et parvis sine exceptione praedicare.

Euntes ergo qd est contra negligentes qui ite nolunt docere qd est contra ignorantes qui do ceo nesciunt et officium assumunt omnes ge tes qd est contra psonarum accep tores qd tm ad aliquos vadunt . baptisantes eos qz nisi quis renatus fuerit ex aqua et spu sancto no potest intrare in regnum dei . in nomine ppter unitate substantie . patris et filij et spiritus sancti ppter distinctionem psonarum . ut quo rum est vna diuinitas vna sit largicio . Non ait in nominibus patris et filij et spiritus sancti sed in nomine . ut indiuidua trinitate vnum deum esse insinuet . Ista ergo e forma baptis mi a cristo instituta sed familiaru consilio spi ritus sancti quodammodo mutata fuit in primi tiua ecclesia qn apostoli baptisabant in nomi ne cristi et nomē cristi qd tunc obiosum eat publicaretur et magnificaretur p ambitu mu di . Et addit Docentes eos seruire ope et p seuerancia omnia quecuqz mandauit et dixi vo bis scilicet sacramenta a cristo instituta et a lia ad fidem catholicam ptinencia : ac mores circa dilectionem dei et proximi instituentia . Preceptum quod dominus ante passionē suā discipulis dederat scilicet qd iudeis pdicaret et in viam gentium non abiret ad tempus e rat certum qz ante cristi resurrectionem fides cristi non erat diuulganda per orbem vniuer sum : et ideo post resurrectionem precepit eis ut in omnes gentes irent . et primo docerent ibi est cathesarent et in fide instruerent dem fidei sacramento scz baptismo intingerent qa adulti prius debent instrui de hys que ad fi dem ptinent . qd baptisati et ideo cathesism? debet baptismum pcedere : et eadem post dec trinam fidei et post baptismum oia quecuqz essent obseruanda preceptent . Quia ut dicit Iacobus oportet non tm auditores ee verbi sed etiam factores . et q offenderit in vno fac tus est oim reus . Congruus ordo . primo em auditor in fide est docendus qz nisi prius fide anima recipiat non est dandus baptismus . quia sine fide impossibile est placere deo . nec valet baptismi mundacio si no quantu potest bonis opibz insistat . qz sicut corpus sine spi ritu mortuum est ita et fides sine opibus mœ tua . Igitur oportet omnia seruare quecuqz ma clauit ipse . Cui hoc videtur impossibile : solu teneat et custodiat caritate . Unde Aug? Di lectio fortis res est fratres . Vultis videre : qd sit fortis dilectio . Quis . uis ppter aliq ne cessitatem non potuerit implere qd iubet de? amet illum qui implet et in illo implet . Et ite rum Diuinarum scripturarum multiplici ha bundanciam latissimam qz doctrinā sine villo errore comprehendit et sine villo labore custodit

Cuius cor plenum est caritate . dicente aposto lo **P**lenitudo aut legis : caritas . Totam mag nitudinem diuinarum eloqorum secura possi det caritas qua deum proximum qz diligim? Docet em celestis vnus medicus nos : et di cit Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo et ex tota aia tua : et diliges proximum tuū sicut teipm . In hys duobus preceptis : tota lex pendet et pphete . Si ergo non vocat omis paginas sacras pscrutari . omnia iuolunt ser monum euoluere . omnia scripturarū secreta penetrare tene caritate ubi pudent omnia . Ibi tenebis qd ibi didicisti . tenebis etiam quod non didicisti . Si em nosti caritate aliqd nosti unde et illud pendet qd forte non nosti . Et in eo qd in scripturis intelligis caritas patet . et in eo quod no intelligis caritas latet . Ille ita qz tenet et quod patet et quod latet in diuis ms sermonibz . q caritate tenet in moribus . Et iterum quanta e caritas . que si desit frus tra habentur cetera : si assit habent omnia . Et iterum hō fide et spe et caritate subnixus et e as inconcuisse retinens non indiget scripturis nisi ad alios instruendos . Multi per hec tria in solitudine sine codicibus viuunt . Hec Aug? Est etiam tantum bonū caritas ut non tantū de fect? nostros suppleat . sed etiam bona aliena nostra esse faciat . Unde Greg? . Aliorum bona opa nostra sunt . que si imitari non possumus in alijs amemus . et amantium sunt quecuqz amantur in nobis . Unde et Aug? Pensent inuid i quantum bonum est caritas . que sine la bore nostro aliena bona nostra facit . Et iterū Si amas unitate . etiam tibi habet quisquis in illa aliquid habet . Tolle inuidiam et tuum est quod habeo . Tolle inuidiam et meū ē qd habes . Locus sepat : caritas iungit . Hec Au gustinus . Per caritate qppe est homo in parti cipio oim bonorum eccie : et ex defectu caritatis amittit homo meritum oim bonoru eccie et etiam boni opis pph . Et ut dicit Bernh? caritas est virtus in qua nec minimum opus respuitur . sine qua nec maximum acceptat .

Et breuiter concludendo caritas inter vir tutes tenet principatum . quia sine ipsa ad perfectionis culmen nemo conscende re valet .

Tunc enim homo perfectus est : quando caritate plenus est . Deinde quia magna eis iniunxit erigens eorum sensus et eos confortans ait . Et ecce ego vobiscum sum protecti one diuine virtutis coopacione laboris et o peris ac etiam sacramentali presenciam corporis omnibus diebus vsqz ad consummacionē se culi inclusiue cum finitis laboribus et consum mato seculo meū regnabitis cuius rei pign? est pñcia mee deitatis et gratie etiam in pñti .

Ex quo patet quanta merces pie conversatio
nis quale & pignus future beatitudinis etiam
in presenti fideles moneat. et quod usque ad finem
mundi fides non deficiat. quantūcūque tri-
bulacionibus agitur. Ac si dicat secundum Christum
non exaltetis vos nec michi dicatis difficul-
tatem iniunctorum negotiorum. quia ego vo-
bis cum sum qui omnia faciam leuia. **Nec** Cri-
sostimus. Magna promissio: magnus et insu-
pabilis clipeus securitatis. Ego inquit vobiscum
sum. in vobis pugno. vos defendo nichil time-
atis. ite securi. Si enim deus pro nobis quis
contra nos. Dicamus ergo. In deo faciemus
victorem: et ipse ad nichilum deducet tribu-
lantes nos et inimicos nostros. Et specialiter
predicatoribus euangelii promittitur as-
sistentia domini cum dicitur. et ecce ego vobiscum
sum. scilicet dirigendo sermones ad salutem
audiendum et meritum vestrum. Secundum Christum
non tamen loquuntur illis qui tunc erant nec cum illis
solum dicit se futurum esse. sed et per ipsos lo-
quitur omnibus futuris qui post illos credent cum
quibus etiam semper erit. Non enim usque ad con-
summationem seculi apostoli permansuri erant
sed sicut vni corpori loquuntur fidelibus quibus
coniungitur ut caput membris. **Nec** Christus. Quia
uius enim dominus quo ad presenciam corporalem
abcessurus esset a discipulis. tamen per presenciam di-
uinitatis et spiritalium influxum suorum donorum
et sue gratie presens semper manet et manebit
cum fidelibus usque ad finem seculi. Sapiens
enim et fidelis nauta nauem non dimittit donec
fuerit ad portum applicata. ecclesia vero est na-
uis et christus est nauta regens ipsam. quia
eam non dimisit nec dimittet donec ad por-
tum paradisi perueniat. **Nec** ecclesia in apoca-
lipsi. de celo descendere dicitur. Quia secundum
Augustinum. celestis est gratia qua deus eam facit.
Vbi Rabanus. Ex hoc autem intelligitur quod
usque ad finem seculi non sunt defuturi in mun-
do. qui diuina mansionem et habitationem sunt
digni. Quod autem dicit usque ad consummationem
seculi secundum beatam finem pro infinito po-
nitur. Nam qui in presenti seculo manet cum elec-
tis eos protegendo et occultos instinctus
spiritus sancti dirigendo. ipse cum eis post fi-
nem seculi manebit eos remunerando et fine
sue presencie faciando. Unde et leo papa. Qui
enim ascendit in celos non deserit adoptatos.
et ipse deorsum confortat ad pacenciam qui su-
sum inuolat ad gloriam. Manebit etiam cum fi-
delibus in presenti seculo non solum virtualiter
sed etiam per presenciam corporalem in eucharistie sa-
cramento ubi est christus totus. et post finem vide-
bunt eum facie ad faciem luce clarius. **Re**me-
morat autem eis ut ait christus. et consummationem

seculi. ut eos magis attrahat. et ne presen-
cia singulariter inspiciant solum que simul cum
presenti vita dissoluantur. sed et futura bona et fi-
ne fine mansura. Quasi diceret. Tristitia qui susti-
nebitis simul cum presenti vita dissoluantur.
cum et totum seculum in consummationem deue-
niat. bona autem quibus potiemini sunt in eter-
num mansura. **Nec** Crisostimus. Considera nunc
bene discipulos et ea que modo sunt eis beata
quia sunt valde magnifica. Stant in magna
iocunditate cum domino. manifestat eis qua-
liter est dominus omnium: dat eis mandatum
de predicando: et dat formam baptismi dat et
vigorem per maximum dum dicit quod semper cum
eis erit. Et stans benignus familiariter inter
eos predicans et loquens de regno dei magna
eos iocunditate repleuit et leticia inenarrabi-
li. Vides quantam consolationem dat eis: et
quot ostendit insignia caritatis. Apparet quod
isti dominum cum desiderio et sollicitudine ex-
pectare amauerunt. et ideo leti eum aspicere
meruerunt. Sic et nos contingere sentiamus
si in expectando dominum et aduentum eius ferui-
di et solliciti essemus. Per istos quibus dominus in
monte thabor predicto apparuit contemplatiui de-
signantur qui in hoc monte transfiguraturus di-
citur: et talibus ipse frequenter apparere dig-
natur. Deinde dominus ab eo discessit et more so-
lito ad sanctos patres rediit. Discipuli vero cum
magno gaudio remanserunt et postea in iheru-
salem redierunt. **Oratio**

Omine ihesu christe fili dei. cuius cor-
da discipulorum de morte tua dolentium
tue exhibitione presencie gaudio iocundati
li in monte eis apparere presubisti. do mihi misero
ut nunc celsitudinem perfectionis ascendens in yma-
studeam desideria terrenorum calcare et ab inimis
voluptatibus ad superna desideria transire: qui ten-
te merear quoniam in altitudine celorum videre. Fac
etiam domine me omnia que mandasti seruare.
et mane nobiscum in hoc seculo protegendo et
dirigendo. et post finem seculi remunerando et
fine sue presencie faciando. Amen

Epilogus apparitionum domini post resurrectionem **Capitulum** **LXXXI**

Habes igitur duodecim appariciones
per dominum resurrectionem usque ad
ascensionem absque duobus cum as-
censione proprio dicendis et sic
appariciones quatuordecim fue-
runt de quibus tamen decem in euange-
lio scripte sunt. Potest etiam meditari de pluribus
nam verisimile est quod benignus dominus sepe inter disci-
pulos et magdalenam dilectam discipulam visitauit
cōsoletas et exhortatas eos qui sic vehementer
de sua passione contriti et contristati fuerant.

Quod etiam beatus Augustinus sentire videtur. loquens de tempore post domini resurrectionem. Non omnia inquit scripta sunt. Crebra enim erat eius cum illis conuersatio priusquam ascendisset in celum. Et forte ipsi sancti patres maxime abraham et dauid ad quos specialis facta fuit promissio filij dei. veniebant cum eo ad videndum illam excellentissimam filiam suam matrem domini. que pro eis et omnibus gratiam inuenit et redemptorem genuit. Quod libenter eam conspiciiebant. et quod reuerenter se ei inclinabant et omni qua poterant benedictione complebant. Quibus ipsi non videntur ab illis qui corporaliter ibi erant. Postea etiam hic considerare benignitatem caritatem et humilitatem domini more solito quam in omnibus factis eius reuertitur. quod etiam postquam gloriose vicerat et resurrexerat pugnari. adhuc per dies quadraginta voluit. ut suos discipulos confirmaret et roboret. Digne namque post tot annorum curricula post tot labores et afflictiones post tam crudelem ignominiosam et acerbam mortem poterat triumphare ad suam gloriam remeare et apostolos per suos angelos confortare pro suo nutu et confortare. Sed hoc non paciebatur caritas sua personaliter voluit conuersari cum eis. et veritatem resurrectionis multis comprobavit argumentis id est sensibilibus et euidentissimis signis multa in corpore proprio ostendens preter naturam corporis immortalis. ut sic in veritatem resurrectionis alueret. et ab apostolis eorumque posteris omnem omnino causam hesitationis amoueret. In corpore enim proprio cicatrices ostendit tamen a natura corporis immortalis penitus aliena sit omnis deformitas cicatricis. Comedit cum eis et bibit. cum tamen corpus spirituale ciborum alimonia minime indigeret. Sciedum est cibos a domino ante mortem sumptos in eius alimonia cessasse quod illos in se conuertit. post resurrectionem vero sumptos. nullam ei alimonia prebuisse quod illos in se non conuertit cum haberet corpus glorificatum et incorruptibile. sed more spirituali eius virtute ab sumptos sicut absuntur aqua missa in igne. Aliter absorbet aquam terra faciens. aliter efficitur radius solis calens. Illa absorbet et in se trahit indigentia. iste efficitur et consumit potentia. Manducauit ergo dominus post resurrectionem potestate non necessitate ut eo modo resurrectionem et vitam veram non per imaginem ostenderet. Si non ostenderetur veritas resurrectionis. perditus esset fructus passionis. Unde Augustinus. Et de saluatore quidem fides christiana non ambigit. quoniam post resurrectionem in carne spirituali sed tamen vera cibum et potum cum discipulis sumpsit non alimentorum in-

digencia sed ea qua et hoc poterat potestate. Non enim edendi et bibendi talibus corporibus aufertur potestas sed egestas quam certo et inuolabili munere immortalitatis induentur. ut non nisi velint possibilitate non necessitate vestantur. Nec augustinus. Preter hec argumenta lucas scribens hystoriam actuum apostolorum ponit et alia. Fuit enim argumentum vere resurrectionis. quod per dies quadraginta multiformiter apparuit eis loquens de regno dei. Non est intelligendum quod singulis quadraginta diebus apparuit eis. sed quod infra numerum tot dierum pluries apparuit. exhibendo se oculis videndum et manibus palpandum. cum eis comedendo et bibendo sicut ante consueuerat. ut resurrectionem suam pluribus modis ostenderet. Sed ad demonstrandum gloriam sue resurrectionis non decebat eum cum illis ut prius conuersari continue. ne putaretur ad vitam mortalem resurrexisse. Facto ergo interuallo apparebat discipulis et non conuersabatur continue cum eis ut ostenderet se resurrexisse ad immortalem vitam ab hominibus huius vite separatam. Itaque non statim post resurrectionem ascendit. ut multipliciter resurrectionem probaret. et discipulos consolando refoueret et ut nostram informaret pacientiam quod debemus equanimiter expectare mercedem nostram. Vnde sicut fuerunt quadraginta hore mortis eius sexque quatuordecim pascues vespertine et triginta sex duarum noctium et unus dies. ita quadraginta diebus cum eis conuersatus est post resurrectionem quod diuina consolatio expedit humanam tristitiam. Pro eis fecit hoc et pro nobis. sed non aduertimus. Dilexit et diligit sic vehementer et non diligitur. cum tamen ad talem et tantum ignem non solum calefieri sed etiam ardere debemus. Vnde Beda Resurrectionem suam certo et veram multis et varijs documentis persequi ad re dignatus propter edificandam fidem. et fugandam de corde phosiam omnemque dubitationem de sua resurrectione tollendam. Vnde etiam bernardus. Christus dicitur triplex panis. subcinericius in incarnatione. reuersatus in resurrectione. triticeus in nude deitatis ostensione. Panis subcinericius est deus homo. Nam quid est deus nisi vita et panis. quid est homo nisi cinis et puluis. et quid est in vna persona deus latens et homo patens nisi panis subcinericius. Panis ergo subcinericius est panis subcinere deus latens sub homine. et hoc erat christus ante resurrectionem. Panis reuersatus est e conuerso homo deus. scilicet post resurrectionem. Prius enim quasi cinis panem occultauit per vobis quasi panis cinere celauit quoniam ei habuit corpus glorificatum tunc humanitas in eo quasi celata fuit.

Unde ante passionem humanitas in eo mani-
festa fuit deitas latebat: et ideo tunc per mi-
racula et predicationem deitatem probare et
mundo ostendere oportebat. **P**ost resurrecti-
onem vero magis probationi humanita-
tis quam diuinitatis insistebat. unde tunc vi-
su tactu esu et multis alijs argumentis se ve-
rum hominem esse approbabat. **P**anis
triticius sine omni cinere est sine fure sine
enigmate sed de simola purissima hec est nu-
da deitas. **H**ic panis est deus deus. **N**am de-
uotioni non sufficit semel dicere deus: vix e-
nim deus ta est deus deus meus. **H**oc faci-
at michi deus et hoc addatur: vt sit deus de-
us meus. **Q**uid enim proderit michi de-
us si non sit deus meus. **N**ec **B**ernhar-
dus **E**t sciendum quod non iniquis homini-
bus et mundi amatoribus: sed solis aposto-
lis alijs q; fidelibus post resurrectionem su-
am saluatorem apparuisse legimus. **N**eque
enim conueniens erat: vt cristus a mortuis
resurgens factus q; iam eternus et immorta-
lis iniquis hominibus deo mortuis et a vita
que cristus est sepiatis se manifestaret. **U**n-
de et ante dixerat: adhuc modicum et mun-
dus scilicet q; modo non me videt oculis carnis
iam me non videt: vos autem videbitis me.

Unde **T**heophilus. **D**e cetero non con-
uersabatur inter plebem quia scilicet post re-
surrectionem conuersatio eius non erat dig-
na hominibus: sed diuina magis quod rei-
am est forma resurrectionis future in q; sicut a-
geli conuersabimur et filij dei. **N**ec **T**heop.
Manifestauit aut se discipulis suis: et alijs fi-
delibus: vt viuus videretur a viuētibus. **V**nde
dicit augustinus: q; quando surrexit non est
visus nisi a suis. **U**nde et in actib; **H**unc de-
susceperat tertia die: et dedit eum manifestu
fieri non omni populo: sed testibus preordi-
natis a deo: nobis qui manducauimus et bi-
bimus? cu illo: postq; resurrexit a mortuis. **F**uit
aut conueniens q; non omnibus sed testibus
in preordinatis resurrectionem suam manifes-
taret q; infima p media reducit in suprema:
et ideo quosda mediatores elegit p quos vni-
uerso orbi resurrectio manifestari posset. **S**ic
ergo dominus p dies quadraginta multifor-
miter appns discipulis: ac edens loquens q;
cu eis: et argumentis nos illuminauit ad fi-
dem: et pmissis erexit ad spem: vt sic tandem
donis celitus da tis accenderet ad amore. **E**t
scdm **I**heronimum ondit immortalitate mor-
talibus ad gratiarum actionem debitam: vt
intelligamus qd fuerimus et sciamus qd fu-
turi erimus. **D**e misterio aut predictarum
apparicionum et duaru sequencium sic dicit

beda **H**ac ergo frequencia corporalis sue mani-
festacionis ostendere voluit dñs: in omni loco
se bonorum desiderijs presentē esse diuinitus
Apparuit namq; ad monumentum lugentib;
femis adest et nobis ei? absencie recordaco:
ne salubriter contristatis. **O**curret reuertē-
tibus a monumento vt agnita resurrectionis
gaudia predicarent: adest et nobis dum bo-
na que nouimus proximis fideliter annuncia-
te gaudemus. Apparuit in fractione panis hijs
qui se pegrinum esse putantes ad hospiciū
venerunt: adest et nobis cum pegrinis et
paupibus quecumq; possumus bona libenter i-
pendimus: adest et nobis in fractione panis
cum sacramentum corporis eius videlicet panis
et vini casta et simplici consciencia sumimus.

Apparuit in abdito de sua resurrectione lo-
quentibus: adest et nobis qui modo eius do-
no idem agimus: adest et nobis semper cum
ab extrinsecis opitibus ad tempus vacan-
tes de eius gratia locuturi conuenimus. **A**p-
paruit cum foribus clausis intus iudeorum
metu residerent: Apparuit cum minorato eo:
dem metu aptas eum gressibus in montis ver-
ticem querebant. **A**ffuit quondam confortatu-
rus suo spiritu ecclesiam cum ab infidelibus
premeretur et ad publicum venire ac dilatare
prohiberetur: adest eidem et nunc cum incli-
nato ad fidem culmine regali terror quieuit
persecucionis: et omnis mundi sublimitas a
postolicis est substatata reliq;is. **A**pparu-
it piscatoribus eos q; apparens diuinis ad-
iuuit beneficijs: adest et nobis cum nea ssa-
ria vite temporalis recta intencione curamus:
iustis q; nostris laboribus subsidium adiun-
git sue pietatis. **A**pparuit recubentibus
adest et nobis cum iuxta apostoli monita si-
ue manducamus: siue bibimus: siue aliud
quid agimus omnia in gloriam dei facimus.

Apparuit primo in iudea deinde in galylea
post hec in iudea rursum die quo ascendit in
celum: aderat ecclesie cum primo solius iu-
dee terminis clauderetur: adest modo cum iu-
deis ob culpam perfidie delictis transmigra-
uit ad gentes: et aderit in futuro cum ante fi-
nem seculi reuertetur ad iudeam: et sicut apo-
stolus ait intrante gentium plenitudine sic
ois israel saluus erit. **N**ouissime illis appa-
ruit ascendens i celu: aderit et nobis vt eu post
mortē ad celos seq meream: si an mor te cu i
bethaniā vñ ascēdit id ē i donū obediencie seq
curam? **I**pē etem celu ascēsurus bethaniā vñ
q; sic apłus ait fāis ē obdiēs vsq; ad mortē
mortem autem crucis: propter quod et deus
eum exaltauit. **V**enimus ibidē et nos: si qd
ille monet agimus quod promisit intēdimus

Esto fidelis ait vsq; ad mortem et dabo tibi coronam vite fit quoq; ipsius gra largiente vt qui nobiscu vsq; ad vitam huius terminum manet. Post hac nos vitam ad videnda seculi celestis vite premia subleuet. **Nec Beda.** Si aut ergo quadagesimam sic et quinquagesimam cruce nobis sacravit. et nos vtriusq; solemnitatem mystice instituit. de quibus siml beda sic ait. Vtriusq; sane hanc solemnitatem hoc est quadagesime et quinquagesime non quoulibet hominum sed ipsius domini ac saluatoris nostri. prima nobis sanxit autoritas. quadagesime videlicet in eo quod diebus ac noctibus quadraginta ieiunauit in deserto victa q; resuscita temporis ministeris fruebatur angelis. vbi suo nos informat exemplo: q; per macerationem carnis aduersus spiritualis machinas euitare et ad angelorum de beamus consortium puenire. **Porro** quinquagesime nobis gaudia in eo seruanda monstravit q; post resurrectionem seipsum discipulis viuum et multis argumentis per dies quadraginta prebuit et illos sue frequentia visitationis letabundum hoc tempus habere fecit ac festiuum. In quo non solum futuri seculi gaudia que cum illo sumus habituri prefigurauit. verum et ineffabilem circa nos sue pietatis affectum ostendit qui deposita iam infirmitate corporis et per resurrectionis virtute in celestem gloriam commutata. dignatur tamen adhuc discipulorum interesse conuiuio. vt socios eos habere possit in celo. et precepta quibus ad regnum dei pueniant viuacius ipsa familiaritate commendat atq; memoria illius tunc roborat de quo eis ante passionem suam promittendo predixerat. et ego dispono vobis sicut disposui michi pater meus regnum. vt edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Sed et in celum ascendens nequaquam eis prae se suae pietatis dulcedinem abstulit. sed eandem potius promisso spiritus sancti carismate cumulat. **Demum** mox illi recessi sunt in iherusalem cum gaudio magno. et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum. hoc quoq; nobis gaudio ac laude et benedictione celesti qua spiritus sancti preestolabantur aduentum vsq; ad diem quinquagesimum quem greci penthecosten appellant solemnitatis habere leticiam docuerunt esse percellendam. Merito ergo sacro sanctis diebus hijs nos maioribus epulis atq; ympnis celestibus vacamus ob reuerentiam domine resurrectionis. ob memoriam dominici conuictus cum discipulis simul. et ob spem future nostre quietis ac vite immortalis. Sed et genu in oratione minime flectimus. q; flexio genuum penitentie et luctus est indicium. **Quod etiam**

omnibus diebus dominicis obseruandum propter eiusdem resurrectionis vel dominice vel nostre sacramenta patres instituerunt. **Recte** ergo quadagenario dierum numero ieiunium annue celebramus? vt per hunc spiritualius admoneamur q; quod diu in mundo viuimus pro celestium premiorum adeptione semper laborare debeamus. **Recte etiam** quinquagenario dierum numero statim future nostre beatitudinis in ymagine veneramur. ieiunia videlicet relaxando alleluia canendo stantes orando. que sunt aptissima propter quod resurrectionis et laudis prelasoria. **Nec Beda**

Oratio

Domine ihesu criste per gloriosam resurrectionem tuam qua discipulis et fidelibus tuis viuus et immortalis apparuisti. per gratissimam moram et colloquia dulcissima que cum eis per quadraginta dies habuisti. in quibus multis argumentis apparuit eis et loquens de regno dei eos q; confortans et cum eis conuiscens vt resurrectionem tuam in te probarent et crederet. totalem dubitationem de ipsorum cordibus abstulisti. obsecro te ihesu bone et pie. Da michi inter testes preordinatos a deo testem fieri resurrectionis tue. non lingua tantum et verbo. sed opere et veritate. Amen. **De ascensione domini nostri ihesu cristi. Ca. LXXXII**

Quia ascensionem dominicam te vigilem esse oportet. nam hec solemnitatis valde sollempnis est. vt infra patebit. Et saltem hoc ad attentionem te animet amplius. q; nunc dominus completo sue peregrinationis cursu est presentia corporali recessurus. Unde ipsius verba et facta sunt attentius consideranda. Quilibet enim anima fidelis debet sponsu suum dominum deum suum in eius discessu diligentissime et vigilantissime obseruare. et que per eum dicuntur et fiunt viscerosius mente amplecti. ac eidem se deuotius et humiliter commendare. et totaliter animum suum ab alijs abstrahere.

Quadagesimo autem die a resurrectione voluit dominus ascendere vt demonstraret eos qui decalogum legis per quatuor euangelia impleuerint posse celum scandere. Tunc itaq; sciens dominus ihesus. quia venit eius hora vt transeat ex hoc mundo ad patrem. cum dilexisset suos. nunc vero vsq; in finem dilexit eos. Accipiens igitur de paradiso terrestri sanctos patres et omnes illas sanctas et benedictas animas. ac benedicens helie et enoch ibi remanentibus et adhuc viuentibus venit ad undecim discipulos suos qui erant in monte syon cum matre ipsius et alijs

Omnes siquidem tam apostoli quam alij discipuli necnon et mulieres habitabant in monte syon: sed in cenaculo in quo dominus cenauerat habitabant tunc maria et vnde discipuli ceteri vero discipuli et mulieres circa quaque per diuersa hospicia erant diuisi. Dum ergo reuincerent seu comederent vndecim apostoli in illo cenaculo cum beata virgine et forte alijs sed digniores sunt tantum expressi. apparuit eis dominus et comedit cum eis benignus magister ante discessum suum in signum et memoriale specialis dilectionis et gaudij. Quia tamen apostoli non erant eum amplius in carne visuri ideo antequam recederet manducauit cum eis quemadmodum amici cum ab inuicem separari debent simul manducant et bibunt. Omnibus igitur simul hora tercia comedentibus cum leticia magna in hoc ultimo domus sui conuiuium ut omnes testes essent et narrarent que communiter viderunt et audierunt: sciens dominus ihesus tempus esse ut reuertetur ad eum quem misit ipsum. exprobrauit illis incredulitatem eorum quam prius habuerent ut succederet credulitas et duriciam cordis lapidei ut succederet cor carneum caritate plenum. quia hijs qui viderant eum resurrexisse a mortuis non crederent nisi et ipsi eum viderent. cum vtiq; post resurrectionem suam euangelium predicantibus gentes creditur et erant eum resurrexisse quem non viderant. Ergo increpabilis es si testimonio videtia re de qua testatur non credideris. Exprobatio est obiectio ex probro quia probum fuit quod tantis visis argumentis resurrectionis et tantis auditis signis per testes propositis non crediderunt. Quamuis enim petrus et maria magdalena et duo illi discipuli quibus in via dominus apparuerat certissime firmissime quod nuntiarent dominum resurrexisse. seque illum vidisse ceteri tamen illis non credebant. Idcirco autem exprobationem maxime tunc dominus fecit cum ad predicandum per vniuersum mundum discipuli ire debebant. quasi daret eis intelligere et diceret. Multo magis debeatis vos nuntiamentibus resurrectionem meam credere antequam me videretis. quam gentes qui credent vobis predicantibus euangelium et me non vident. Post illam quippe exprobationem dixit eis: ut irent in mundum ad predicandum. Idcirco etiam tunc eos increpauit cum corporaliter reliquit ut defectum suum cognoscentes remanerent humiliores ostendens eis in suo discessu quantum ei humilitas placet. quasi etiam peculiariter eisdem commendaret ut verba que recedens dicebat in corde audiendum acius impressa remaneret. Post increpationem igitur

ille admonendo dixit eis. Eritis et continuus profectibus in predicando perficientes in mundum vniuersum non in iudeam tantum. predicare euangelium. quod omnem aliam doctrinam precellit. sicut caput corpori preeminet. Quia secundum innocentium euangelium est verbum verbi quod erat in principio apud deum. sermo sermonis qui a regalibus sedibus venit. sapientia sapientie que attingit a fine usque ad finem fortiter. et disponit omnia suauiter. Predicare inquit euangelium nichil aliud omni creature id est humano generi seu indifferenti et si acceptatione omni homini pro quo facta est omnis creatura. vel ideo quod habet principium et conuenientiam seu aliquod commune cum omni creatura vnde et homo microcosmus id est minor mundus dicitur quasi omnem creaturam continens. Per esse enim conuenit cum inanimatis. per viuere cum vegetabilibus et plantis. per sentire cum animalibus. per intelligere cum angelis: ideo designat. nomine omnis creature. Item homo dicitur omnis creatura. quia propter eum omnis creatura mundi videtur esse producta sumus enim quodammodo finis omnium. Vel omni creature cui predicandum est. Et multa in scripturis inueniuntur quibus hec vna determinatio sufficere potest quale est illud. cum exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum scilicet trahenda. et illud caritas omnia credit scilicet credenda. Ita dicit deus erit omnia in omnibus id est vniuersis sufficientia. et illud omnia quancumque audiui a patre meo nota feci vobis omnia scilicet ad salutem et beatitudinem pertinetia. Et sic in alijs suo modo accipe poteris. Hoc autem quod de euangelio predicando dicit hieronymus erat post receptionem et confirmationem spiritus sancti ante non erat secundum mandatum christi ab iherusalem discessuri. In hoc etiam quod de euangelio omnibus predicando mandatur. iudeorum abiectio et gentium electio aptissime monstratur. Qui ergo prius dixerat in via gentium ne abieritis nunc dicit predicare euangelium omni creature id est omni nationi. primo iudeo secundo gentili quod vult omnes homines saluos fieri et ad agnitionem veritatis venire. Deinde salutem promittendo credentibus et dampnationem comminando incredulis subiungit. Qui crediderit fide formata et per dilectionem operante scilicet per se ut in adultis vel per alium ut in puulis et baptisatus fuerit baptismo a quo si fieri poterit saluus erit eterna salute a peccatis et penis liberante. Non enim sufficit fides absque baptismo per quem aliquis incorporatur christo si assit facultas recipiendi baptismum ab aliquo si autem non assit facultas sufficit baptismus sanguinis ut in martiribus qui per christum inefficuius antequam sint baptisati vult flammis ut in habentibus fide christi deinde sancto baptisati sunt perueniunt morte antequam hoc possit impleri

Per alios ergo paruuli credunt in ecclesia: sicut ex alijs trahunt peccata que illis in baptismo remittuntur confessione aliena. Pui est enim. ut id quod per alienum peccatum amiserunt per alienum auxilium. ut eccie et patrinoru in quibus credere dicuntur recipere et recipere possint. Qui vero non crediderit per se vel per alium condemnabitur eterna damnatio per meritum iusticie infidelitatis sue. Non ait. qui baptizatus non fuerit. quia per fidei filii baptismo saluatur homo. cum eum excludit articulus necessitatis non contemptus religionis. Unde quod dictum est nichodemmo. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu non potest introire in regnum dei. hic debet intelligi qui contempserit renasci. Noli autem presumere de fide nisi ostendas eam in opere. quia sine hoc non poterit te saluare. Fides enim sine operibus mortua est. sicut et opera sine fide. Unde Gregorius. Fortasse autem unusquisque apud semetipsum dicat. Ego iam credidi. saluus ero. Verum dicit. si fide operibus teneat. Vera etenim fides est: que in hoc quod verbis dicit moribus non contradiat: et ille credit qui exercet operando quod credit. Unde et iacobus. Quid proderit fratres mei. si fidem quis dicat se habere: opera autem non habeat. Nunquid poterit fides saluare eum. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita fides sine operibus mortua est. Deinde etiam signa pro fidei augmentatione et confirmatione promittendo adiungit. Signa autem eos qui crediderint habebunt propter meritum fidei suo tempore et alim fuerit necesse. In nomine meo inuocato et honorato id est in virtute nominis mei demonia eicient: quod de multis legimus quibus immundi spiritus obediunt. linguas loquentur nouas. hoc factum est in die penthecostes in apostolis et alijs credentibus serpentes tollit id est auferent vel disperget quod de apostolo paulo patet. Et si mortiferum quid biberint. non eos nocebit. quod de iohanne euangelista factum fuit. Super egrotos manus imponent. et bene habebunt. quod etiam multi fideles fecerunt. Omnia enim hec in primitiua ecclesia non solum apostolos et alios maiores: sed etiam frequenter alios simplices credentes fecisse legimus pro infidelibus conuertendis et ut fides credendum cresceret ac nutiretur et firmaretur miracula. Qua nunc radicata et aucta non sic necessarium est nunc fieri sicut passim tunc fiebant. quia sufficit ea que facta sunt solummodo legere et audire ac eis fidei adhibere. Si ergo queratur quare predicatorum et fidelium moderni talia signa non faciunt. respondetur secundum Gregorium. quia cum fides catholica sit sufficienter probata per miracula christi et apostolorum. non oportet vltimam hanc probationem reiterare amplius.

Sicut etiam arbuta dum primo plantantur frequenter irrigantur. quousque conualuisse videantur. cum autem in terra radicem fecerint talia subtrahuntur. Verum tamen deus in posteris temporibus etiam multa miracula fecit ad consolationem fidelium. ut patet de tempore martiri et confessorum. Fiunt tamen secundum eundem Gregorium. spiritualiter nunc in ecclesia. que olim corporaliter fiebant in ea. Nam sacerdotes populum exorcizando baptizando et ad penitentiam vocando. demonia eiciunt. dumque secularia verba relinquentes fidei et noue legis mysteria insonant linguas nouas loquuntur. Qui dum bonis suis exhortationibus vicia et malitiam de alienis cordibus auferunt. serpentes tollunt. Et dum hereticorum libros legunt vel mortifera in confessionibus seu pestiferas suasionem audiunt. sed tamen non consensunt et ad praua non pertrahuntur. mortiferum est quod bibunt sed eis non nocebit. Qui quociens proximis in fide vel bono opere infirmam conspiciunt. dum eis tota virtute conuertunt. et exemplo sue bone operationis illorum vitam roborant vel animas infirmas suis orationibus sanant et deo reconciliant. super egros manus imponunt ut bene habeant. Que nimirum miracula tanto maiora sunt quanto spiritualiora. et quanto per hec non corpora sed anime suscitantur. In hoc etiam instrumur quod que verbis predicamus bonis operibus confirmemus. Item demonia eiciunt qui demonum temptationes fide et signo crucis repellunt. linguas loquuntur nouas. que dei laudes et verba lacta narant dimissis frivolis et ociosis. Serpentes tollunt. qui detractores efficaciter reprehendunt. Mortiferum bibunt. sed eis non nocet qui persuasiones pestiferas seu amara conuicia audiunt. sed surda aure transeunt et pro nichilo ducunt. Super egros manus imponunt et bene habebunt. qui per bona verba et opera alios a peccatis retrahunt et in bonis confirmant. Et hec similiter signa spiritualia sunt corporalibus meliora quanto que sunt anime corporalibus preferuntur. Et dixit eis. Vos autem specialiter estis id est eritis testes horum scilicet que vidistis et audistis et que locutus et operatus sum in medio vestri vel horum superius descriptorum quod tunc ad christi incarnationem et passionem et resurrectionem. Et ne turbati cogitarent quod nos homines propter otiosum testimonium prohibebimus gentibus et iudeis qui te occiderunt. subiungit. Et ego mitto id est mitto cito et de propinquo ponendo presens pro futuro et ratione certitudinis et ratione primi temporis promissum vobis auxilium presens mei in vobis id est spiritum sanctum in signo visibile ut sufficiatis ad testandum et ad predicandum ostentem vbi que veritate euangelij.

Patre enim promissit cum dixit : effundam
de spiritu meo super omnem carnem . et quia
filius promissit dicens : cum venit paraclitis
quem ego mittam vobis a patre . ideo et pa-
ter promissit . cum opa trinitatis sint indivisa
Qui licet procedit ab utroque . est tamen pa-
tris autoritate spirationis . Et ne imperfecti
predicare presumerent : adiunxit **Vos autem**
qui debetis esse testes mei . sedete et manete
hic in civitate iherusalem . quoadusque indua-
mini scilicet vniuersique tanquam armatura spiri-
tuali virtute non humana sed celesti id est spi-
ritus sancti gratia : ex alto id est de celo **Hoc**
idem tangitur in actibus cum dicitur . **Et con-**
uescentis id est simul cum discipulis comedens
precepit eis ab iherosolimis ne discederent
sed expectarent promissionem patris . Qua-
si diceret hic et ibi **Non estis sufficientes** ad
predicandum constanter veritatem euangelij
donec confirmati fueritis per donum spiritus
sancti : ut stetis ante reges et principes intre-
pidi **Vnde Crisostomus .** Sicut milites inua-
suros multos nemo sinit exire donec armati
sint : sic et discipulos ante spiritus sancti de-
scensum ad conflictum egredi non permittit
Cum autem non christo presente vel eo discedo-
te statim spiritus venit **Dicebat enim eos fi-**
eri cupidos regi . et deinde recipere gratiam .
Tunc enim magis ad deum erigimur . cum
incumbit necessitas **Dicit autem donec in-**
duamini virtute ex alto nec expressit quando
ut sint iugiter vigiles **Quid igitur miraris si**
diem novissimum non pandit . ubi die hunc
proximum pandere noluit **Hec Crisostomus**
Licet ergo christus dedisset discipulis scriptu-
rarum intellectum et commisit predicationis
officium : tamen distulit executionem predica-
di usque ad spiritus sancti receptionem in fig-
no visibili : per hoc insinuans quod predicans ac-
tu prius debet habere sufficientem sacre scrip-
ture noticiam et gratiam spiritus sancti per con-
iecturam . scilicet quod non sit conscius sibi de
peccato mortali . **Debent quippe predicatorum**
sedere in civitate . id est in claustro ubi debet
esse ciuium vniuersitas . vacando ibi studio et con-
templationi . ut ibi hauriant quod postmo-
dum in predicatione alijs effundant . **Vnde**
Iheronimus . Nichil nobis rectum videat-
ur nisi quod discimus : ut post multum silen-
cium de discipulis magistrum efficiamur . doce-
remus autem homines in ecclesijs quod nesci-
mus : omnes alias artes absque doctore non
discimus : sola hec tam vilis et tam facilis est
ut preceptore vel doctore non egeat . **Vnde et**
secundum **Gregorium .** Notandum est quia
sunt quos a predicationis officio vel imprec-

fectio vel etas prohibet . et tamen precipitatio
impellit **Qui ammonendi sunt . ne dum sibi**
tantum onus officij precipitatione arrogent
viam sibi subsequenti melioris abiciant .
Et ut confiderent quod ipsa veritas que repente
quod vellet voluere potuisset . ut exemplum se-
quentibus daret ne imperfecti predicare presu-
merent . postquam plene discipulos de virtute
predicationis instruxit ilico adiunxit : vos
autem sedete in civitate quoadusque induami-
ni virtute ex alto **In civitate quippe sedemus :**
si intra mendum nostratum nos claustra con-
stringimus ne loquendo exterius euagemur
ut cum virtute diuina perfecte induemur . tunc
quasi a nobismet ipsis formas etiam alios in-
struentes exeamus **Hec Gregorius .** Come-
dunt igitur et gaudent discipuli propter pre-
sentiam domini sui : sed nichilominus prop-
ter discessum turbati . **Tanta enim amoris**
tenderitudine cum diligebant . quod etiam verba
discessionis sue equo animo sustinere non po-
terant . **Cumque commedissent eduxit omnes**
verbo scilicet non manu foras id est extra ciuita-
tem in bethaniam id est versus bethaniam quia
mons oliueti ad quem exierunt est in via versus
bethaniam et bethania in latere montis oliueti
est sita **Eduxit eos foras ut viderent eum as-**
cendentem . per hoc insinuans quod ciuitas tumultuosa
non est locus aptus ad diuinorum con-
templationem **Prius eduxit eos foras extra**
ciuitatem ut significaret non habere nos hic ma-
nentem ciuitatem deinde in bethaniam que inter-
pretatur domus obediencie . ut qui ex obedi-
entia descendit et humiliatus est ad mortem os-
tenditur ex merito obediencie ascendisse et ex-
altatus in celum secundum illud . humiliavit
semet ipsum factus obediens usque ad mortem
propter quod et deus exaltauit illum et ut signet per
obediencie opera eius transiuros ad celestia .
et quod non est ascensus in celum nisi per obediencie
meritum **Sicut ergo inobediencia hominum de pa-**
diso eiecit . sic obediencia introducit . **Ita secundum**
bedam eduxit eos in bethaniam prope finem eiusdem vil-
le que in latere montis oliuay posita est quia viz obedi-
entis ecclesie domus in ipsi summi montis id est christi lateris
fidei spei dilectionis quia sua fundamenta locuit **Prius**
ergo eos foras duxisset tunc dixit eis quod in monte
oliueti transiret et inde eum in celum ascendentem vide-
rent quia inde ascendere volebat in celum et tunc dispa-
ruit et euasit ab oculis eorum . per montem intelligit
eminentiam spiritus in contemplatione per oliuas autem primum
fieri spiritus deuotio ulterius vero per ista non res-
tat nisi saltim anime in celum **Igitur apostoli vnde cum mense**
domini ac alijs discipulis et mulieribus vnamini ita
transiit in monte oliueti et ibidem iter dominus eis a-
pparuit **Ece quo habetis hodie duas appariciones**

Conspice nunc bestie eos et cuncta que sunt
 Considera nichilominus sanctos patres ibi
 dem inuincibiliter existentes. quod libenter et
 reuerenter intuentur dñam et affectuose bene
 dicunt. per quā tñm assecuti sunt beneficium.
 quod etiam intuentur illos exaltos pugiles et
 duces diuini exercitus. quos inter omnes ad
 expugnandum et vincendum vniuersū mundū
 elegit dominus. Tunc quidam ex hijs q̄ cōue
 niant. ceperunt eum interrogare dicentes.
 Domine. si in tpe hoc restitues regnū isrl.
 Quidam impiti et carnaliter sapientes vide
 tes alienigenam regnare. et iudeos sub p̄fide
 esse desiderabant q̄ regnum ipm nationi red
 deretur iudayce et querebant de restitutione
 regni israhel tēporalis et si rex iudeis daretur
 hoc tpe. putantes tūc a dño regnum restituē
 dum et a dominio alienigenarū scilicet gētiliū
 quā iudeis dominabantur liberandū. sicut et
 duo discipuli putabant dicentes. nos autē
 sperabamus q̄ ipse eēt redempturus israhel
 Ac si isti interrogantes eum dicerēt. Nunq̄d
 hoc tpe regnabis sicut dauid et salomō et do
 minaberis nationibz. Alij vtrō magis instruc
 ti scientes restitutionem illam non nisi finali
 tēre futuram scilicet circa tpa iudicii. quere
 bant de restitutione regni israhel spiritualis
 scilicet de liberatione et dilataciónē eūie. Ac
 si dicerent. Nunq̄d hoc tpe facies quod pro
 misisti ecclesie. Unde Aug. Ergo discipuli p̄pi
 deducturi ascensurū cristum. interrogauerunt
 eum. et dixerunt ei. Domine si hoc tpe p̄n
 taberis. et quando regnū israhel. Qd̄ regnū
 De quo dicimus. adueniat regnū tuum. quā
 do regnum tuū. Quando regnum tuorū. quā
 do regnum humiliū. q̄ diu t̄pus superbiorū.
 Quando venturū sit qd̄ ad te. Sic viue quasi
 hodie venturū sit. et non timebis cū venerit.
 Nec Aug. Dominus autē super hoc nō certi
 ficauit eos. ex quodam tamē in rēspōsiōne e
 ius posito possent intelligere restituātionem il
 lam multis t̄pibus differendam. Non ē inq̄t
 restitū nōsse tēpora vel momēta que pater po
 suit in sua p̄tate id ē numerū tēporum et mo
 mentorum vsq̄ ad finem seculi que tñm pa
 tent sciencie patris mei. Non est quippe aliq̄
 rum nōsse tpa vltra qd̄ reuelatur vel traditur
 per scripturas quia hoc ē presumptōnis sed se
 cundum scripturas nōsse ē erudiciōnis. Et si
 dicat. Ad vs nō p̄tinet scire futura que i so
 la dei dispositione sunt posita. de quorū nume
 ro est regni iudaici restitūcio. Nam ipm resti
 tuendum non ē carnaliter sed spiritualiter qñ
 circa finem seculi iudei credent in cristū q̄ fuit
 rex eorū. et quando regnabit in domo iacob
 vere sine fine seculi in eternū. Nichil inq̄ ad

vs quietis de sectis huiusmodi. nec ad eā
 p̄icipiēda estis p̄donei. sed de hijs q̄ ad vs
 spectant estote solliciti. q̄ reuera accipietis
 virtutem sancti spūs sup̄uenientis in vs. cū
 ius v̄tute purificati et roborati vt possitis mea
 verba loq̄ et doctrinā meā ferre. et tūc michi
 testes conuersionis et doctrīne mortis et re
 surrectionis mee. **Primo** in iherusalem sedo
 in iudea postea in samaria tandē vsq̄ ad vlti
 mum terre. Et si tacite diceret. An regni illius
 restitutionem. non solū ierosolimam. sed et
 omnes fines iudee et samarie ac etiā mūdi ter
 minos p̄ circuitum euangelij fama percurreret.
Primo siquidem p̄dicatum ē euangelium in
 iherusalem sed p̄pter lapidacionem stephani
 et mortem iacobi gladio occisi egressi sūt de
 iherusalem p̄dicantes in finibz iudee postea
 transierunt ad samaritanos. et inde processerunt
 cū per mundum ad alios. **Ubi Aug.** Quo at
 pacto ab apostolis est p̄dicatio ista cōpleta
 quando adhuc vsq̄ sunt gentes in quibz mō
 cepit et in quibus nondum incepit impleri.
Non vtiq̄ hoc sic a dño mandatum ē apos
 tolis tāq̄ ipi soli quibus tunc loquebatur tā
 tum munus fuerint impleuri sed sicut eis solis
 videtur dixisse ecce ego vobiscum sū vsq̄ ad
 consummationē seculi quod tamen eū vniuer
 se ecclesie promississe que alijs morientibus a
 lijs nascentibz hic vsq̄ in seculi cōsummacōe
 futura est quis nō intelligat. **Nec Aug.** Et q̄
 euangelij primo p̄dicatum ē in iherusalem
 inde est q̄ audita p̄nunciacōe euangelij verti
 mur ad orientem quasi ad iherusalem. ḡtās
 agentes et dicētes gloria tibi dñe. quia inde
 venit ad nos euangelij. Unde scriptum est de
 syon eribit lex et verbum dñi de iherusalem
 Unde et Aug. Cepit em ecclesia ab iherusa
 lem ista terrena. vt gaudeat in deo in illa ihe
 rusalem celesti ab hac em incipit. ad illā ter
 minat. In illa tota ecclesia erit. ab ista exor
 dium fidei sumptit. **Nec Augustinus.** Sed v
 ba euangelij leuiter pronuntiaturus vertit fa
 ciem contra aquilonem. vt ostendat verbum
 dei dirigi contra eum q̄ per aquilonem de h̄ge
 scilicet contra dyabolum qui dicebat in corde
 suo sedeo in latere aquilonis et ero similis al
 tissimo. Et dñs ihesus postq̄ locutus est eis
 que ad erudiciōē sue pertinebant cōsolacōis
 vnūquēq̄ osculatus ē in timo a more cordis
 Quia scdm Ambro. apostolis reliet oscula
 pacis deinde valebāt eis eleuatis maibz vt
 suos patri offerret benedixit eis scz bona op
 tando promittendo cōferēdo vt eos extra hostē
 muniret vt bonis celestibus augeret. Et vt
 dicit Theoph. forte in hac benedictōe vim cō
 seruatiuā eis infudit vsq̄ ad spūs sci aduētū

Ex loco isto dixit ecclesia in consuetudinem
q̄ ep̄i in fine misse dant benedictionem **Vbi**
Orig. Q̄ aut̄ eleuatis manibus benedixit e
os significat q̄ doceat benedictorem cuiquā
cenatum esse varijs opibus & arduis respec
tu aliorum sic em̄ manus tolluntur in altum
Hec Origenes. In recessu suo benedixit cris
tus discipulis sicut pater recedens a filiis be
nedixit eis. et hoc fecit primo ppter maiore
eorum necessitatem. secundum illud cum esse
cum eis ego seruabam eos et cetera. **Vbi** p̄
tit eos post recessum suum seruati a malo. se
cundo ad ostendēdū finalem et perseuerantem
erga eos suam dilectionem. secundum illud
cum dilexisset suos qui erant in mundo in fi
nem dilexit eos. **Instructus** etiam p hoc supi
ores in ecclesia ut recedentes a subditis bene
dictionibus eos deo commendent. **Hinc** fini
tis. ad orientem versa facie ut dicit damasce
nus cepit sua propria virtute non aliena ele
uari ab eis. et ascendere videntibus illis q̄s
scilicet tanta visione dignabatur. et viden
do deducētibz ut scilicet desiderium veniē
di ad ipsum in eis exaceraretur. et triumphā
liter proprio motu p doctem agilitatis in celū
supremum vnde venerat ferebatur. **Tunc** ma
ter & omnes alij aspicientes eum in celum ele
uari pro ceciderunt in terram adorantes. et p
ter discessum lacrimas continere non poterāt
multum tamen gaudebant q̄ ipm sic glorio
se celum p̄tere cernebant. **O** q̄ libenter mat
rem filio de hoc mundo recessisset. sed eā ad
tempus hic manere dñs voluit. quia ppter
confirmandos cēdentes vtile & expediens fu
it. **Nostre** etiam fidei necessarium erat. quia
ipsa post ascensionem dñi inter apostolos con
uersando multa eis reuelauit q̄ de mysterijs
illis cognouerat. **Vnde Anselmus.** Sed o bō
ihesu istius tue dulcissime matris piissime fi
li. quomodo pati potuisti. ut te i regnum glo
rie tue remeante. illam quasi orbatam in mis
serijs mundi relinqueres. et non eam statim
regnaturam assumeres. **Erat** ut michi videatur
necessaria nostre fidei conuersatio sua post as
censione dñi inter apostolos eius q̄ licet ipse
p reuelacionem spiritus sancti edocti fuerit
omnem veritatem incōpabiliter tñ manifesti.
ac eminēcius ipsa p eundem spm̄ iphus veri
tatis intelligebat profunditate. ac p hoc mul
ta eis p illam reuelabantur que in se non solū
simplici sciencia sed & ipso effectu et ipso ex
pimento cognouerāt de mysterijs eiusdē domi
ni nā ihu cristi. **Hec** dilacio sue assumptōis
quoquo modo iacturam inferre valebat innē
fitati amoris et gaudij sui. qm̄ ipsa pfectio a
moris et gaudij ita illā reficiebat plenitudine

sui. ut hōc ipsum ei ad augmentum amoris
et gaudij magno ope fieret q̄ illic se eē vide
bat vbi deum quē p̄e cunctis amabat velle
magis sciebat. **Igitur** vbi dñs erat et ipsa in
de o et deus in ea iocundabatur qua ipsa iocū
ditate felix hoc p̄e ceteris vbiq̄ fieri cupie
bat. q̄s sapiencie dei potissimum placere in
telligebat. **Hec Anselmus.** Et est notabile. q̄
dñs suos p̄mo de ciuitate eduxit. scdo eos in
bethaniā duxit. tercio eis benedixit. quarto
ascendit in quo datur intelligi q̄ p̄etorem p̄
mo eduxit de p̄eto. scdo ipsum in bethaniā
id est in domum obediencie ducit statim eius
mutando. tercio ei benedixit gracia replendo.
q̄eto ascendit. id ē ascendere facit ad supiorā
transferendo. **Et** ascendens dñs ih̄s duxit se
cū illam multitudinem nobilem scz captiuam
captiuitate id ē captiuos a captiuitate inferni
quos se cū victor eduxerat & celi apta iā porta
pandens iter ante eos se sequētes ut michē
as p̄betea dixerat epules introduxit in reg
num p̄is sui cōcives illos faciens angelorum
et domesticos dei. quatinus et ruinas angeli
cas restauraret et eterni p̄is honorē amula
ret et se triumphatōre oñderet et dñm ex tē
tuum cōprobarer. **Dñs** itaq̄ gloriosus cādi
dus et tubiandus splēdidus et gaudiosus p̄
cedebat eos viam eis ostendens et ipse seq̄
bant eū cantantes et iubilantes. **Interi** at̄ mi
chael p̄positus paradisi p̄ges ad p̄iam celicā
nuntiavit q̄ dñs ascenderet ad eā. **Et** ecce o
nes beatorū spūum ordines occurrerūt ei de de
ceter et seriatim p acies suas. **Vnus** ex eis non
remansit q̄ dño suo obuiā nō veniret. **Et** incli
nātes se cū omni reuerencia q̄ poterāt eū cū p̄p
nis et cāticis ineffabilibus deducebāt. **Quis**
ei p̄s cāticis et iubilos q̄ ab ipis fiebat expli
cā et q̄s p̄s h̄o gaudiū enarrare. **Sz** et illud
gaudiū q̄s dicere p̄s q̄s tā bñssī spūs q̄ scil
fini p̄es habuerūt cū hibi ad iuicē occurrerēt.
Oēs iubilabāt et psallebāt. nā iux̄ p̄phēa a
scēdit de? i iubilacōe q̄s maxie refert ad vocē
iocunditatis redēptōis cū ipō ascēdēciū q̄ p̄p
te lacrimabili clamauerūt i p̄ibo inferni aduē
sti desiderabilis q̄s expectaba? i tēbs et dñs in
voce tūx q̄s refert ad sonū p̄dicacōis ap̄loz q̄
tūc fuit eis inuict? dño dicēte eūtes in mādū
vniūssū p̄dicare euāgeliū oī creaturę et tūc ei i
oēs tā exiuit son?eo? tñ p̄spūs scī recepēz.
Cūq̄ psallerēt tā āgeli q̄ aīe bñe dñs iūctis
manibz deuote et sursum an̄ p̄ct? erectis et nu
bula sub pedibz ascēdit et oēs bñ simili mō
iūctis manibz cū dño ascēderūt. **Dño** at̄ ascen
dēte q̄dā chori angelorū ipm p̄cedebant q̄dā
sequebantur alij a dextris alij sinistris cū ipō
comitabantur simul et cū beatis animabus.

Ascendebat vero dominus plane et mórose
 ppter consolationem matris & discipulorum
 quousq; poterant videre eum. Ex tñc aut nubes
 lucida et candida suscepit eum ab oculis
 eorum carnalibus. qz claritate nubis circūda-
 tus vltius nō ē visus. vt q cristum scdm
 carnem nouerant. vltm iā sic non noscerent.
 Ascendit vsq; ad nubes ea forma quā añ pas-
 sionem habuit. susceptus aut a nubibus ea
 qua in monte apparuit. Quasi i globo baiule
 nubis ascendit. nō per modum vehiculi et q
 si ad ascendendum egeret ministerio nubis qz
 sua ppria virtute ferebatur: s; p modum ob-
 staculi vt ab oculis mortalium nō videretur. Et
 vt per hoc ostēderetur qz omnis creatura pa-
 rata est obseq suo creatori. nubes em que sub-
 iacet eū ab oculis inspicientium et angeli as-
 sistentes ibi. ostendebant q creatura corpora-
 lis et spiritalis subiecta est obsequio cristi.
 Et tunc in momento cū omnib; angelis et pa-
 tribus sanctis erat in patria celestis bñctis.
 Ascendit ergo cristus et p nubem celos pne-
 trans assumptus est in celum ethereū seu em-
 pyreum non virtute alia sed ppria. tñ ratione
 deitatis que omnia potest. tñ ratione humani-
 tatis gloriose. qz corpus gloriosum obedit ad-
 nutum aīe quātum ad modū locale per dotem
 agilitatis que est in tali corpe. Vnde nō curru
 non angelis subleuatus legitur. qz qui fece-
 rat omnia super oīa sua virtute ferebat. Enoch
 vero angelis translatus ē et helyas curru sub-
 uectus est in celum aereum non virtute ppia
 quia hoīes puri erant et virtute indigebant
 aliena. et quia eorum corpa nondum sūt glo-
 rificata. Stabant at mater et discipuli et mag-
 dalena et alij intuentes in celum euntem illū
 q diu apparebat oculis eorū. Vnde Ambro.
 Stabant bñ apostoli toto suspensū corpore
 et ascendente ad celum dñm qz in essu non
 poterant oculis sequebantur. Et licet ad dedu-
 cendum saluatorem visio humana defecerit:
 fidei tamē deuotio non deficit. Vsq; ad nubem
 em deducunt cristum oculis. vsq; ad celos at
 cum cristo fidei deuotione comitantur. Vnde
 ait apostolus sciens fidem nostram in celis eē
 cum domino. Nostra aut conuersatio i celis ē.
 Nec Ambro. Quid erat videre dominum sic
 gloriose ascendente. Et si quis potuisset au-
 dire et videre illos beatissimos spiritus et ani-
 mas sanctas cum eo ptercedentes. forte
 ppter gaudio aīa illi? a corpe sepata fuisset: et
 cum eis etiam pter ascendisset. Cumq; iam
 dñs subtractus eēt ab oculis et conspectu eo-
 rum. adhuc tamen suspensū vultibus intue-
 bantur in celū. Propterea duo angeli in for-
 ma virorū. steterunt iuxta illos in vestibua

albis. vt gloriatio monstraretur ex ipsis in-
 dumentis. et dixerūt eis. Viri galilei. quid
 statis hic aspicientes in celū. Galilea aposto-
 lorum patria fuit: vnde et viri galilei dicūt.
 Ac si dicerent. Statis hic et in celū aspici-
 tis. quasi obliti qd facere debeatis. Redite in ciui-
 tatem et expectate pmissionē patris: sicut dic-
 tum est vobis. Recedite. nec expectate ihesū vt
 modo tēdeat. sed in fine tpm sic veniet quē:
 admodum vidistis eum euntem in celum. Id
 est sicut baiulis nubibus vidistis eum i celū
 ascendente sic baiulis nubibus videbitis eū
 in aere ad iudicium descendente. et quēad-
 modum vidistis eum ascendente in celū in
 forma humana cui cōpetit videri oculis corpa-
 libus et moueri de loco ad locum. ita veniet
 in eadem forma et carnis substantia ad iudi-
 cium: qz sicut fuit iudicatus i forma humana
 sic veniet ad iudicandum mundum. vñptū
 iudicatus fuit in forma humana passibili: as-
 cendit aut in celum et veniet ad iudicium in for-
 ma humana gloriosa et impassibili. Vnde Aug.
 Sic veniet quemadmodū vidistis eum euntem
 in celum. id est in forma humana in qua iu-
 dicatus ē iudicabit. vt etiam illud pphetiam
 impleatur. videbūt in quem pupugerunt. Et
 iterum. Itaq; si redditum eum credimus
 nos expectare debemus ne sic nos cōphendat
 aduentus illius non suspicantes sicut cōprehen-
 dit nunc castigatio delinquentes. coercitio nā
 qz presencium ymaginem habet in se futurorū.
 Cauendum ē ergo ne si presenti verbere non
 corrigimur. futura seueritate damnemur. Nec
 Aug. Considera hic. quomō dñs ihs de suis
 sollicitus fuit. Nam statim cū euauit ab oculis
 eorum misit āgelos suos. cum vt meliores
 de absentia domini consolarentur et confortarent.
 cum vt eum vte ascendisse in celum
 scilicet in regionem angelorum demonstra-
 rent. non sicut enoch et helyas qui translati
 sunt in paradysum terrestrem. qui licet emi-
 nens sit: tamen tantum pertingit sub lunatē
 regionem tamen nē diucius ibi morarentur et
 nimium ibi stantes fatigarentur: sed potius
 recedentes promissum patris expectarent.
 Angelis itaq; dispensantibus. ipsi in loco
 vbi steterūt nouissime pedes eius adorantes
 cristum scilicet deum et hominem vt deo pso-
 naliter vñtum. reuerſi sunt a monte qui vō
 tur oliueti propter copiam oliuarum. sabbati
 habens iter. id est itinere sabbati scilicet
 spacio miliarij distans ab iherusalem. quia
 nōn amphiori spacio licebat eis progredi in
 sabbato de villa vel ciuitate in qua erant: sed
 circa per mille passus deambulare poterant:
 Vetus edificatio habet. a monte trium luminū

Sic autem dictus est mons oliueti quia de
nocte ex pte occidentis illuminabatur igne te
pli ubi erat ignis iugis in altari mane a pte
orientis primo exaplebat radios solis anq
illustraret ciuitatem habebat etiam copiam
olei quod est luminis fomentum. Et regessi
sunt i iherusalem cum gaudio quia oia miste
ria erant impleta in cristo leuantes de dei et
domini sui glorificatione quem post trium
phum resurrectionis etiam celos cognouerant
penetrasse de humani generis completa re
demptione de restauratione tuine angeloru
de deiectione demonum de confusione iudeo
infidelium de spiritus sancti promissione de
humane nature exaltatione de certa spe gene
lis resurrectionis et ascensionis future ex quo
em caput resurrexerat et ascenderat idem et
de membris pro certo sperare poterant Hanc
aut ultimum processionem discipulorum p
ihesum qui unanimiter sunt egressi et postea
unanimiter sunt egressi representat ecclesia
dominici diebus egrediendo de ecclesia et re
deundo ad eam quasi de iherusalem rediens in
iherusalem. Vnde in eo q de ecclesia egredi
mur crucem domini preferendo representamus
q illi egressi sunt preeunte crucifixo
in eo aut q cum cruce domini redimus licet il
li sine crucifixo redierunt representamus qd
ait vobiscum sum vsq ad consummationem
seculi quia licet non redierit crucifixus cum
eis presenciam corporali rediit tamen cu eis pre
sencia spirituali In primitiua aut ecclesia h
modi representatio fiebat quinta feria q tunc
solempnis erat pro ueneracione ascensionis
fiat prima feria scilicet dies dominica pro re
uerencia resurrectionis. Sed quia superuene
runt festa sanctorum et celebrare tot festa e
rat quasi onerosum ideo solempnitas ante
ferie est sublata et processio ad dominicam
translata. De loco aut ascensionis dicit sup
plicius epus iherosolimitanus q cu ibi pos
tea edificata eet ecclesia locus ille i quo ste
terunt cristi ascendentis vestigia nunq potuit
stermi pavimento postmodum pmo relie
bant marmora in ora collocandum. Calcati
etiam a domino pulueris hoc dicit ee documē
tum q vestigia impressa cernuntur ibide et ea
dem adhuc spem vult impressis vestigijs terra
custodit Et vt ait beda cu terra eade a creden
tibus cotidie minuatur tu eade vestigia pris
tinum statum continuo recipiunt Nec summum
eccle maumen ppter dñei corpis meatum co
tegi possunt sed a terra transitus cristi vsq ad
celum patet. Adhuc est ibi ecclesia in q sole
bant ee nigri monachi cu abbate et e ibi sce
egyptiace sepulchrum et locus ubi apostoli co

posuerunt symbolum. Tunc descenderunt a
postoli cum mte dñi et alijs mulieribus ac di
scipulis in cenaculum motis syon et ibi mo
tabantur expectantes promissionem prout
a dño erat eis mandatum Ibi est locus ubi
beatus matthias inter ascensionem et penthe
coste fuit loco iude in apostolum electus Et e
rant omnes unanimiter in oratione pseueran
tes et assidue debitis horis sine intermissio
ne orantes et per orationem ad receptionem
spiritus sancti se pparentes cotidie vt pro
missum mereretur accipe Et quamuis dictu
sit q erant pseuerantes in oratione et non sit
additum in ieiunio quidam tamen a festo a
scensionis vsq ad penthecosten ieiunant ex
plo apostolorum quos aiunt ieiunasse in spa
cio illo quia dictum est in euangelio reme
nt dies in quibus auferetur sponsus ab eis et
tunc ieiunabunt Orabant ergo et ieiunabant
quia cristus sponsus ab eis ablatu carne re
cessit Et erant semp id e communiter vel frequē
ter in templo quod est locus orationis lauda
tes deum de beneficijs suis et benedicentes id
est magnificantes de promissis diuinis et o
rantes deuote pro recipiendis spiritus sancti do
nis vel laudantes deum de ppria sua bonitate
in se ac pro domini sui glorificatione et ascen
sione et benedicentes id e gratias agentes de bo
norum suoru communicatione ac pro spūs san
cti promissione et eoru p angelos facta con
solacione. Non aliquo mundano distrahun
tur sed omnibz coceptis iugiter diuinis lau
dibus insistunt vt in loco orationis et inter
laudum deuotiones pmissum sci spiritus ad
uentum pmpis et patis p omnia corribus
expectent. Vicissim quidem habitabant mo
in templo ad orationem mo in cenaculo ad cetē
Vnde hoc aduerbiū semp dicit ibi frequen
am et oportunitate non modo suo durationem
continua. Quos nos imitantes i sacra vita sy
degamus laudantes deū et benedicentes Sic
om et nos cotidiana illius merebimur bene
dictioe sublimari si cotidie triumphalis illius i
celum ascensionis memores laudantes et bene
dicentes in iherusalē id e supne pacis sperata
ac desiderata visione quiescimus et oantes vt
dona ipsius recipere possimus similes hoibus
expectantibus dñm suū q reuertat a nupchs
Vñ Beda Et semp et in loco hoc marie fra
tres carissimi memisse nos deet sermois dñi
q discipulos glorificas bñ inqt oculi q videt
q vos videtis qs etem dicere qs digne valeat
cogitare quā bñ copuctoe oculos ad itā deflex
erunt quibus ipm quē adorabat ce li regem
deuicta mortalitate quam assumpserat ad pa
terne claritatis solū iam redire cōsperant.

Quam dulces lacrimas quantā spe et leticia
 seruēas pro ingressu celestis patrie fuderūt
 quo deum ac dñm suum patre sue nature iā
 ferre cernebant Merito ergo tali spectaculo
 relecti . postq̄ adorauerunt ubi steterūt pedes
 eius . postq̄ vestigia que nouissime fixit lacri
 mis rigauere profusis . confestim rediere ihe
 rosolimam . ubi aduentū sancti spiritus expec
 tare sunt iussi . Et ut digni celestibus promissis
 existerent . erant semp in templo laudan
 tes et benedicentes deū . sciētes certissime . qz
 illa solummodo corda spiritus sanctus inuise
 re et inhabitare dignatur que locū orationis
 frequentantia que laudi et benedictioni diuī
 ne viderūt cē dedita . Vnde et in actibus eorū
 legitur de ipsis **N**on omnes erant vnamiter
 p̄seuerantes in oratione . Quod nobis est testi
 monium operis apli sollemniter imitandū . vi
 delicet ut q̄ celestia promissa habemus . q̄ p
 hys accipiēdis sedulo supplicare precipimur
 et omnes ad orandum cōueniamus et in oracō
 ne p̄sistamus . et unanimi dñm deuotione p̄
 cemur . **N**ec dubitandū est qz sic nobis oracō
 bus p̄ius cōditor auditum accomodare et spi
 ritus sui grāciam nostris quoqz cordibus infu
 dere dignabitur . qz nros quoqz beatos faciet
 daulos . et si nō ut apostolorum qui cōmōstātē
 in mundo dominum . q̄ docētem et miracula fa
 cientem . q̄ post triumphum mortis resurrex
 isse atqz ad celos redeuntē videre meruerūt .
 certe ut eorum de quibz thome apostolo dī
 cit qz vidisti me credidisti . bñ qui non vide
 runt et crediderunt . Cunctis etem credentibus
 siue illis qui incarnacōis eius tpa nascendo p̄
 cesserunt . siue hys qui in carne eum viderūt
 siue nobis qui post eius ascensionem credim⁹
 cōmunis est eius hilatissima promissio . qua
 dicit **B**eati mundo corde . quoniam ipsi deū vi
 debunt **H**ec **B**eda . Dominus ergo ih̄sus cū
 p̄niuerſa predicta felici multitudine ap̄iens
 ianuās paradisi vsqz tunc hūano generi clau
 sas intrauit triūphaliter et gaudentes in eas
 Ascendit aut in celum empyreum sup omnes
 alios celos . p̄mo sup omnem spiritum beatū
 et omnem creaturam et supra id qd nominat
 in hoc seculo vel in futuro . Et nota qz triplex
 est esse celum insinuat apostolus . ubi facit
 se raptum vsqz ad tertiū celum . Inter quos
 celos scdm aug⁹ . Prīmū ē corpale sole luna
 et stellis ornatum . scdm est spūale spiritibus
 angelicis deputatū . tertiū ē supintellectua
 le soli diuinitati appropriatū . Ad hoc tertiū
 raptus fuit paulus . quia nō ad visionem cor
 porum celestium nec ad cognicōem celestium spi
 rituum . sed ab contemplacionem nudā diuī
 ne essencie raptus fuit scdm Aug⁹ . et in hoc

celum ascendit tristis **E**t sedet a dextris dei
 nō qz sessio dei intelligatur corporaliter ut cris
 tus homo sedeat a dextris et pater a sinistris
 sed dicitur sedere ppter iudiciariam p̄tatem
 quam a p̄re accepit qz sedere iudicantis ē . Se
 de aut a dextris si referatur ad cristum racōne
 deitatis . sic ista sessio importat equalitatem
 cum patre . q̄a cōregnat patri in equalitate
 maiestatis scdm deitatem . scdm quā filius est
 patri equalis . Si aut referatur ad cristum rōe
 humanitatis hoc potest esse dupliciter . vno
 mō inquantum ē vnita actualiter ipsi deo . et
 sic ista sessio importat quandam associacionē
 honoris . quia eadem veneratione veneratione
 humanitas inquantum vnita verbo cū ipso dei
 tate . sicut vestis regia cum ipso rege quādo ē
 ea actualiter indutus . et sic cristum i dextera
 dei patris sedere ē humanitatem in gloria diuī
 nitatis requiescere . alio modo scdm se . et sic
 sedere a dextris patris designat eē in p̄tiori
 bñ eius bñs . sicut dexta est p̄ nobiliore et po
 tior corpis . Merito crist⁹ dicitur sedere ad dex
 teram dei . sedere qdem quia laborauit . ad dex
 terā aut qz i sinistra aduerſitatis diu fuit . dei
 vero dicitur quia post abiectiōem merito glo
 ria sequitur . Dicitur ergo sedere qz equalis ē
 patri in p̄tate iudicandi . dicitur et stare qui
 suos iuuat in malicia p̄nti . **N**os cre dim⁹ xpm
 a dextris patris sedentem . qz credimus eum
 regnantem et quiescentē que notatur p sessio
 nem . **S**tephanus aut vidit eum a dextris dei
 stantem . qz in tribulacione positus habuit eū
 p̄pagnatorem et susceptorem que notatur p
 stationem . Sicut em sedere quiescentis est et
 iudicantis ita stare pugnantis et adiutantis . Se
 dens ergo ad dexteram patris iugiter vultui
 benignissimi patris apparet et vulnere que
 pro nobis tulit cicatrices ostēdit ad interp̄l
 lādum pro nobis . Omnes vero sancti patres
 et beatissimi spiritus . iubilabāt corā deo lau
 des . Si em moyses et filij israel post transi
 tum maris rubri . cecinerūt cāmen domino .
 et maria p̄phetissa soror eius et relique mu
 lieres eam sequentes cābant dño i tympa
 nis et choris . quanto magis modo oēs hoc
 faciunt cunctis aduerſitatibus superatis . **O**ēs
 igitur ibi cōstituti psallunt . omnes cantāt oēs
 exultant . omnes letantur . omnes gaudēt . oēs
 iubilant . omnes manibz plaudūt . omnes tri
 pudiant . omnes iocundantur . **H**ec nūc in sup
 na iherusalem auditur canticū leticie et p om
 nes vicos ei⁹ ab vniūſis dicūt alleluia . **N**un
 quam ab origine mundi tale festum et tam so
 lempne pasca celebratum est in patria . nec
 vnquā erit nisi forte post diem iudicii . cum
 oēs ibi cū corpibz glorioſis p̄ntabimur electi .

Magnū itaq; et solempne est hoc festum.
Nam q̄cquid deus vsq; modo fecit. fecit ut
ad hunc diem pueniret. Celum et terra et o-
mnia que in eis sunt facta sunt. ppter hominē.
homo autem ppter gloriam habendam celestē.
ad quam vsq; nunc ptingere post p̄m
non poterat. quantūcūq; iustus esset. Quia
ergo omnia completa sunt in ascensione mag-
nistis valde est dies iste. Hodie enim quippe
dies proprie est festum solempnissimum dñi
ihesu quia hodie incepit sedere ad dexterā pa-
tris et requiem capere a labore sue p̄grinatio-
nis. Est etiam p̄prie festum oīm supernorum
spirituum quia de domino suo quem ante ibi
in humanitatis forma non viderant. nouum
suscipiunt gaudium. et quia hodie primo i-
cipiunt restaurari ruine ipsorum in tanta mul-
titudine beatorū. et cognoscunt numerum su-
um p peccatum diminutum p dominum ihesū
reintegrandum. Si ergo gaudium est in ce-
lo comm angelis dei sup vno peccatore penite-
ciā agente. quale putamus gaudium eorum
fuisse. quando tot milia animatum sanctorū
ad suum viderunt consorcium transire. Etiam
p̄prie est festum patriarcharum. pphetarum
et aliarum animatum sanctorum. quia ad su-
pernam patriam hodie primitus intrauerūt.
Si ergo festum facimus de aliquo sancto ad
celos migrare. quanto magis de tot milibus.
et quāto magis de sancto sanctorum. Est etiā
festum dñe nr̄e. que filium suum v̄migenitū
in ea carne quā de se assumptam nouerat. cōsa
oculis suis gloriose sic vidit tanq̄ deum ven-
rum sup excelsa conscendere. et omnes celos
dominādi iure penetrare. ac in dei p̄is cōcessū
ascendendo ptingere. Est etiam nichilomi-
nus p̄prie festū nostrū quia humana natura
hodie sup celos est exaltata. et homo p̄ditus
ad regna celestia. et ad societatem angelorum
p dñm ihesum est reuocatus. Ipse em̄ dei fili⁹
q̄ exiuit a patre non p loci mutationem. sed
p eternam generationē et psonalem distincti-
onē. hodie reliquit mundū quantū ad p̄ncipiā
corpalem. et iuit ad patrē faciendo naturam
mortalē patre glorie cōfortē. Igitur valde
solempnis ē dies iste. et aīa que dñm ihesum
bene diligeret merito hodie exultaret. Si di-
ligeretis me iquit. gauderetis vtiq; quia va-
do ad patrem. Vnde leo papa dicit quidē dñs
ihesus discipulis suis. Si diligeretis me. gau-
deretis vtiq; qz vado ad patrē. Vobis ei hec
prestatur ascensio. et sup omnes celos ad pa-
tris dexterā collocanda. vestra in me humili-
tas eleuatur. Vniū em̄ vs nichil. et factus
sū fili⁹ hoīs. vt vs filij dei eē possitis. Quia
igitur cristi ascensio nostra p̄uocatio est. et

quod processit gloria capitis eo spes vocatur
et corporis. dignis dilectissimi exultemus gau-
dijs. et pia preciarum actione letemur.
Hodie em̄ nō solum paradisi possessores firma-
ti sumus. sed etiam celorum in cristo superna
penetrāuimus. āpliora adepti p̄ ineffabilem
cristi grām. quā per dyaboli amiseramus inui-
diam. Nam quos vitulentis inimicis p̄mi
habituū felicitate deiecit eos sibi cōcorpa-
tos dei filius ad p̄is dexteram collocauit. Vt
et Aug⁹. Hodie sicut audistis fratres domini
ihesus cristus ascendit in celum. ascendat cū
illo et cor nostrum. Sicut em̄ ille ascendit nec
recessit a nobis. sic et nos cū illo iam simus
q̄uis nōdum in corpore nostro factū sit qd p
mittitur nobis. Cum ascendit in celum nos ab
illo non sepamur. Non nobis inuidet celum.
sed quodāmodo clamat. mea mēbra estote. si
ascendere vultis in celum. In hoc ergo omīs
interi roborēmur in hoc voti s om̄ibus estu-
emus. In hoc meditemur in terris q̄ conpu-
temur in celis. Tunc exultari carnē mortalita-
tis. nunc exultare aīe v̄tustate. Facile cor-
pus leuabitur in alta celorum. si nō p̄mat
sp̄m sarcina p̄ccatorum. Et iterū. Quia vero tē-
porali cristi p̄ncipiā viduati sumus ad eternam
eius visionē tota int̄coe festinemus ei qz di-
camus. Tibi dixit cor meū q̄hū vultū tuum
vultū tuū dñe req̄rā. tota nāq; disp̄sacō hūai-
tatis p̄p̄i nihil aliud fecit n̄ vt it̄coe n̄rā ad
supna dirigēt. et ex tpe nr̄e mōrlitatis ad mai-
festā visionē sui pducēt ac p̄ductos et̄na vul-
tus sui gl̄a faciat. Et iterū. Vt q̄ppe solempni-
tis h̄ ē rō vt p̄m ad dexterā p̄is iā regnare
cēda. et iterū eū q̄i gemis p̄uū al caritatis
scz et spei s̄b̄eq̄mur vt cūtradidit regnū deo
p̄i sū fine cū eo regnem⁹. Ascēda. cū xp̄o it̄
corde vt cū dñe p̄miss⁹ aduenit seq̄m⁹ et
corpore. H̄ aug⁹. Vn etiā greg⁹. Vn fr̄es km̄ o; vt
iuue seq̄mur corde vbi eū corpore ascendisse cre-
dim⁹. Desideria t̄na fugiam⁹. Nihil iā nos
delect; i iñmis q̄ p̄rē; hēmus in cel⁹. Et si ad h̄
tenemur iñmitate corporis seq̄mur tñ eū passi-
b; amoris. Nō at̄ deserit desiderij nēm ip̄ q̄
ded⁹ ihs xps dñs nr̄. H̄ greg⁹ ascendit g⁹ xps
vt corpali p̄ncipiā subtrāctā puocet affc̄m nēm
et toto corde eū desiderem⁹. Et id q̄ sursum sūt q̄
iam⁹ q̄ ad v̄i intellectū q̄ sursum sūt sapiam⁹ q̄
ad v̄i affectū. Sic ascendit corde miles qdā
q̄ i p̄tib; vltimatis oīa loca i q̄b; saluator
nr̄ fuit sollicit; cū lacrimis visitauit. et dū oīa
scā loca deuote p̄q̄uiss; vltio v̄it i mōtē oli-
ueti vñ dñs ascendit vbi p? lōgā orōnē cū lac-
mis dixit. Ecce domine vbiq; quesuū te di-
ligenter. vnde dum veni ad locū vbi celos
ascendisti. nescio vbi amplius te requiram.

Iube ergo spiritum meum suscipi ut ad dexteram patris videam te residere in gloria. Et hijs dictis: spiritum suum in dolore reddidit. Sic et nos dominum per singula sua opera et virtutum exercitia quamvis ut tandem ad eum ascendere valeamus. Ascensio domini olim in scala iacob prefigurata fuit quod una extremitate terra et alia celum tangebat: et angeli per eam descenderant et ascenderant. Sic christus de celo descendit et reascendit: quoniam celestia et terrena reunire voluit. Operabatur enim quod mediator dei et hominum deus et homo esset: quod alter pacem inter deum et hominem reformare non posset. Deus enim altissimus est et homo infimus erat: et ideo christus inter celum et terram scalam faciebat. Descendunt autem angeli per illam: nobis gratiam apponendo: et reascendunt alias nostras in celum reportando. Hanc etiam ascensionem Christus protulit: quoniam per eam de una oue ex centum perditis et inuenta perdidit. Quis una perditus est: quoniam homo mandatum dei transgressus est. Deus autem nonaginta novem id est novem choros angelorum in celo dimisit et veniens in hunc mundum hominem perditum per triginta tres annos quaesivit et in tempore se fatigavit: quod de toto corpore suo sudor sanguineus emanavit. Invenit autem ovem super humeros posuit et portavit: quoniam crucem per peccatis nostris propter humeros baularunt. Amicos ad congratulandum sibi invitavit: quando cum homine ascendit et omnem celi curiam letificavit. Hec etiam ascensio domini olim fuit in translatione belie prefigurata. Helyas legem dei in iudea perdidit: et transgressores legis audacter increpavit: propter quod magnam sustinuit a iudeis persecutionem: sed apud deum meruit in paradisu translationem. Ita Christus in iudea viam veritatis docuit: et propter hoc a iudeis multas persecutiones sustinuit: sed deus illum super omnes celos exaltavit et nomen quod est super omne nomen illi dedit. Operabatur enim patri christum et ita intrare in gloriam suam: et multo magis oportet nos tolerare propter vitam eternam.

Oratio

Iesu corona excellens qui resurgens a mortuis ad patris ascendisti dexteram: trahere ad te mentem meam ut te solum ardentem desiderem et inquam. Da queso toto desiderio meo et studio tendere quod te credo ascendisse ut in presenti quidem miseria solo teneat corpore: teum autem sum cogitatione et audiat: ut ibi sit cor meum ubi tu es thesaurus meus desiderabilis et amabilis. Trahe me post te: ut per tuam gratiam de virtute in virtutem ascendens te deum deorum videre merear in spon. Amen.

De scriptura evangelice ac fidei fine et utilis. Capitulum LXXXIII

Vnt et multa alia signa et facta in multitudine incompressibili existencia preter ea que ab evangelistis sunt scripta: que fecit Iesus in terra in se et in alijs tam actibus cordis quam oris et operis ante suam resurrectionem et post eandem que pre multitudine sua non sunt scripta. Que si scribantur per singula quo ad facta particularia et condiciones et virtutes eorum: nec ipsum arbitror mundum id est homines huius mundi capere posse libros que essent scribendi. Non enim spacio locorum credendum est mundum capere non posse: quoniam in eo scribi non posset si scripta non ferret. Hec capacitate intellectus legentium et audientium et quo ad incredulitatem infidelium et que ad mysteria et sensum comprehendere fortasse non posset. Facta enim et verba christi non sunt hominis tantum sed dei: quoniam ista humanitas erat organum divinitatis: et ideo non potuit ad plenum ab hominibus explicari vel etiam comprehendere: quod patet ex hoc quod a principio ecclesie ceperunt sancti et doctores libros scribere ad explicationem verborum et factuum Christi et adhuc ad plenum non sunt elucidata. Primo si mundus duraret per mille milia annorum et si libri scriberentur nunquam ad plenum elucidarentur: quia sicut dictum est facta sunt et dicta dei: que sunt non incompressibilia: propter eorum excellentiam respectu intellectus nostri: et ideo debemus subiugare et captivare intellectum nostrum in obsequium christi: ut ei assensientes per fidem que est in enigmate tandem veniamus ad contemplandam faciem ad faciem. Unde secundum Crisostomum. Nec iohannes nec alij evangeliste omnia dixerunt sed que essent sufficientia attrahere ad fidem audientes. Quoniam qui non credit hijs que dicta sunt neque pluribus attendet: quod vero hec suscipit nullo indigebit alio in fidei ratione. Tantum enim conscripserunt: quantum ad fidem credendum sufficere posse cognoverunt et ideo pauci de pluribus elegerunt: ut facilius intelligantur: diligentius quaeratur fide credantur: et memorie tradantur. Unde Augustinus. Cum multa fecisset dominus Iesus non omnia scripta sunt: electa sunt autem que scriberentur: que salutem credentium sufficere videbantur. Hec Augustinus. Materia quidem evangelij et omnium evangelistarum eadem scilicet sancte trinitatis mysterium: Christus secundum divinam et humanam naturam: dicta et facta eius: aliorumque facta et dicta ab ipso omnes enim agunt de istis et materia istorum. Intencio vero et finis omnium est per christi gesta et doctrinam fidem de eo assequere: quod ex fine libri iohannis patet ubi dicitur. Hec autem scripta sunt ut credatis scilicet fide formata caritate: quoniam Iesus est Christus filius dei secundum naturam: in potentia si equalis et per consequens quies idem in deitate: quoniam natura divina est indivisibilis.

Credatis inquam corde ob iusticiam . et ore
confiteamini ad salutem . ope ostendentes ad
fructum vite . qz fides sine opibus mortua
est . **E**cce scripture utilitas sciz effectus fidei :
ad hoc em ordinatur tota scriptura noui et ve
teris testamenti **Q**ua aut utilitatem ex hac
credulitate consequamur manifestatur cu sub
iungitur **E**t vt credentes vitam scilicet eterna
in qua clare videbitur qd nunc creditur ha
beatis nunc in spe et in futuro in re vel vt cre
dentes vitam habeatis . hic vitam iusticie q
habetur p fidem : iustus em ex fide viuit et in
futuro vitam spei que habet p gloriam et hoc
in nomine eius id est per fidem nois cristi qz
non est aliud nomen sub celo datum hoibus
i q oporteat nos saluos fieri . **V**irtute g nois
cristi saluatoris habetur vita eterna **U**nde io
hannes **H**ec est vita eterna vt cognoscant te
veru deum . et quem misisti ihesum cristum .
Finis itaqz id est finalis causa euangelij est
sane credere perfecte diligere sacramentis in
figm . et horum trium finalis causa est vita
eterna **A**d hec quippe adipiscenda . fuit inte
cio scribere et predicare euangelia **V**eteris qp
dem testamenti intcio est nouum figuris et e
nigmatibus demonstrare . euangelij aut ad e
terne beatitudinis gloriam mentes humanas
accendere **F**ides ergo catholica id e vniuersa
lis omnibus est necessaria . ad vitam et salu
tem eternam fidei succedit spes . et spei succe
dit beatitudo caritas aut etiā fide et spe decen
dētibz pmanet et augebitur . et ideo maior
hijs esse dicitur . **Q**ue vero credenda sunt ex
simbolo haberi pnt . **E**st em symbolum . con
pendiosa collectio omnium ad salutem specta
cium **S**unt autem symbola . primum aposto
loru . scdm niceni concilij . tercium athanasij
Primu factum est ad fidei instructionem . se
cundum ad fidei explanacōem . tercium ad fi
dei defensionem **D**e primo ergo in quo est fi
dei fundamentum . hic videamus solum : qā
hoc magis est ad propositum **V**bi sciendum
qz si respectus habeatur ad eos qui ediderunt
hoc symbolum . tunc articuli sunt duodecim .
secundum numerum duodecim apostolorum .
Si aut consideremus que radicaliter sunt cre
denda . tunc articuli sunt quatuordecim . quo
rum septem spectant ob diuinitatem . et sep
tem ad humanitatem . et hec signata sunt in
septem stellis et in septem candelabris aureis
in quorum medio ambulabat filius hominis
Sunt igitur septem articuli fidei . qui pnt
ad diuinitatem . **P**rimus est vnum deū esse
qui notatur ibi credo in deum . **C**redere deum
est credere deum esse scilicet quia est . credere
deo est credere verbis eius . et sacre scripture :

credere in deum est credendo deum fide et affec
tione seu fide p dilectionem opante in ipsum
tendere et ire ac membris eius incorporari **S**e
cundus est patrem esse deum . qui notatur ibi
patrem . quod hic psonaliter tenetur . pater
vero essentialiter tenetur vbi agitur de pater
nitate adopcōis qua paternitate ipsa tri
nitas pater est bonoru . vel creationis qua pa
ternitate tota trinitas pater est tam bonoru
quam malorum . omnipotentem appropriate
quamuis . et filius sit omnipotens . spiritus sc
tus . quia potēcia appropriate attribuitur pa
tri et hnt sapiēcia filio . et bonitas spiritui
sancto . creatorem celi et terre . vbi p celū et
terram intelligitur tam spiritualis q corpalis
creatura **C**reate quippe seu creatorem esse po
tius sonat potēciam q sapiēciam vel bonita
tem . qz opacio egreditur a potēcia . et ideo
appropriate attribuitur create hic patri sicut
potēcia . cum tamen creet omnia pater p fi
lium coopante spiritu sancto . qz indiuisa sūt
opa trinitatis . et totē tres psonē vnus sunt
creator **T**ercius ē filium esse deum q notatur
ibi et in ihesum cristum . que duo nomina fre
quenter coniunguntur in nouo testamento : qz
vnum scilicet ihesus qd interpretatur salua
tor exprmit eius diuinitatem nā inquantū de
saluator ē reliquū scilicet cristus qd interpreta
tur vnctus exprmit eius humanitatē : qz in
quantū homo vnctus est p confortibus suis
filii eius vnicū id est naturalem non adop
tium vel vnicū dicit quia non ē filius vnus
filius inquantū deus et alius inquantum ho
mo sed vnus cristus in duabo naturis scz dei
tate et humanitate et tribus substācijs scz dei
tate aia et carne vnus et filius dñm nostrū .
sicut em pater dominus est oim et omnipotēs
ita et filius quod intelligatur scdm deitatem
quia qvis humanitati cristi collata sit oim
sciēcia : non tamen omnipotēcia **Q**uartus
ē spm sanctum eē deum . q notatur ibi credo in
spm sanctū . et circumloquitur hec vox spūs
tus sanctus qñ tenet dōnaliter terciā psonā
in trinitate qñ at in vi oracōis tenet eēcialitē
sumit et cōuenit trinitati **S**ic ergo patet q
pdicti qtuor articuli sūt de diuine eētie vni
tate et psonarū trinitate **Q**uintus ē credere re
missionē pccōrum hijs qui sunt in ecclesia q
notatur ibi **S**anctā ecclesiā catholicā scōtū
cōmunionem : id est credo scām ecclesiā catho
licā siue militātem siue triumphantē eē cōmu
nionem id est congregacionem vel societatem
sanctorū **V**el sic credo scām ecclesiā adhuc
in trīs militātem et credo sanctorū cōmunio
nem idē associacionē in celo scilicet eē eēciā
triumphantē . qñ diceret credo pñqz eēciā .

Est autem sancta ecclesia in tres diuisa: vna est in mundo que est adhuc in timore et expectatione alia est in celo que est in timore et expectatione: tertia est in purgatorio que medio modo se habet: quod est in expectatione cum adhuc gloriam presentem non habeat: et tamen sine timore quod habent liberum arbitrium in bono confirmatum. Catholicum grece latine sonat vniuersale: et dicitur vniuersalis duabus de causis scilicet quod vniuersaliter predicata per quatuor partes terre: et quod articulos habet veros vniuersaliter quibus nullum falsum potest subesse. Remissionem peccatorum: id est credo remissionem peccatorum fieri scilicet per deum in baptismo triplici scilicet fluminis flammis et sanguinis: siue post baptismum in penitencia. Secundus est credere resurrectionem mortuorum: quod notatur ibi carnis resurrectionem. In qua resurrectione credendum est idem corpus quod per mortem cecidit ad eundem spiritum id est ad eandem animam reditum. Septimus est bonorum remuneratio sub quo comprehenditur et malorum punicio: quod notatur ibi vita eterna. Quasi diceret credo vitam eternam premium bonorum et mortem eternam supplicium malorum. Et isti tres ultimi articuli ad diuinitatem pertinent: quod per virtutem diuinitatis fit peccatorum remissio que est anime viuificatio: et corporum resurrectio atque corporum simul et anime glorificatio. Alii septem sunt articuli: quod pertinent ad humanitatem christi. Primus est credere filium dei conceptum de spiritu sancto: quod notatur ibi quod conceptus est de spiritu sancto id est operatione spiritus sancti. Vno enim eodemque momento segregata fuit illa caro assumpta a reliqua carne virginis operatione spiritus sancti et animata anima rationali: et deitas unita ei. Unde li de non denotat circumstantiam cause materialis: sed potius efficientis. Quauis enim in incarnatione filii sit opus totius trinitatis: quia quod operatur vna persona operantur omnes: eo quod sint indiuisa opera trinitatis: tamen ipsa gratia mediante qua natura humana unitur diuine est donum appropriatum spiritui sancto quia hec gratia appropriate procedit a caritate siue a beniginitate dei que spiritui sancto appropriatur. Non enim deus in quantum potens vel in quantum sapiens: sed in quantum bonus et benignus nostram redemptionem operatus est per incarnationem. Et sagitur hic natiuitas christi in utero scilicet qua natus est de spiritu sancto. Secundus est filium dei natum ex maria virgine: quod notatur ibi: natus ex maria virgine: scilicet natiuitate ex utero. Tercius est filium dei pro nobis mortuum in cruce qui notatur ibi: passus sub pondere pilato id est sub potestate pylati poncij genere: crucifixus ad distinguendum passionem eius a passionibus aliorum qui in patibulis suspenderentur et

cius moriuntur: mortuus vero morte per dissolutionem anime a corpore: diuinitate tamen semper coniuncta utriusque et sepultus: non tamen ut alij corruptus et incineratus. Quartus filium dei descendisse ad inferos secundum animam: quod notatur ibi descendit ad inferna: descendit tamen in anima dei: tate unita quia corpus in sepulchro quieuit dei tate etiam ei unita. Quintus filium dei resurrexisse: quod notatur ibi: tertia die resurrexit a mortuis ut per synodum benedictam ponatur per totum ut videlicet pars illius pasceat quod mortuus est computetur pro die vna: et non sequens cum die sabbati sequentis pro alia: et non sequentis dominice cuius mane surrexit pro tertia. Isti duo articuli dicunt totum quod christus nobis meruit per mortem suam: hoc autem est redemptio in anima que completa est per fracturam inferni in descensu ad inferos: et redemptio in corpore que completa est in resurrectione per gloriam corporis sui. Sextus eundem ascendisse ad patris equalitatem qui notatur ibi ascendit ad celos scilicet in quantum homo et secundum humanitatem: quod ubique et secundum diuinitatem. Sedet ad dexteram dei patris omnipotentis: coregnans patri in equalitate secundum deitatem: et fruens potissimis bonis patris secundum humanitatem: pacifice gloriatur: et omnia quicquid ante iudicat et disponit. Septimus filium dei iudicaturum bonos et malos: quod notatur ibi: inde venturus iudicare viuos et mortuos. Inde id est postmodum: vel inde id est de celis quos ascendit: venturus in die iudicii iudicare viuos et mortuos ad vitam: quod tunc viui et mortui reperiuntur iudicandi statim in momento resurgere iudicium cum resuscitatis recepturi. Isti quatuor articuli colliguntur de symbolo quod apostoli condiderunt. Articulus primus et secundus de diuinitate posuit petrus: andreas tertium: bartholomeus quartum: symon quintum: thadeus sextum: mathias septimum. Ite primum et secundum articulum de christi humanitate posuit iacobus maior: iohannes tertium: thomas quartum: matheus quintum: iacobus minor sextum: philippus septimum. Si autem queratur an teneamus aliqua credere que non sunt articuli: dicendum quod sic. Oportet enim credere deo: quod est credere verbis eius et sacre scripture. Sane circa hoc est sciendum: quod per diuine scripture que est testimonialis et euangelica in librorum quaternario continetur. Sunt enim quatuor euangeliste quasi quatuor testes: quod homo ille qui dictus est ihesus fuit christus in lege pro missus: rex et dominus omnium saluator hominum filius dei. Diuiduntur ergo inter se libri quatuor euangelistarum quia matheus principaliter declarat illi hominem fuisse christum: et ideo in principio dicens libi generacionis ihesu christi non expressit filij dei sed filij dauid filij abrahame

Et in sequentibus subdit. generatio cristi sic erat Hinc est qd figura hominis inter quatuor animalia euangelistas epistancia designat matheum quia maxime immoratur circa hominem christum ostendendo ihesum fuisse illum qui promissus fuerat in tota serie scripturarum. Unde quasi de homine exorsus est scribere dicens. liber generationis ihesu cristi et cetera. **Marcus** vero principaliter intendit declarare illum hominem fuisse regem et dominum omnium sicut in dauidie habetur qd in diebus quatuor regnorum suscitaret deus celi regnum quintum quod non corrumpetur. cuius potestas erit potestas eterna. Hinc est qd marcus designatur per leonem. qui est rex et dominus aliorum animalium. Unde et in eo auditur vox leonis in deserto rugientis et clamantis. **Nunc** est etiam qd maxime circa miracula immoratur et circa resurrectionem et parum ponit de doctrina christi quia principaliter intendit potestatem eius et dominium et virtutem explicare. que in resurrectione et miraculis maxime elucescunt. **Lucas** vero intendit principaliter declarare illum hominem fuisse saluatorem hominum. et ideo in principio introducit gabrielem dicentem. vobis nomen eius ihesum. ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum et in secundo capitulo subdit verbum angeli ad pastores. notus est vobis hodie saluator in civitate dauid. Hinc est qd maxime immoratur circa gesta et facta cristi. que sonant in clementiam et salutem et in remissionem peccatorum. Et propter hoc in referendo passionem maxime explicavit verba dulcia et clementia cristi ut est illud pater dimitte eis quia nesciunt quid faciunt. et illud hodie mecum eris in paradiso. et illud pater in manus tuas commendo spiritum meum. et ipse solus refert quomodo factus est sudor eius tanquam gutte sanguinis decurrentis in terram quasi in signum balnei salutis et medicinalis. Hinc etiam est qd per figuram vituli qui aptus est ad immolandum designatur. Unde et a zacharia sacerdote initium sumpsisse legitur. **Iohannes** vero principaliter intendit declarare illum hominem fuisse dei filium et verum deum. Et qd hec sit conclusio quam ipse intendit ipsemet explicat circa finem sui euangelii ubi ait. Hec autem scripta sunt ut credatis quoniam ihesus est christus filius dei. et ut credentes vitam habeatis in nomine eius. Hinc est qd incipit a christi dei tate dicendo in principio erat verbum et factum est in quo let euangelii capitulo spiritus infert illum hominem fuisse filium dei. **Nunc** est etiam qd per aquilam figurat quia assumptis pennis aequale ad altiora volans de verbo dei disputat et philosophatur. Sic igitur quatuor libri euangeliorum habent per

subiecto idem scilicet hominem ihesum. et de illo subiecto quatuor declarare intendunt. **Matheus** quidem qd fuit christus in lege promissus. **Iohannes** vero qd est verus deus et dei filius. **Lucas** autem qd est verus saluator hominum. **Marcus** vero qd est rex et etiam impator omnium. Et hoc probant per facta et dicta. que testificant illum hominem fecisse in conspectu discipulorum suorum. et multitudinis iudeorum. Et sic quatuor euangelia distinguunt non per quatuor subiecta sed per predicata de eodem subiecto. Et ordinat secundum ordinem edicionis librorum. non secundum ordinem originis vel dignitatis materie. Incipit ergo matheus partem testimonialem scripture diuine. et probat hominem ihesum messiam et christum in scripturis promissum fuisse. Et hoc sibi maxime congruebat. quia in iudea habet sermone et fratribus iudeis ad christum conuersis scribebat. Intendit ergo minorem ymulationis probare. ac si ita velit arguere. Ille homo in quem concordant voces omnium prophetarum quantum ad omnia que prophetata fuerunt de illo qui dicebatur messias et christus ille inquam homo fuit vere christus. Non enim est possibile qd omnia conuerant in aliquam personam que de christo dicta sunt. quoniam illa persona sit christus. Quamvis enim due vel tres conditiones predicte in prophetis possent aliqui persone conuenire non tamen omnes alioquin vana et absque ulla utilitate reuelacio prophetica precessisset et in nullo enim nos introduxisset ad christum sed potius errandi materiam prebuisset. Propter quod saluator dicebat. qd necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege prophetis et psalmis de me. Ex quibus patet qd ille vere debet dici christus in quem consonant omnium prophetarum voces. Sed modo sic est qd in illum sacrum hominem qui dictus est ihesus concordauerunt voces omnium prophetarum quantum ad conuersum omnium conditionum quas de christo predicebant. ergo homo ille fuit christus. Hanc autem minorem intendit probare euangelista matheus quantum ad viginti duas condiciones in genere quas de futuro christo predixerunt prophete. et intendit sic arguere. In illo homine qui datus est iohannis testis sum ego qd omnia conuerantur que prophete predicebant futura esse in vero christo. siue quantum ad propagationem regiam et dauidicam. siue quantum ad grauidacionem et gignicionem virginicam. siue quantum ad apparicionem sydeream et adorationem regiam siue quantum ad nominationem floridam. nazaream. siue quantum ad acclamationem precuratoris preuia. siue quantum ad obsequium angelorum et ministracionem sedulam. siue quantum ad conuersacionem primariam in galilea et in terra zabulon et neptalim.

siue quantum ab expositionem decalogi et legi-
 gificationem autenticam et nouam. siue quantum
 ad multiplicem operationem deificam et miracu-
 lorum choruseationem misticam. siue quantum ad
 conuersationem pacificam et humilissimam. siue
 quantum ad eruditionem pabolicam et doctrinam figura-
 tuam. siue quantum ad nutritionem prouidam et
 benignam ex pauperibus multiplicatis. siue quan-
 tum ad detestationem veridicam ois propter peccatis et ce-
 rimoniis. siue quantum ad colligationem gemi-
 nam duarum naturarum diuine scilicet et humane in
 vno homine. siue quantum ad ecclesiasticam dis-
 positionem et ierararchicam ordinationem vniuersi
 regni ecclesie. siue quantum ad ostentationem paup-
 erum et sessionem super puluerem asine. siue quan-
 tum ad expectationem iudaicam quo ad phariseos
 et populi seniores siue quantum ad elevationem prophete
 arcanorum et futurorum siue quantum ad insti-
 tutionem mirabilem et insolitam nouorum sacramen-
 torum. siue quantum ad toleranciam amaram et sa-
 lutiferam passionis. siue quantum ad suscitacionem
 magnificam et resurrectionem stupendam. siue quan-
 tum ad conuocacionem multimodam oim gen-
 tium lingua. siue quantum ad miracula eius. **Hec** enim vtiq; verita-
 ta sunt in hoc homine sacro ihesu. que prophete
 predicebant de christo. ergo ipse est verus christus.
 nec est alius expectandus. **Marthus** vero apol-
 toli petri discipulus qui in italia euangelium grece
 scripsit. probat de illo felici homine qui dominus
 est ihesus. quod fuit rex et dominus oim. et excedens in
 potestate et virtute omnem hominem et omnem
 creaturam. quod patet quia non tractat nisi de pri-
 uis et excellencioribus miraculis eius. et fere
 in quolibet capitulo concludit magnitudinem
 potestatis et virtutis in eo et istam conclusionem
 semper infert in toto euangelio finit dei euange-
 lium in ascensione eius in celum et sessione a dex-
 tris dei. et quod discipuli profecti predicauerunt
 ubiq; domino coopante et sermonem confirmante
 sequentibus signis. **Sic** ergo patet quod est co-
 clusio quam marcus in euangelio suo intendit.
 hominem scilicet ipsum esse et fuisse virtuosum dominum et
 impatorem et regem oim. **Nam** in hac conclu-
 sione finit euangelium et ipsam interserit in suo
 processu quasi per totum. **Hanc** autem conclusionem
 suo testimonio probat narrando facta illius ho-
 minis et intendendo vnum talem syllogismum.
Ille homo cuius virtute ac potestate excedi vi-
 dimus ad omnem spiritum creatum et increatum. scilicet
 ad spiritum propheticum et diuinum et angelicum et a-
 postolicum. et quam excedi vidimus ad languo-
 res et infirmitates corporum. et quam excedi vidimus
 ad remissionem peccatorum et ad infirmitates animarum
 et quam excedi vidimus ad totam legem mosaica-
 cam et sabbatum immutandum. et quam excedi vi-
 dimus ad transferendum virtutem et potesta-

tem in alterum ut et ille similiter operetur vir-
 tuose. et quam excedi vidimus super mare et
 ventum et super aquam et aeris elementum. et quam
 excedi vidimus ad mortis vinculum et quorum-
 cumque viuencium siue hominum siue brutorum. et quam
 excedi vidimus ad multiplicandum corporalem
 cibum et alimenta panum. et excedi vidimus
 ad dispensandum super omnem statum humanum.
 et quam excedi vidimus ad restituendum audi-
 tum et loquere instrumentum. et quam excedi
 vidimus ad illuminandum tam spiritalem quam cor-
 porealem visum. et quam excedi vidimus ad na-
 turam passibilem et impassibilem commutandum
 et quam excedi vidimus non solum propinquum
 sed etiam ad omnem distantem locum. dum tamen inue-
 nitur fidelem hominem et credulum. et quam excedi
 vidimus ad interpretandum mandata legalia
 et superaddendum perfectionis concilia. et quam ex-
 tendi vidimus ad regnum et thronum dauid ob-
 tinendum iuxta miraculosum clamorem populi
 et iuxta testimonium quod fuerat per prophetas pre-
 dictum. et quam excedi vidimus ad convincen-
 dum potentiam et omnem aduersariorum astutiam
 et machinationem. et quam excedi vidimus ad pro-
 cognoscendum omnem futurorum euentum et totum
 seculi decursum usque in finem. et quam excedi vi-
 dimus ad tolerandum summe fortiter et magnan-
 ter omne aduersum. et precipue mortem amarissimam
 que est ultimum terribilium. et quam excedi
 vidimus ad reuoluendum proprium monu-
 mentum et inde egrediendum cum tamen vere mor-
 tuus fuisset. et quam excedi vidimus ad a-
 plendum celum et ad sedendum super regale et ge-
 nericale glorie solium et ad dexteram patris. **Ille** vti-
 q; homo vere fuit rex virtuosissimus et dominus
 oim. **Sed** homo ille qui dictus est ihesus habuit
 condiciones predictas. igitur ipse fuit oim dominus
 et rex virtuosus. **Hanc** minorem serieose mar-
 cus deducit et quantum ad viginti condiciones
 eius in euangelio suo probat. **Lucas** autem ap-
 toli pauli discipulus qui in achaie bithynie
 quod est grecia euangelium grece condidit. intendit
 istam conclusionem. scilicet quod homo ille qui dictus
 est ihesus fuit saluator hominum et medicus ani-
 marum. quod congruebat. quia erat arte medicus.
Uti dicit **Hieronymus**. **Hinc** est quod in primo ca-
 pitulo introducit angelum dicentem. vobis no-
 menez ihesum id est saluatorem. et zachariam
 annunciantem. salutem ex inimicis vestris et de
 manu oim qui oderunt nos et angelum euange-
 lizantem. natus est nobis hodie saluator. et
 symeonem dicentem. viderunt oculi mei saluta-
 tum tuum. **Et** ubiq; per totum euangelium semper agit
 de illo homine sub ratione qua saluator est et
 medicus animarum. **Unde** solus ipse narrat
 de maria magdalena et solus ipse ponit multas

parabolas ad pietatē et misericordiā et remis-
sionem peccatorum pertinentes. p quod patet q
sua intentio principalis fuit probare conclu-
sionem predictam. **I**ntendit igitur probare
eam p talem rationem et syllogismum. **H**omo
ille cuius ingressus et introductio. cuius con-
uictus et conuersatio. cuius conatus et re-
collectio. cuius affatus et eruditio. cuius dis-
cessus p mortem et consummatio. cuius regressus
a mortuis et resurrectio fuit p modum cuius-
dam spūalis antidoti et medicine salutaris o-
mnium hoīm. vtiq; homo iste cōsensus est sal-
uator hoīm et medicus animarum. sed ita fu-
it de illo homine q dictus est ih̄sus. ergo ipse
fuit spūalis hoīm medicus et saluator. **N**i-
norem istius quantū ad sex condiciones posi-
tas in maiori intendit lucas reducere in suo eu-
angelio et probare. **P**rimo em probat q hu-
ius hominis introductio et ingressus fuit p
modum cuiusdam saluatoris mundi et medi-
ci spūalis et tractat de triplici introductio-
ne istius hominis. prima qdem in vterū ma-
ternum p conceptum. scda in mundum p na-
tiuitatem et ortum. tertia ad totum populum
citra annum tricesimū. **S**ecundo probat q h̄
hominis conuersatio et conuictus cum ho-
minibus. fuit p modum veri saluatoris. et
ostendit qualiter iste homo p sui conuersatio-
nem et conuictum exemplarem misus est ho-
mines medicare et saluare describens eum fu-
isse exemplar omnis deuotiois et latitiae. exē-
plar mititatis et paciēcie. exemplar liberali-
tatis et beneficiēcie. exemplar humilitatis
et beniuolēcie. exemplar veritatis et existen-
cie cōtra omnem p̄p̄tium. exemplar omnis
p̄fectionis et supercellētis vite. exemplar
cōpassionis et misericordiē atq; clemēcie.
et ex hīs octo condicionibus patet qualiter
sua conuersatio et conuictus fuit ad medica-
dum et saluandum mundum. **T**ercio probat
q illius hominis totalis conatus et recollectio
fuit ad saluandum homines et tribuendum
eis spūalem medicinam. et ostendit qua-
liter homo ille conatus ē ad salutem vocare et
reducere homines p se ipm et p alios scilicet
p duodecim apostolos et septuaginta duos di-
scipulos. **Q**uarto probat q hominis h̄ affa-
tus et eruditio ostendit ipsum fuisse oīm ho-
minum saluatorem. qz tota sua eruditio ordi-
nabatur ad pellendum p̄cā et morbos anima-
rum. et ponit plures morales eruditōes sum-
me ac commode ad hoīm salutem et curaciōem
seu remociōem a vicijs p̄nentes. **Q**uinto
probat q illius hominis discessus et cōsum-
matio p mortem. fuit vere medicinalis et veri
saluatoris mundi. **V**nde introducit eum dicē-

tem. hoc est corpus meum quod pro vobis tra-
ditur. et hic est sanguis meus qui pro vobis
fundetur et plura alia verba clemēcie supi-
dicta. **S**exto probat q istius hoīs regressus
ad nos et resurrectio fuit veri saluatoris mū-
di. **V**nde ostendēdo q ipse erat vere iste q oīm
gencium erat medicus et saluator inducit q
sicut scriptum est oportebat pati et resurgere
cr̄stū a mortuis tertia die. et predicare in no-
mine eius penitēciam et remissionem oīm pec-
catorum in omnes gentes. **J**ohannes vero q
in asya euangelium grece scripsit. introducit
istam conclusionem. q homo ille qui dictus
est ih̄esus fuit vere filius dei. quod non debet
intelligi q sit filius dei p adopcione et gra-
ciam habens humanam naturam. pmo habēs
in se vere illum qui ab eterno fuit filius a pa-
tre genitus in substantia diuina. nec debet e-
tiam intelligi q sit homo ille filius dei p con-
uerfionem deitatis in carnem. sed debet intelli-
gi p assumptionem carnis a filio dei. **P**atet
conclusionem probat multipliciter et deducit
et intendens tacionem vnam et vnum sy-
logismū ad eam probandam sic arguit. **H**o-
mo ille qui ē vere media psona intrinseca i tri-
nitate. et est deo equalis in auctoritate. et est
deo equalis in efficacia et salubritate respectu
hominum. et est deo equalis in illapsu et in-
mensitate. et est deo equalis in modo opan-
di et actiuitate. et est deo equalis in reficiēdo
mentem et in cordis sactitate et gracia. et est
deo equalis in instruēdo et in vere doctrine cla-
ritate. et est deo equalis in duracione et eter-
nitate. et est deo equalis in honore et gloria
ac cultu seu latitiae et adoracionis dignitate et
ē deo equalis pmo idem cum p̄re in essēcia et
maiestate. et est deo equalis in beniuolēcia
ad homines et pietate. et est deo equalis in
dominio et regni solempnitate. et ē deo equa-
lis in amicitia et caritate. et ē deo equalis in
insistēcia mutua in se inuicem et intimitate
et est deo equalis in conferenda grā hominibz
et influēda sanctitate. et est deo equalis in
sapientia et sciēcie luminositate. et ē deo eq-
lis in beatitudine et eterna felicitate. et ē deo
equalis in paciēcia et longanimitate. et est
patri equalis in producendo spū et in spi-
ritiua fecunditate ille vtiq; homo est vere fi-
lius dei. **N**am iste duodecim condiciones in-
termedie probāt ipm esse verum deum. p̄ti-
ma vero condicio et vltia onduunt ipm esse ve-
rum deū q est filius dei quia hec due p̄p̄ie-
tates competūt filio. **S**ed homo iste q dictus
ē ih̄esus habuit supradictas p̄p̄ cōdicōes vt
manifesta exp̄iencia iohannem et alios disci-
pulos edocuit. ergo ipse vere est filius dei.

Probat ergo iohannes istas p[er] conditiones
fuisse in homine q[ui] dictus est ih[esu]s. scdm q[uo]d ip[s]e
se vere exptus ē et ceteri discipuli q[ui] fuerunt d[i]c-
to : et tandem cōclusionē d[i]c[t]e fuisse probatā in-
fert recolligit et cōcludit : d[i]c[t]a Hec autē scrip-
ta sūt vt et v[er]ba credat[i]s . q[uia] ih[esu]s est cristus
filius dei viui . et p[er]mit vltimiorē finē ad quē
ordinatur ista cōclusio subdens : et vt creden-
tes vitam habeatis in nomine eius . Vltimo
vero tanq[uam] tabellio et notarius publicus cōclu-
dit . q[uo]d ip[s]e ē discipulus ille q[ui] testimoniū phi-
bet de h[uius] et scripsit hec . et scimus . q[uia] verū
est testimoniū eius . P[er]mit q[uia] cōditionē suā
de familiaritate . q[uia] retribuerat in sinu eius in
cena illius ho[m]inis : et idcirco multa secreta didi-
cerat vnde p[re]dicta probantur . et notarius ille
autēnticus reddidit et solēpnis Ad hanc p[re]m
sacre scripture testimoniam et euangelicam
ascendendum ē p[er] ascensū scalarū et celicū Sūt
enī euāgelia scala iacob . q[uia] eis initiat . et ibi
repiunt . ibiq[ue] vidētur āgeli ascendentes et des-
cendentes q[uia] diuina opa q[ui]bus voluit nobis cō-
descendere et nōs in celum erigere . ibi p[er] euan-
gelistas . quasi p[er] v[er]ba quatuor cherubin scdm
Ihero . differuntur . De quo ascensu scriptū ē
in genesi . q[uo]d vidit iacob in sompnis scalarē : et
caumē eius tēges celū . et āgelos dei ascēden-
tes et descēdentes et dñm ip[s]i scale inirū . O[ra]tō

Domine ih[esu] criste q[ui] nos p[er] scripturā et
doctrinā euangelicā vocare dignat[us]
es ad fidē catholicā . vt credentes vitā
habeamus eternā nunc quidē in sp[iritu] et in fu-
turo in te . et in hoc nōmine tuo et p[er] fidem nō-
minis tui . quā non ē aliud nomē sub celo da-
tum hominibus in quo oporteat nos saluos
fieri . presta michi immerito et o[mn]i infirmo vt
corde credam ad iusticiā et ore cōfitear ad
salutem ac ope ostendam ad vitā fructū et v-
tilitatem . quatinus te miserāte ad eterne bea-
titudinis gloriā nunc mente accēdar et cōde-
re ipsa puenire merear ih[esu] mundi saluator .
Amen

De penthecoste

Capitulum

LXXXIII

Die vero penthecostes id est
quingagesima a resurrectione
sed decima ab ascensione
dñi . narrat dñs ih[esu]s patri
de p[ro]misso suo . quod disci-
pulis fecerat de sp[iritu] scō mittē
do . Patre ergo gratum hoc habente mittit
sp[iritu]m sanctū vt ad discipulos descēdat eis q[uia]
repleat et cōsoleatur roborat et instruat . ac cu-
mulum virtutū et gaudiorū eis cōferat Et sta-
tim patris sp[iritus] sanctus subito venit et sup[er]
eos descēdit Rotandū autē scdm Bedam . q[uo]d
dñs ih[esu]s eundem sp[iritu]m v[er]itatis et ascē-

mittendum esse p[re]dixit et eundem mox a pa-
tre procedere subiungit nō q[uia] idem sp[iritus]
aliter a patre procedit q[uam] a filio mittit . aut
alio t[em]p[or]e a p[re]cedit q[uam] a filio mittitur
sed ideo filius eū a se mittit et a p[re]cedit pro-
cedere . vt aliā p[er]sonā aliam eē suam p[er]sonā de-
signet . atq[ue] in eadē distinctione p[er]sonarū v-
nā esse op[er]ationē ac voluntatē suā cum p[er]sonis
voluntate et op[er]atione denunciet Cum enī eius-
dem sp[iritus] grā datur ho[m]inibus . mittitur pro-
fecto sp[iritus] a p[re]cedit et a filio . p[re]cedit
a p[re]cedit et a filio q[uia] et eius missio est
ipsa p[ro]cessio qua ex p[re]cedit et filio Ve-
nit et sua sponte : quia h[ab]et coequalis ē p[er]soni
et filio sic eandē habet voluntatē cōm cū p[re]cedit
et filio Hec Beda . Penthecoste interpreta-
tur quinquaginta et est gr[ati]a vocabulū h[ab]et
pascue et scenophegia . iudei ei admixti gr[ati]
cis qui inter eos h[ab]et cetera n[ati]ōes cōuersas
bantur gr[ati]as crebro vocabulis utebantur Est
autē penthecoste equoq[ue] ad quinquagenam
et eius solēpnitatem septē diebus p[ro]clama-
tia enī erat festa diebus septē durācia . scilicet
pasca penthecoste et scenophegia Cum ergo
cōplerentur dies penthecostes id est quinquage-
ne a resurrectione et inchoaretur dies p[en]-
thecostes id ē illius solēpnitatis septē die-
bus p[ro]clande erant p[re]ter in cenaculo mon-
tis syon vbi cena facta fuerat discipuli fere cō-
tum viginti v[er]tūlq[ue] sexus congregati in o-
ratione p[er]suecantes et p[ro]missione sancti sp[iritus]
expectantes . Duodenarius ille ap[osto]-
lorum numerus . iā erat deuplatus . Et hora
diti t[er]cia factus ē repente de celo id ē de aere
sonus quia fragor quidam isonuit tanq[uam] ab
uentis sp[iritus] id flatus vehementis ut tā-
q[uam] sit nota similitudinis : ac si diceretur . venit
sp[iritus] in similitudine venti vehementis vel
tanq[uam] sp[iritus] sancti vehementis . vt tanquā
sit expressum v[er]itatis q[uia] vere sp[iritus] sanc-
tus dicitur vehemens quali vehens nos a mē-
te et a mentis affectibus alienans . vel quasi
re adimens . id est eternam dampnationem
auferens Potest ergo ad sonum et ad sp[iritu]m
sanctum referri quod dictum est tanq[uam] adue-
nientis sp[iritus] vehementis . q[uia] equoq[ue] est
ad v[er]umq[ue] . Venit in sono ad t[er]rendum re-
belles : et in flatu qui ab interiori procedit ad
viuificandum deuorum affectus . Et reple-
uit sonus ille vel sp[iritus] sanctus totam do-
mum vbi erant sedentes id est omnes in do-
mo sedentes : implentes quod dictum fuerat
eis a domino . sedete in ciuitate : quoadusq[ue]
induamini virtute ex alto . Hec enim dena nō-
m[in]i in vnum congregatis p[er] consensum et
ad sup[er]iora subleuatis p[er] desiderii v[er]itatis p[er]tine

runt Et lingue diuise sunt velut ignis et ap-
paruerunt illis dispartite lingue tanquam ig-
nis. id est radioli ignei in modum lingua-
rum insidentes capitibus singulorum. Vt
ait Gregorius. Bene in igne spiritus appa-
ruit. quia ab omni corde quod replet torpo-
rem frigoris exaruit. et hoc in desiderio sue e-
ternitatis accendit. Unde et origenes. De-
us noster ignis consumens est qui diu in no-
bis sunt que consumi digna sunt. cum au-
tem consumpta fuerint iam non erit ignis
consumens sed illuminans. Unde etiam Ihe-
roimus. Ignis duplicem naturam habet.
quoniam et lucet et urit sic et deus lucet ius-
tis et peccatores incendit. Insupre et septem
dona spiritus sancti congrue demonstrantur in
igne. Spiritus enim sanctus ad instar ignis
primo purgat per donum timoris. secundo li-
quefacit per donum pietatis. tercio decorat
per donum scientie. quarto consolidat per do-
num fortitudinis quanto eleuat per donum con-
cilij. sexto illuminat per donum intellectus.
septimo dulcorat per donum sapientie. Pri-
mus effectus ignis patet in veste salaman-
dre. secundus in cera. tercius in metallis.
quartus in lateribus. quintus in vaporibus.
sextus in lucernis. septimus in cibis. Et sic
repleti sunt omnes spiritu sancto. et deinde
ceperunt loqui varijs linguis secundum im-
petum eiusdem spiritus sancti. et prout ipse
spiritus sanctus dabat eis pronuntiare et eloqui
quod diuidens singulis prout vult. et spiritus ubi
vult quoniam vult quantum vult quomodo vult et quibus
vult. radioso lumine scientie omnem eos
veritatem edocuit et inextinguibili caritatis
ardore ad omnem dilectionem accendit. et in-
vincibili vi fortitudinis in omni virtute firma-
uit inspirans illis omnem linguarum noticiam iuxta
quod legitur in sapientia Spiritus domini reple-
uit orbem terrarum. et hoc quod continet omnia
scilicet homo conuenientiam habens cum omni cre-
atura et propter quam facta est omnis creatura. scien-
tiam habet vocis id est linguarum. Ac si diceretur
Spiritus sanctus replet orbem terrarum de-
dit discipulis scientiam linguarum. ut lin-
guis omnium gentium loqueretur. Tunc enim ecclesia
in vna gente erat. atque loquerentur linguis
omnium significabatur quod ecclesia crescendo per omnes
gentes linguis omnium locutura esset. quia iam
ecclesia linguas omnium habet. Vbi ergo iam omnes
lingue loquebantur. omnes lingue crediture
ostendebantur. Ipsa autem species creature in
qua spiritus sanctus visibiliter descendit ad
quem visum tunc in apostolos descendit ex-
pressit. ut scilicet ori verbum intellectui luce-
ret et affectui ardorem et corbi robur ministraret

Lingua enim verba explicat. ignis vero illu-
minat calefacit et testam roborat. Sed ad alium
usum scilicet ad relaxandum peccata datus fuit
quando post resurrectionem suam dominus a
postolis insufflauit et dixit. Accipite spiritum
sanctum. quorum remiseritis peccata remittun-
tur eis. et quorum retinueritis retenta erunt.
Vbi notandum quod spiritus sanctus bis missus
est super christum. et bis super discipulos. Super
christum quidem et in specie columbe in baptismo
et in specie nubis in transfiguratione. quia gratia
christi que datur per spiritum sanctum derivanda
erat ad nos per propagationem gratie in sacramen-
tis. et sic descendit in specie columbe que est
animal fecundum et per doctrinam. et sic descen-
dit in nube lucida. unde et ibi ostenditur doc-
tor. ipsum inquit audite. Super apostolos autem
primo descendit in flatu. ad significandum
propagationem gratie in sacramentis cuius ipsi
ministri erant. Unde dicitur quod remiseritis
peccata remittuntur eis. secundo in linguis igneis
ad significandum propagationem gratie per doctri-
nam. Unde postquam repleti sunt omnes spiritu
sancto statim ceperunt loqui varijs linguis.
Bis ergo secundum Gregorium scriptum legimus
apostolos manifesta datione spiritum sanctum ac-
cepisse. primum domino consistente in terra per in-
sufflationem postmodum presidente in celo in va-
rijs linguis per ignem. quia caritas que in cor-
dibus per spiritum sanctum diffunditur duobus per-
ceptis scilicet dilectione dei et proximum im-
pletur. In terra datur spiritus ut diligatur
proximus. e celo datur spiritus ut diligatur
deus. Et sicut vna est caritas et duo precepta.
Ita vnus spiritus et duo data. Et quia per di-
lectionem proximi peruenitur ad dilectionem
dei. recte primo datur spiritus in terra et post-
modum e celo. Sicut enim ait iohannes qui
non diligit fratrem suum quem videt. deum
quem non videt quomodo diligere potest. In-
super etiam datus est apostolis spiritus sanctus
ante passionem ad purgandum. quando fue-
runt baptisati. et ad faciendum miracula quoniam
ab predicandum sunt missi. et dictum est eis
egros sanate demones etiam mortuos suscita-
te. Unde Iheronimus. Ego quidem audacter pronun-
tior apostolos ex eo tempore quo crediderunt domi-
no semper spiritum sanctum habuisse. nec abs-
que eius gratia signa facere potuisse. sed eum
pro modulo atque mensura recepisse. Primo
ante diem resurrectionis eius acceperunt gratiam sancti
spiritus. quod peccata dimitterent et baptisarent
ac spiritum adoptionis creditibus traderet. Die
vero penthecostes eis amplius re promissum est
videlicet quod virtute ex alto reciperent. qua
et euagelum christi cunctis gentibus predicaret

Vnde Leo Papa non igitur ambigamus
 quod cum in die penthecostes implevit discipu-
 los domini spiritus sanctus non fuit huius incho-
 acio muneris sed adiectio largitatis Nam et
 patriarche et prophete et sacerdotes omnes qui
 priorum temporum sancti sunt eiusdem spiritus sanctifi-
 catione vegetati et sine hac gratia nulla unquam sunt
 instituta sacramenta nulla que celebrata mysteria
 ut eadem semper fuerit virtus carismatum quibus non
 eadem fuerit mensura donorum. Hec leo et
 sciendum quod spiritus sanctus datur seu mittitur
 visibiliter et invisibiliter Visibiliter autem in ali-
 quo signo visibili demonstratur Est autem in
 quintuplici specie demonstratur primo in specie
 columbe super christum baptizatum secundo in specie nu-
 bis lucide super christum transfiguratum tertio in spe-
 cie flatus quando insufflauit et dedit spiritum
 sanctum ipso die pasce quarto in specie ignis
 et lingue in qua duplici specie apparuit hebdomada
 die Invisibiliter autem mittitur cum ad sanctifica-
 dum creatura mentibus castis illabatur Vnde
 dicitur Spiritus ubi vult spirat et vocem eius
 audis Sed nescis unde veniat aut quo vadat
 Nec mirum quod dicit Bernardus De verbo invisibili
 per oculos non intravit quod non est coloratum. Neque
 per aures quia non insonuit Neque per na-
 res quia non acris miscetur sed mente Neque
 per fauces quod non est mansum id est comestum vel hau-
 stum nec tactu corpori illud quod palpabile non
 est Queres igitur cum sint inuestigabiles vice?
 unde illud adesse nouerit Nempe ex motu cor-
 dis intellexi presentiam eius et ex fuga vicio-
 rum carnalium quod compressione affectuum aduertit potentiam
 virtutis eius et ex discussione huius redargu-
 tione oculorum meorum admiratus sum profunditatem
 sapientie eius et ex quatuordecimque emendatione morum
 meorum experitus sum bonitatem mansuetudinis
 eius et ex reformatione et renovatione spiritus me-
 tis mee precepi utrumque speciem decoris eius et
 ex conspectu omnium horum simul experavi multitu-
 dinem magnitudinis eius Hec bernardus Vnde et
 etiam Si quando boni aliquid cogitamus sciamus
 quia spiritus sanctus habitat in nobis si ve-
 ro aliquid mali signum est quod spiritus sanctus re-
 cessit a nobis Vnde etiam augustinus Primis tempo-
 ribus cadebat super credentes spiritus sanctus et lo-
 quebantur linguas quas non didicerant quomodo
 spiritus sanctus dabat eis pronuntiare Signa
 erant tunc opportuno Oportebat enim ita signifi-
 ficare in omnibus linguas spiritus sancti quia
 euangelium dei per omnes linguas cunctis erat to-
 to orbe terrarum Significatum est illud et transiit
 Si ergo per hec miracula non fiat modo testi-
 monium presentie spiritus sancti unde fit vnde cog-
 noscit quisque accepisse se spiritum sanctum Interro-
 get cor suum si diligit fratrem manet spiritus dei

in illo Videat prole se ipsum coram oculis dei
 Videat si est in illo dilectio pacis et unitatis et
 dilectio ecclesie toto terrarum orbe diffusa. Non
 attendat cum solum diligere fratrem quem attē-
 dit ante se Multos enim fratres nostros non vi-
 demus et in unitate spiritus illis copulamur? Quam
 mirum quod nobiscum non sunt In vno corpore su-
 mus vnum caput habemus in celo et ego si vis
 nosse quod accepisti spiritum sanctum interroga cor
 tuum Si tibi dilectio fratris securus esto non
 potest esse dilectio sine spiritu dei quia pau-
 lus clamat Caritas dei diffusa est in cordibus
 nostris et per spiritum sanctum qui datus est nobis hec
 augustinus Missio ergo spiritus sancti invisibilis
 fit in habitatione creature rationalis sed
 missio visibilis fit ad inhabitationem demon-
 strandam alij Et notandum quod spiritum sanctum aliqui
 inesse certitudinaliter scire non possumus quod
 spiritus ubi vult spirat et nescis unde veniat aut
 quo vadat Coniecturaliter tamen possumus
 colligere aliqua signa per effectus ex quibus
 utrumque conicere possumus spiritum sanctum aliqui ad-
 esse vel inesse et hoc differunt secundum tripli-
 cem statum scilicet incipientium perfectorum et perfectorum
 Nam secundum cuiuslibet status exigentiam spiritus
 sanctus diuersimoda in hominibus operatur Et se-
 cundum hoc diuersimode signa accipiuntur Nam
 spiritus sanctus spirat inhabitat et replet
 Spirat quo ad incipientes inhabitat quo ad
 perfectos et replet quo ad perfectos Signa
 autem spiritus sancti quibus spirat quo ad inci-
 pientes Secundum bernardum sunt tria Primum est
 dolor de culpa preterita quod spiritus sanctus odit sor-
 des nec habitat potest in corpore subdito peccatis
 Secundum est firmiter propositum auerendi futura cum
 effectum quod nullatenus haberi potest conatu pro-
 prio huius spiritus sancto per gratiam assistentem Et
 infirmitatem nostram adiuuantem Tercium est prom-
 ptitudo boni quia secundum gregorium amor dei qui est
 spiritus sanctus nunquam est otiosus operatur enim
 magna si est Quo ad perfectos vero sunt tria
 alia signa quibus conicitur spiritum sanctum
 eos inhabitare Primum est frequens et iu-
 sta conscientie examinatio non solum de pec-
 catis mortalibus imo de venialibus quia sicut
 spiritus sanctus opponitur peccato mortali ita
 feruor caritatis qui est a spiritu sancto oppo-
 nitur peccato veniali ut ipsum ab anima expel-
 lat ne spiritus sancto displiceat Secundum sig-
 num est concupiscentie diminutio quanto enim
 in perficiente caritas semper augetur tanto cor
 a temporalibus elongatur Vnde dicit augustinus
 Quod caritatis venenum est concupiscentia tem-
 poralium et nutrimentum caritatis est dimi-
 nutio cupiditatis Tercium signum est studi-
 osum mandatorum observatio quia observatio

mandatorum sine vera dilectione esse non potest
Et ponit de hoc exemplum augustinus. Quis
est inquit qui dicit diligo impatorem: sed o
dio legem suam. Si ergo dicis te diligere de
um mandata eius observa. Quo ad perfectos
aut sunt alia tria signa. ex quibus coniectu
ratur spiritus sanctus eos repleuisse. Primum
est diuine veritatis manifestatio. cum enim
spiritus sanctus sit spiritus veritatis. proprium
sibi est docere omnem veritatem. et ideo in quocum
que fuerit spiritus sanctus. per aliquas reuelaco
nes diuinorum secretorum se pandit: et ei tan
quam amico secreto communicat. Secundum signum
est nichil timere nisi solum deum. perfecta enim
caritas foras mittit timorem. hec enim nichil
penale habet. timor autem penam habet. Unde ap
postolus. ubi spiritus domini ibi libertas. libertas autem
non stat cum timore seruli. Tercium signum
est desiderium dissolutionis. ut videlicet ho
mo ex vehementia diuini amoris cupiat dis
solui et esse cum christo quia spiritus sanctus leuat
mentem ad desiderium supernorum. Felix ergo
anima que cupit dissolui et esse cum christo qui
certissimum habet signum quod spiritus sanctus
eam repleuerit. Preter predicta autem signa sunt
alia tria per quae quis potest comitare se spiritum
sanctum habere. Ideo enim spiritus sanctus in tri
plici signo apparuit scilicet in specie nubis su
per christum transfiguratum in specie columbe
super christum baptizatum: et in specie ignis su
per apostolorum collegium congregatum. Pri
mum ergo signum est habundantia lacrima
rum. et ideo apparuit in specie nubis sicut enim
adueniente auro nubes resoluuntur in pluui
as sic adueniente spiritu sancto mentes resol
uuntur in lacrimas. Secundum signum est dimis
sio iniuriarum. ideo apparuit in specie columbe
que felle caret. Tercium signum est desiderium
supernorum ideo apparuit in specie ignis. sicut
enim ignis sursum tendit. sic spiritus sanctus
corda sursum eleuare facit. Erant autem iudei
viri religiosi in iherusalem et in iudea habita
tes et preter illos multi alij fere ex omni natione
que sub celo est superuenientes. quia multis cap
tuitatibus iudei dispersi fuerant. et modo ce
dinante deo ad diem festum omnes conueniunt.
Audito ergo fragore et sono venti qui supra te
naculum in aere sonuerat in tantum quod per totam
ciuitatem audiri poterat. conueniunt omnes ad
discipulos et mirati sunt. quia audiebat unus
quisque lingua sua illos loquentes. Alij autem
iridebant eos. dicentes quia multo pleni
essent id est vehementer ebrii. quia vehemen
tior est ebrietas de multo quam de vino defecato.
Et quamuis hoc iridendo dicerent. tamen ve
rum erat quia non vino utrumque quod in nup

trius fuit sed multo gratie spiritalis erant im
pleti de quo dicitur alibi. nemo mittit vinum
nouum in utres vetres. Tunc surrexit petrus
cum undecim. ostendens eos non ebrios cum
esset hora diei tertia et nondum esset tempus
comedendi. nec solebant inebriari ieiunium sed
potius spiritu sancto repletos. et prophetatum
esse a iohel spiritus sancti aduentum super ho
mines. Tunc ergo christus qui ascenderat de
dit dona id est spiritum sanctum hominibus. quia o
mnia nostra bona desursum sunt quo ipse ascen
dit. Tunc impleuit quod ante passionem promi
serat. dicens. Si ego non abiero pacificus non
veniet ad vos. si autem abiero mittam eum ad
vos. Si carni carnaliter adhaeseritis. capaces
spiritus non eritis. Sensus est. Non potestis
plene capere spiritum. quam diu secundum carnem suam vobiscum
Unde ille qui iam cepit spiritum ait. Et si no
ueramus secundum carnem christum. sed nunc iam
non nouimus. Vbi attendant carnalibus de
siderijs et delectationibus debiti. verbum be
nardi dicentis. Si apostoli carni adhuc diuine
adherentes. que sola sancta quia sancti sanc
torum erat spiritu sancto repleti nequaueant
donec tolleretur ab eis. tu carni tue que sordi
da est et diuersarum spurciarum fantasias
repleta affectus et conglutinator illum. via
cissimum spiritum de posse putas suscipere nisi istis car
nalibus consolationibus funditus renunciare
temptaueris. Reuera cum incipis tristitia imple
bit cor tuum sed si pseueraueris tristitia tua co
uertetur in gaudium. Tunc enim purgabit affectus
et voluntas renouabitur vel noua creabitur.
et erit ut quae prius difficilia ymo impossibilia
videbantur cum multa perueniant dulcedine et a
iuditate. Hec Bernardus. Si ergo delecta
tiones spiritus desideras delectationes carnis res
puere des. Quia ut ait Gregorius. si carni quod li
bet abscondimus mor in spiritu quod delectat inueni
mus. Sed heu pauci sunt spirituales hodie et
delectationes spiritus delectationibus carnis prefe
rentes. licet multi deferant habitum spirituale. Pos
sunt autem spirituales et carnales cognosci ex verbis
apostoli dicentis. Qui secundum carnem sunt quae carnis
sunt sapiunt quae vero secundum spiritum que spiritus sunt
sentiunt. Specialiter tamen ex quibusdam probat hoc ve
re spirituales videlicet si tam cito et tam fugit locum
ubi ledi potest in spiritu sicut ubi offendi potest in corpore et
si tam libere studet medicari spiritui sicut corpori quia
quanto dignior est spiritus corpore tanto magis cauendum est
spiritui quam corpori a lesione. Item si cibo spirituali siue se
des super predicationem siue scriptam siue locum siue corpus? si super di
uinum officium tamen delectat et confortat spiritum hinc cor
palis cibo corpore? et si tam iustus negligit tempus ci
bi spiritualis hinc tempus cibi corporalis? Item si tam diligens
est circa spiritum sicut homo carnalis circa carnem.

Solliciti enim sunt homines carnales. ut in huiusmodi temporibus habeant necessitates corporis in victu et vestitu hyeme et estate competitis: ita spiritualis homo sollicitus debet: quia gratia indigeat in aduersitate et qua in prosperitate. qua egeat ad amicos et quod ad inimicos. quomodo se habeat solus cum deo et quo inter homines conuersatus et sic de ceteris. Sed quis est hic et laudabilis? cum Quamuis enim aliqui huius temporis virtutes bona operentur. dimidii tamen operis sunt. Quia alii largitatis gratiam sunt adepti sed carnis incontinentia sunt lubrici. Alii vero corpore quidem sunt casti sed auaricie estibus sunt cupidi. Alii autem gratiam lenitatis habentes sed rancore animi sunt pusillanimes. Alii vero non recordando iniurias suas cito ignoscunt. sed minus caute cor custodiendo cito. quod; insecundo rixas prouocant. Alii quod deus singulis largiendo donauit in hoc quasi proprio labore adquirentes gloriantur. alii corpore in abstinentia affligunt sed superbiam auariciam inuidiam et alia nequanda admittunt. vel detrahendo proximo quasi carnes illius cum sanguine commedunt. Et sic in multis hodie qui optimus in eis est. quasi paluirus et rectus quasi spina de sepe. Sciendum autem quod plura sunt necessaria homini volenti proficere. et in vita spirituali deo seruire. primum est clara et perfecta noticia suorum defectuum et infirmitatum. Secundum est ita magna et feruens contra suas naturales malas inclinationes et voluntates. Tercium est timor magnus. quem debet habere de offensis actibus contra deum factis. Quia non est certus an bene satisfecerit et si cum deo pacem fecerit. Quartum est magnus timor et tremor qui debet esse in ipso. Re per suam fragilitatem relata iterum in futuris vel maioribus peccatis. Quintum est fortis disciplina aspera correctio ad regendum quicquid sensus corporales. Et totum suum corpus subiugandum in obsequium ihesu christi. Sextum est vitare omnem personam vitiose et omnem aliam creaturam quam impellit eum non solum ad peccatum sed etiam ad aliquam imperfectionem spiritus vite. sicut unum demonem infernale. Septimum est dulcis et continua recordatio beneficiorum dei quam hactenus recepit et quod die recipit a domino ihesu christo. cum gratiam actione. Octauum est nocte et die stare in oratione. Nonum est quod portet super se crucem christi quam quod uox habet benedictionis. quod primum est mortificatio mortaliu uiciorum. secundum benedictio omnium bonorum temporalium. Tercium precatio omnium affectuum carnalium amicum. Quartum sui ipsius contemptus et abominatio et annihilatio. Discipuli itaque spiritus sancti uirtute docti et illuminati accensi et adiuti confortati et corroborati consolati et omni gaudio repleti cum pauci essent et simplices totum mundum conuincerunt et pro mag

na parte subiecerunt. partim que uerbis ignitis. partim perfectis exemplis. partim mirandis prodigiis per totum mundum ecclesiam plantauerunt que et eiusdem spiritus sancti uirtute purgata illuminata atque perfecta amabilis facta est sermone eius quod paramphibis ut speciosa nimis mira quod uarietate circundata. sathane uero et angelis eius terribilis ut caestrorum acies ordinata. Perfecti quidem sunt non tam passibus primum quam passibus uirtutum secundum supra dictum christi mandatum. non immediate post ascensionem. sed post sancti spiritus acceptionem. nec statim accepto spiritu sancto diuisi sunt per mundum. sed prouenerunt adhuc circiter duodecim annis in iudea. et de inde solemnis eorum diuisio facta est per orbem uniuersum cum ea tenus tamen in iudea predicassent hic quod; perfecti et diuisi predicauerunt intelligenda credenda agenda et appetenda ubique per orbem uniuersum. domino sine quo nihil facere poterant cooperante. hoc est uirtutem operis ministrante et sermonem confirmante sequentibus signis ut in uirtute nominis ihesu christi imperarent omnibus creaturis. et moribus. Nam ut predicationis eorum doctrina credibilis fieret et firma adhibita sunt signa et miracula. Sermo enim qui super naturam et rationem est non nisi signis confirmari potest. Unde Gregorius. Preceptum obediencie sequitur obedienciam signa comitantur. Sic uero tunc confirmata est predictio signis. ita nunc quolibet predicationem sermonem confirmare oportet signis bone operationis. Unde Theophylactus. Sciendum autem est et hoc. quod nunc sermo per opera confirmatur. sicut in apostolis tunc opera confirmabant sermonem sequentibus signis. Fiat autem caste ut nostri sermones quos de uirtute dicimus per opera conformentur et actus. ut eadem simus perfecti. te cooperante in omnibus uerbis et operibus quia te docet et sermonum et operum gloria cum sis uirtus dei et sapientia in secula seculorum. Hec Theophylactus. Et tunc impleta est prophetia que ait in omnem terram egressus sonus eorum. et in fines orbis terre uerba eorum. Seminauit quidem igneus ac sanctificans spiritus in apostolorum corda sermones et ut sapiens adiuuante duodecim tribus fidei in organo positas nouo flatu impleuit. diuersis quod; spiritualibus accens in fistulis apostolicis actis uerba diuine uirtutis sparsit. omnes gentes delectabilem inuitauit ad sonum et trinitatis predicauit misterium. Igitur effectus et fructus non modicus ex hoc subsequutus ostendit quam magna ueneratione sit digna sollemnitas hodierna. Unde Gregorius. Pensate fratres karissimi post incarnationem unigeniti filii. qualis sit ho

bierna solemnitas de aduentu spiritus sancti
Sicut enim illa ita quoque et hec est honorabi-
lis In illa quippe deus in se permanens suscepit
hominem in ista vero homines venientes
desuper susceperunt deum In illa deus natura
iter factus est homo in ista homines facti sunt
per adoptionem dei **P**ensate quanta sit ista so-
lemnitas habere in cordis hospicio aduentum
dei **T**ergat ergo sordas prauis operibus qui deo
parat domum mentis **Hec Greg.** Et notan-
dum quod non statim post ascensionem sed post
decem dies misit spiritum sanctum primo ut apo-
stoli ieiunijs et orationibus se aptos eius ad-
uentui prarent secundo quod huius spiritum sanctum
perciperent qui decem precepta explebant Mi-
sit autem quinquagesimo die a resurrectione
ut sicut populus iudeorum post liberationem
ab egipto quinquagesimo die accepit legem
timoris ita populus fidelium post libera-
tionem suam a mundo quinquagesimo die accipet le-
gem amoris In iubileo etiam id est quinquage-
simos annos recepit populus iudeorum libera-
tionem amissam et hereditatem ita hac die rece-
pit populus christianus libertatem amissam et
patriam hereditatem **D**ies ergo penthecostes
erat apud iudeos celebris quia tunc descen-
dit dominus super montem synai in flamma ig-
nis et cunctis audientibus dedit legem eis
Ita quinquagesimo die a pascha spiritus sanctus
in montem sion super discipulos in linguis ig-
neis descendit et legem nouam gratie spiri-
tualis eorum mentibus impressit **Vnde Be-**
da **Hec** nimirum solemnitas non tantum cum
sacris confecta est euangelicis verum etiam
legalibus iam olim est prefigurata mysterijs
ac domino iubente per omnes annos sacris ob-
seruata ceremonijs **L**iberati quippe egipti ser-
uitutis filij israel per immolationem agni pas-
chalis exierunt in desertum ut venirent ad
terram re promissionis peruenierunt quod ad mon-
tem synai et descendens dominus in igne super mon-
tem quinquagesimo die pasche pacta legis de-
calogum eis disposuit atque in memoriam da-
te legis statuit eo die per annos singulos sacri-
ficium sibi de frugibus eiusdem anni ad al-
tare deferri **Q**ue autem sit agni paschalis immo-
lacio que egiptie seruitutis absolutio cunctis
legentibus liquet quia videlicet pascha nostrum
immolatus est christus et ipse verus est agnus qui
abstulit peccata mundi qui sui sanguinis pretio
nos a peccatorum seruitute redemit sue resur-
rectionis exemplo nobis spiritus vite et eterne liber-
tatis ostendit **Q**uinquagesimo ergo die post
occisionem agni data est lex descendente domino super
montem in igne et quinquagesimo eoque die post
resurrectionem nostram redemptoris data est gratia spiritus sancti

discipulis in cenaculo constitutis **E**t hic autem
altitudo cenaculi et ibi cunctis motus sublimi-
tate preceptorum et donorum indicat celestium et
quod nemo infirmis adhuc desiderijs inherens vel
diuinis obtemperare mandatis vel supernis pos-
sit dignus existere domus **Hec Beba** **Sic** ergo
spiritus sancti missio fuit in legislatione pre-
figurata et festum penthecostes quod modo pagani
ab ecclesia olim quasi figuratim agebant a sy-
nagoga **Q**uinquagesima ergo die postquam iu-
dei de egipto exierunt decem precepta in monte
synai a domino receperunt ita quinquagesima die
postquam nos sumus ab inferno liberati recepe-
runt discipuli gratiam spiritus sancti **I**stud etiam
prefiguratum fuit in superhabundancia olei quod
datum est paupere vidue per preces helisei qui
misericordia motus super pauperem impetrauit
ei a domino olei habundanciam **P**er viduam istam
designatur sancta ecclesia que ablato spiritu suo
christo videbatur tanquam vidua sed dominus mise-
ricordia motus dedit ei olei habundanciam
hec est spiritus sancti gratiam et linguarum
intelligentiam **I**stud miraculum de intelligentia lin-
guarum quia per figuram deus premonstrauit ideo quod in
edificatione turris babel diuersas linguas creauit
Tunc enim vnam linguam in diuersas mutauit modo vni-
uersis intelligentiam omnem illarum dedit **Hec** mira-
culum istud nunc fecit si diuisionem linguarum tunc
non premississet **E**t sicut tunc per linguas confudit e-
dificantes ita modo per linguas confudit iudeos
qui multum confusi fuerunt quoniam tanta grande miracu-
lum audierunt **I**n hac ergo solemnitate lau-
demus totis viribus dominum exultemus et letemur
in ea quia inde fructum non modicum nos qui ad fide-
remus consecuti sumus **N**on solum autem homi-
nibus gaudium in hac solemnitate prouenit sed et
beate virginis gaudium inde clementem accepit
de qua anselmus sic ait **S**ed et gaudiorum su-
orum magnitudo non nichil incrementi accepit
cum veniente super discipulos spiritu sancto mox
ad predicationem illorum fidem filij sui tanta ho-
minum multitudo suscepit **I**bi namque excep-
to gaudio quod de salute generis humani in isto-
rum conuersione concipiebat intellexit filium suum
non fuisse gratis id est frustra mortuum cum tanta ef-
ficaciter videbat operari fidei mortis eius etiam
in eis qui actores illi existerent **G**enus huma-
num ad salutem vestram videbat et rei gratia filium
de se incorporatum et in cruce passum ante inter-
leperat **Q**uia propter letabatur quod spes quam an-
te conceperat iam in re vestram transibat **G**audabant
et gaudent homines quia quod amiserunt compli-
cati prech fenore recipiunt **C**orruerunt serui re-
surgunt fratres et filij **Hec Anselm** **E**t quis
patrie et spiritualiter in solemnitatibus nichilominus
tamen spiritus et momentis omnibus deum laudate debemus

24
Nam ut dicit Gregorius. Mirum est quod homo
semper deum non laudat. quia quilibet creatura
ad deum laudandum nos inuitat. Ad hoc autem
nobis valde est necessaria spiritus sancti gratia.

Vnde bernardus. si quis torpet de dei laude tristissi-
mum habet in se experimentum. quod non habeat
in se spiritum sanctum. quia ubi spiritus sanctus in-
habitat laudem dei excitat. Inuocantes ergo
spiritum sanctum semper laudemus deum ad hoc
enim facti sumus ut deum sine fine laudemus.
sicut superni ciues semper deum laudant et con-
tinue. nisi semper sunt dies leticie. et nunquam
desinit sollemnitas et gratiarum actio et vox laudis.
Scriptum est enim. **B**eaati qui habitant in domo tua
domine in secula seculorum laudabunt te. Hoc
maxime veri monachi faciunt. qui die ac nocte
deus psallunt. Unde iheronimus. Monachi debent
habere puritatem mentium. siquidem et ipsi mar-
tyres sunt. Quod enim faciunt angeli in celis
hoc monachi psallentes die ac nocte faciunt
in terris. **H**ec iheronimus. Et maxime assimulat
nos celestibus. quantum adhuc in terris pre-
sumimus. Unde bernardus. nihil ita apte que-
dam terrens representat celestis habitationis
statum. sicut alacritas laudandi deum. dicitur
te scriptura. **B**eaati qui habitant in domo tua
domine in secula seculorum laudabunt te. **H**ec ber-
nardus. Festinemus igitur et nos ingredi in illam
requiem ubi tanta superabundat indefinenter
leticia. et ad patriam nostram totis conatibus
suspiremus. **M**esti in seculo. quia peregrina-
mur a domino qui enim non peregrinat in cor-
pore suo peregrinat a domino. Multo autem me-
lius est dissolui a corpore et adherere deo. **O**di-
amus ergo huiusmodi miseriam et putredinem corporis no-
stri compagem. et ei curam in desideriis non
faciamus. quod hic non detinet carceratos et
peregrinos a tanto bono. quia secundum aposto-
lum quod diu in hoc corpore sumus peregrinamus
a domino. **D**icamus quod cum eodem apostolo
cupio dissolui et esse cum christo. **E**t iterum. **I**n-
felix ego homo. quis me liberabit de corpore
mortis huius. desideremus eius dissolutionem
et eam continue a domino postulemus. quia
per nos eam consequi non valeamus. **E**t interim
saltem moriamur mundo et pompis ac conu-
piscenciis eius. et abstrahamus nos corde for-
ti et perseueranti ab his rebus caducis et a mi-
seriis breuibus et leuibus harum rerum visibi-
lium solaciunculis que animas nostras vicinis in-
ficiunt et virtutes a nobis excludunt quia se-
cundum gregorium. concupiscens visibilia inuisi-
les virtutes amittit. **E**t secundum Crisostomum.
nulla res sic precipit virtutem sicut voluptas
corporalis. Unde et leo papa. **N**ec maxime inte-
riora hominis corrumpit. quod exteriora delectat.

et tanto rationalis anima purgatio quam
to fuerit substantia carnis afflictio. **E**t breui-
ter ut ait Augustinus. cetera creatura vilescat. ut
solus creator in corde dulcescat. **N**am secun-
dum apostolum vanitati creatura subiecta est
et ideo amatores suos facit vanos et multos
decipit incautos. **O** quam felix. quem miseria mundi
vanitas non seduxit. que nunc precipue mul-
tis illudit. Unde crisostomus. **S**emper quidem
sed nunc precipue competenter dicitur. vanitas
vanitatum et omnia vanitas. **H**unc versicu-
lum si sapienter qui in potentia versantur in pa-
rietibus omnibus et vestibus suis scriberent.
in domo in ianuam in ingressibus et ante omnia
in conscientijs suis. ut semper eum oculis cer-
nerent et corde sentirent. **Q**uoniam quidem
multe sunt facies multe ymagines false que de-
cipiunt incautos. **I**stud oportet cotidie salu-
tare carmen et in prandijs et in cenis et in om-
nium conuentu unumquemque proximo suo
canere et a proximo suo libenter audire. quia
vanitas vanitatum est et omnia vanitas. **H**ec
Crisostomus. amorem ergo rerum deficientium
ad incorruptibilia transferamus et ad subli-
miora vocati celestibus delectemur. **V**t san-
cti gaudent inde gaudeamus. horum diuicias
as concupiscentes per bonam emulationem ad
ipsos tendamus. **C**um quibus nobis fuerit
consortium deuotionis erit et communi dignita-
tis. **M**entem nostram semper in celis habeamus
et ad dominum multipharie nos vocantem to-
to corde et desiderio tendamus. **Q**uia ut ait
Augustinus. **E**xultauit ut gigas ab alienis
dam viam. non enim tardauit sed currit cla-
mans dictis factis morte vita descensu ascen-
su et redeamus ad eum et discessit ab oculis
ut redeamus ad cor et inueniamus eum. **A**d ip-
sum quoque aspicientes et eum semper in corde
detinentes pugnemus viriliter quia tota
hec presens vita milicia est ac conflictus et
pugna. **N**am prospera et aduersa feruor
tepeditas refectio et media sopor et vigilia so-
licitudo et pigritia fletus et leticia quies et la-
bor salus et infirmitas afflictio et voluptas. et
quecumque in hoc mundo sunt pugnant con-
tra nos et insidiantur nobis. **E**t quia nunquam
desinit aduersarius nobis insidiando fit semp
paratus noster animus resistendo. quia certa-
men nostrum breue est premium vero eternum.
Nec unquam a pugna cessemus. quia quantum in
cumque vicimus. semper tamen restat quod vin-
camus. Unde leo papa. **D**onet licet sanctis su-
is cotidiana gratia diuina victoriam. non
aufert tamen dimidiandi materiam. quia et
hoc ipsum de misericordia protegentis est qui
nature mutabili ne de confecto premio superbiat

semp voluit superesse quod vinceret. Unde et
Crisostomus Sancti et si a carne vinci non pos-
sunt quasi iam spirituales. tamen pati possunt
quasi adhuc carnales. Hec Crisostomus. Igitur quod
quid delectamenti vel cruciatibus transitorij oc-
currat. statim hoc tanquam preteritum reputemus.
et ad id quod semper manet mentis oculos di-
rigamus. Nam omnia que in mundo sunt velut
umbra velociter transeunt. ita ut preterita sunt
nec fuisse putentur. Et ideo momentaneum est
tunc transit quod hic delectat et cruciat. si eternum
est et sine fine manet quod ibi cruciat vel de-
lectat. Nec tamen digna facere vel pati hic possu-
mus. ad ea que ibi consequi vel euadere spe-
amus. Unde Bernardus. Non sunt condigne passio-
nes huius temporis ad preterita que commisimus. ad bene-
ficia que accepimus. ad penas inferni quas
euasimus. ad premia eterna que expectamus. Hec
Bernardus. Tanta quippe est preminencia eterne
glorie ad temporales et transitorias passiones ut
diligens inspector debeat potius eligere mul-
tis annis in fornace ignis ardens velle torqueri
et multa mala. pati. quam minus preterita in futuro
sibi reservato velle periri. quia labor est cum fine.
et merces sine fine. Unde Augustinus. O anima mea si
cotidie oporteret nos pati tormenta et perferre
penas. si ipsam iehennam longo tempore tollerare ut
cristum in gloria sua possemus videre et sanc-
tis eius associari. nonne esset dignum pati omne
quod triste est ut tanti boni tanteque glorie parti-
pes haberemur. Infideliem ergo demones. pa-
rent suas temptationes. frangant corpus ieiun-
ia. premant vestimenta. labores grauēt. vi-
gilie exstent. inlacet me iste inquit me
ille. frigus inuadet. conscientia murmuret ca-
tor urat. caput doleat pectus ardeat. infletur
stomachus. palleat vultus. infirmet totus
deficiat in dolore vita mea et anni mei in ge-
mitibus. ingrediat putredo in ossibus meis et
subter me scateat ut requiescam in die tribula-
tionis et ascenda ad populum attritionem nram. Unde
et Crisostomus. Omnia agamus ut non a gloria exci-
damus. Nequaquam enim difficile si voluerimus.
nequaquam onerosum si attenderimus. Si enim sus-
tinerimus et conregnabimus. Quid est si sus-
tinerimus. Si tribulationes ferimus. si perse-
cutiones si ardua ambulauerimus viam. ardua enim
via est et laboriosa. opzione vero nostra leuior
fit spe futurorum. Transponamus igitur oculos
in celum. et semper illa imaginemur et videamus.
Si enim in illis semper conseruabimur. non a vo-
luptatibus que hic sunt paciemur quod neque tristitia
ut grauius portabimus hec et hijs familia deti-
debimus. et nichil neque nos subicere neque ce-
leuare poterit. solum si desiderium illuc tendi-
mus. si ad amorem illum aspiciamus. Et quod

dico. quoniam non dolebimus in presentibus
persecutionibus. Neque enim videre ea putabimus de re-
liquo tale enim est amor spiritualis. Eos denique
qui non patientes sunt nobiscum sed absunt diligunt.
tunc autem secundum vnamquamque imaginamur diem
magna enim amoris tyrannis. ab omnibus enim
deficit. et ei qui diligere alligat animam. Si
ita cristum amauerimus. omnia que hic sunt
umbra omnia ymago videbuntur et somnium.
Et dicemus et nos. Quis nos separet ab a-
more cristi. Tribulatio vel artatio. Non dixit
peramie vel diuicie vel pulchritudo. hec enim val-
de vilia et derisibilia. sed que videbantur esse gra-
uia posuit. fames persecutiones mortes. deinde ille
quidem et hec ut nichil existencia expruit. Hec
igitur omnia excogitantes et voluptate voluptati
compasantes. religamus que meliora sunt. ut et fu-
tura fruamur bonis. Hec Crisostomus. Oratio

Iesu largitor donorum domine. qui in ig-
nis spiritus super discipulos tuos misisti spi-
ritum sanctum precor et obsecro piissime ut
hec dona que discipuli tui de tua sumptuerunt
largitate. licet indignus sumus ad salutem meam
et largiente et mitte super nos seruos tuos spiritum
tue caritatis dilectionis et pacis. qui corda
nostra visitet. a vicijs purget. virtutibus illu-
tret. in vinculo dilectionis astringat luce tue
cognitionis illustret et ardore tue dilectionis in-
flammet. condona nobis preterita et dona visita eterna.
Amen. De laude diuina. Ca. LXXXV

Quod dictum est de laude diuina
qua spiritus dei laudare debemus.
ideo consequenter de ea aliquod
tulum lacus videamus. In
mensa quippe creatoris et condito-
ris tui beneficia que tibi o anima
mea ab eo cum te ex nichilo creauit et condi-
dit collata sunt. ad debitum continue dilectionis
ac gratiarum actionis et laudis iungitur reddendum
te astringunt. ad hoc enim cum non esses
sola et gratuita bonitate illius creata et ad simi-
litudinem dei facta es. ut eum diligendo semper
et sine fine collaudes. Unde Anselmus. Euangelia
anima mea euangelia adhibere diuinis bonis in te de-
sempiterne temporalibus derelictis. Considera in ipso
creationis exordio quid sublimitatis quod dig-
nitatis conditor tibi contulerit et pende quo
amore qua reuerentia colendus sit. Certe cum
vniuersitatem rerum visibilem et invisibili-
um creans et et ordinans humanam naturam fa-
cere disposuisset summo concilio de tue conditoris
dignitate tractauit. ut potius quam ceteris cre-
aturis que in mundo sunt aliquid honorare dis-
posuit. Vide igitur sublimitatem tue creationis et
retracta debitum reddendi amoris. Faciamus autem
de? hominem ad ymaginem et similitudinem nostram

Attende igitur diligenter. quid sit ab im-
 ginem et similitudinem dei te esse creatam. Ag-
 nosce aliud esse similitudinem. aliud imaginem
 verbi gratia. potest habere similitudinem quandam
 cum homine. Equus bos et cetera similes crea-
 ture imaginem vero hominis non habet nisi
 alter homo. Manducat homo. manducat et
 equus. Ecce quedam similitudo ac communis in-
 ter naturas diuersas. imaginem vero hominis
 non imitatur nisi alter homo eiusdem nature
 cuius imago est. Dignior igitur est imago quam
 similitudo. Similitudinem itaque ad deum hoc
 modo habere poterimus. si eum esse bonum confide-
 rantes nos boni esse studuerimus si enim iustum
 esse cognoscentes nos iusti esse contendamus
 si misericordiam contemplantes nos misericordie
 operam demus. Quo autem ad imaginem suam
 attende. Deus semper meminit sui. intelligit se
 amat se. Et tu ergo si pro modulo tuo infati-
 gabiliter memor fueris dei. intellexeris deum
 amareis deum. eris ad imaginem eius quia hoc
 facere nitris quod semper facit deus. Ad memo-
 randum et intelligendum atque amandum summum
 bonum totum debet homo referre quod viuunt.
 Ad hoc omnis cogitatio omnis volutatio cor-
 dis retorqueat ac ceatur confinemur ut in-
 fatigabili affectu sis memor dei intelligas de-
 um ames deum et tue creationis dignitatem quam
 ad imaginem dei creata es salubriter exprimi-
 nis. Ut quid te deus tam preclaro con-
 ditionis privilegio sublimaret nisi te suis lau-
 dibus indefinenter intendere vellet. Ad laudandum
 igitur conditorem tuum creata es. ut eius
 laudibus vacans et hic iusticie merito in il-
 lum semper proficias. et in futuro beate viuas
 laus enim eius et hic iusticiam et ibi beatitu-
 dinem tribuit. Si si laudas ex toto corde lau-
 da diligendo lauda. Nec est enim sanctis laudandi
 proposita regula. de omni corde suo laudauit
 dominum et dilexit deum qui fecit illum. lauda
 ergo et ex toto corde lauda et quem laudas di-
 lige quia ad hoc facta es ut laudes et diligas
 laudat namque sed ex toto corde non laudat quem
 ad benedicendum deum prospera demulcent. Sed
 a benedicendi munere aduersa restringunt.
 Laudat quoque sed non diligit. qui in dei lau-
 dibus aliud quam ipsum laudando requirit. lau-
 da igitur et digne lauda. ut nulla in te cura.
 nulla intentio nulla cogitatio nulla sollicitudo
 mentis inquantum tibi virtus suppetit a lau-
 de dei sit vacua. Ab eius laude nulla te huius
 vite prosperitas reuocet. nulla compescat ad-
 uersitas. Sic enim ex toto corde laudabis domi-
 num. Sed cum ex toto corde eum laudaueris
 et diligens lauda nihil aliud ab eo quam ipsum expe-
 tens. ut ipse sit finis desiderij tui. ipse premium

laboris. ipse solacium huius umbratilis vite.
 ipse possessio illius beate vite. Ad hoc itaque fac-
 ta es ut cum sine fine collaudas. quod tunc
 utique intelliges plenius. cum ei beata visio
 ne sublimata videbis te sola et gratuita beni-
 tate illius cum non esses. nichilo tam beata
 et ad tam ineffabilem beatitudinem creatam vo-
 catam iustificatam glorificatam. Talis namque
 contemplatio infatigabilem tibi amorem dabit
 cum sine fine laudabis. ex quo et per quem et in
 quo tantis et tam immutabilibus bonis te be-
 atificatam gaudebis. Hec anselmus. Non so-
 lum autem hec promissa sed maxime quoque
 redemptoris et saluatoris tui beneficia quibus
 te cum peccata esses edemit et saluauit ac mul-
 tipharie multisque modis visitauit et sublima-
 uit. ad laudandum deum te prouocant multi-
 pliciter et obligant. Exerce ergo te in laude
 diuina quia ad hoc tibi membra sunt data. ut
 deo laudes canas. et gratias referas. Vnde cris-
 tostomus. Nam et oculos et os ad auditum propterea in-
 nobis posuit deus. ut omnia ipsi membra ser-
 uient. ut que ipsius sunt audiamus. que ip-
 sius sunt loquamur. que ipsius sunt operemur
 ei que laudes canamus assiduas. et gratias per-
 cuncta referamus. per que hec omnia conscien-
 tie nostre secreta mundeamus. Hec crisostomus.
 Ut autem melius in laude diuina te valcas
 exercere. prius humilia te deo valde. et dic
 ex intimis precoribus tuis humiliter et deuote.
 O pater misericordiarum. scio et vere cogno-
 sco. quod me peccatorem miserum magis deceret co-
 ram te iacere prostratum. et cum fletu ac gemitu
 peccatorum veniam flagitare. quam te ore pol-
 luto laudare. Sed tamen de tua piissima boni-
 tate et ingenita dulcedine omnibusque morta-
 libus promulgata virtute confusus. te lauda-
 re cupio ex intimis precoribus. obsecrans vi-
 scera misericordiarum tuarum ut me vermem immu-
 dum canem mortuum et cadauer putridum non
 despicias domine deus meus. Nempe virtutes
 celorum te condigne laudare nequeunt. quanto
 minus homo fragilis putredo et vermis. Bo-
 norum quidem meorum non indiges. sed tuam
 supercellentem bonitatem tanto nobis manifesta-
 facis. quanto infirmitatibus nostris magis
 miserando condescendis et gratiam gratis ex
 sola liberalitate largiris. Omnia quidem mittitur
 apprehendere et sequitur ventum. qui se ex con-
 digno laudare te existimat. Impossibile attē-
 ptat qui te ad plenum laudare laborat. Nec ta-
 men ideo a laude cessandum est sed mihi pater
 quod omnibus creaturis laudare conuenit suum
 creatorem. quia nulla creatura est que opus
 suum non laudat vel saltem laudabilem
 reddat. Non ignoro dictum prophetarum.

quia videlicet rectos deest collaudatio. et quia non est speciosa laus in ore peccatoris. et ideo vobis michi. quia quid diuini non habeo aut quod respondebo michi cum ipse fecerim. Si enim iustificare me volueris. os meum condemnabit me. Sed nunquid ideo te non laudabo. quia in mundum me esse cognosco. Nonne et vermes et tane immunde ex putredine generate coarctantes in paludibus te suum creatorem laudare cupiunt prout sciunt et possunt. Nam et si vult alaudula et philomena dulciter cantare nesciunt. sed nec velut homo rationalis te cognoscere possunt saltem hoc faciunt quod te cognoscentibus materiam tue laudis tribuunt. **O** utinam cuncta sua uia instrumenta musicalia celestes quoque armonie. ac terrestres melodie de corde suo sursum procederet. et congruas laudes tam dulciter personaret ut oculis diuine maiestatis tue gratie fierent. ac totam celestem curiam nouo quodam et ineffabili gaudio letificarent. Sed quid dicam. Memet ipsum domine tua laude indignum esse cognosco. quapropter precor. ut saltem ceteris creature nobilitate preclare imperfectum meum dignetur supplere. Igitur opto et ex toto corde desidero ut omnes planetarum ac celum siderum limpidissimo lumine radiosum. florifera quoque germina vernali decore conspicua pulchrisque coloribus adornata. necnon et omnia ignite caritatis desideria de cordibus te vehementissimo amore diligencium procedencia. te laudent et benedicant in secula. Optare etiam ex intimis precordiis meis. ut si iuuentus celerius consummata annositate iherusalem coequalset. quod unusquisque annus tam longevi temporis predicti. et unusquisque mensis annorum eorundem. et una quoque ebdomada horum mensium et quilibet dies ebdomadarum. et quilibet hora ipsorum dierum. et quodlibet minutum horarum predicti temporis. te ex persona mea collaudarent te deuote et affectuose. quantum unquam aliquis de numero beatorum spirituum in splendoribus sanctorum te laudare in tanta duracione potuisset ac si hec omnia in propria persona compleuissim et quod huiusmodi laudis frequens innouacio sua infinitate omnes excederet species numerorum. Quid plura. Fac de me hoc quod tibi plaueat. quia quod diu est aliter in narribus meis. a tue laudis personis non cessabo. Sed et cum virtus loquendi mortis hora defecerit. et meum ipsum amplius per debilitate perficere non valebo. peto ut saltem nutus oculorum vel extensio digitorum sit innouacio et confirmacio omnium desiderabilium affectuum et verborum atque operum preteritorum et futurorum. que usque ad extremum iudicii diem tibi cum deuoto famulatu offerre vellem. si tam diu vivere possem. Insuper

dilecte hoc adicio desiderans corde affectuoso ut quando corpus meum fuerit in pulueres minutissimos reductum et lapide clausum. quod de quolibet particula minutissima vox amena laudis et glorie tue exurgat. que durissimum lapidem penetans celorum altitudinem transcendat et usque ad extremum iudicii diem viue laudis personam extollat. donec in resurrectione beata corpus et anima per te unita in tue laudis glorificatione eternaliter copulentur. Sane quod diu ad hoc sum in hoc corpore ergasculo. a laude tua non tacebo. Nimirum videmus quod plerumque inter dulcissimas memoris auiculas et continuantes philomenas corui quoque coarctantes assunt in hoc eodem modico quod accipiunt creatorem suo subseruientes. Sic et ego peccator cum sum. tantum ad manus habeo peccatorum. et prout possum deum meum per ipsum laudo et glorifico in eternum. Siquidem aliud de deo dulcius canere nescio nisi hoc videlicet quod suauis est dominus in uerbis. et quod misericordia eius super omnia opera eius. **O** deus meus misericordia mea. In hoc letatur anima. exhilaratur conscientia. et gaudio inmensio irrigantur omnia ossa mea. Hoc suauis tantum anima mea usque in seculum inter spirituale genus animarum cum leto corde dulci canit cetermine. Quocienscumque etenim mente reuoluo qualis aliquando fui. qualia discrimina euasi. a quantis periculis me protexisti. et a quibus malis me eripuisti vincula mea. sanasti vulnera putrida. et laqueos periculosos contriuxisti. et me dulciter ac paterneliter liberaisti. Cum hec inquit et similia bona a te michi exhibita particula. totum mirum est quod in horum omnium affectuosa recordacione me ipsum per amorem portare valeo ardentissimis siquidem amoris ignibus incandesco. **O** deus meus quod diu peccatorem tibi recalcitrantem patienter expectasti. quociens et quod paterne nunc quidem dulciter nunc vero dure me ammonuisti. nescientem in benedictionibus dulcedinis preuenisti. filio prodigo et peccatis pregrauato ac gachis nudato in occurrentem ueniens paterneliter occurristi. abiterante vias prauas misericordem faciem non auertisti. sed semper et ubique pius et misericors fuisti. Et quod hijs omnibus maius est. quod hijs omnibus bonis tam multiplicibus ingratus semper extitisti. nec tu summa bonitas propter hoc delictis tui donec tandem me dulciter ad te traxisti. **A**ch summa et inestimabilis pietas. nunquid in hijs omnibus me ipsum a laude continere poteris. **R**equaquam. Deus meus misericordia mea pro hijs omnibus et alijs innumeris beneficijs opto et desidero. ut talis tanquam iocunda laudacio sit tibi ex me.

qualis fuit beatorum spirituum laus. tunc cum in primo aspectu tue diuissime maiestatis gaudebant se eternaliter in tua laude confirmatos. malos vero a te sine fine detulsos. **Ite** q; tam magna tam q; iocunda sit illa laudatio quanta est animarum sanctarum cum a carcere purgatorii erepte vultui glorie tue primo presentat ut tuam iocundam faciem intueantur: et quanta erit laus in placis celestis iherusalem post finalem omnium resurrectionem quoniam electi a malis segregati deum iocundo corde laudabunt. ac de sua saluatione eternaliter gloriabuntur. **O** amantissima sapientia bonitatis immensa te precor. ut omni mane diluculo cum ab te surrexero et oculos aperuero. simul quoq; cor meum in tua laude aperiat. an quodam lucifero splendore et flammis meo ardore laudis tue facula immensa ex eo simul exurgat. **Et** peto ut hec laus tam blande et suauiter resonet in corde tuo paterno. sicut sonare consuevit suo modo omnium cythararum. ac musicalium instrumentorum suavis modulatio in corde iocundo statu iuuentutis florido. **Et** in hac laudis facula simul ascendant tue laudis tam odorifera sumi virgula tam graciosa. ac si esset composita ex omnibus aromatis miris et thuris et vniuersi pulueris pigmentis. tam speciosa sicut cum vernali tempore flores herbarum pullulant in campis coloribus pulchris. et arbores stant frondibus ornatis gratia odoribus. **Sic** q; laudis huius facula tam amoroze et deliciosae. ut in ea oculi tui delectabiliter ferantur. tota q; celestis aula resultet: et hec iugiter sine intermissione feruidissimo estu et rapidissimo calore tui amoris exurgat. ex corde per deuotam meditationem. ex labijs per feruidam locutionem. et ex omnibus operibus meis per sanctam ac celestem conuersationem. **Et** hec laudis facula sua virtute omnes inimicos repellat. gratiam augeat finem beatum obtineat. et gloriam eterne beatitudinis acquirat. ut finis huius temporalis laudis sit initium eterne laudis patrie celestis. **Ut** autem ad dei laudem magis prouocaris. abstrahere queso mentem tuam a terrenis. et eleua eam ad celestia toto conspectu quo poteris. ac considera quomodo illius celestis curie ciues delectantur. iubilant et exultant in deo continue. singulorum q; gaudia rememorans tandem prout poteris et permittis ipsis letantibus et iubilantibus te ingerere et immisce. **Exclama** ergo corde toto. et dic ex intimis. cum Ancelmo. deus meus quod melius quod amabilius te estimavi super terram ut abstraherem cor meum a te ad conaspiscendum quicquid in mundo absque te. **Cur** amavi

quare contempni et omni vita mea quicquid preter te ihesum deum meum. **Quare** distuli cur interimis illo tempore te ihesu visitare in corde te tota mente amplecti. et delectari in tua dulcedine. **Cur** non omnia desideria mea ad te conuertere. quo abierunt quando te solum non abierunt omnia interiora spiritus mei. **Ubi** etiam. quoniam teum mente non eram. **Quo** defluerunt quoniam non te solum habuerunt desideria mea. **Jam** ex hoc nunc omnia desideria mea incalescent. et effluunt in dominum ihesum: accite quia satis hactenus. sperate quo pergitis. querite quod queritis. **Ihesu** queritis nazarenus. crucifixum. **Ascendit** in celum. non est hic. **Amantissimus** domini habitat confidenter. et flagellum non appropinquabit tabernaculo eius. **Super** altitudinem celorum. super excellenciam angelorum propria virtute ascendit. super solium singularis glorie in dextera patris tui coeternus et consubstantialis sedet. et diuina amictus lumine coronatus gloria et honore ut decet unigenitum dei. serenus in leticia plenipotens dominus in celo et in terra. **Ibi** adstant eum omnes angeli domini. et vniuersa multitudo ciuium celestis syon. **In** ipso vnamittere letantur omnium corda. in eius desiderabili facie pascuntur omnium oculi beatorum. in ipsius vndiq; confluent desideria omnium sanctorum. **Ipsi** iubilant. ipsi applaudit. ipsum magnificat tota vniuersa ciuitas gloriosa per omnem modum in splendoribus eius. **Exulta** et lauda habitatio syon. quia magnus in medio tui sanctus israhel. **Per** ipsum centena decies milles millena assistunt in sanctuario vniuersi templi intendentes vultum maiestatis clari et inflexibilis visu. ac resonantes armoniam incessabilis ympni in gloriam eterne et simple diuinitatis. **Per** ipsum milia milium ad complenda patris misteria alacri discursu iugiter meant in celum et terram. quasi apes negotiose inter aluearia et flores. disponentes omnia suauiter. populus accinctus nesciens labem vel in obediencie motam. **Per** hos quippe summa nostre salutis administrantur negotia. summa q; superni consilij ad nos deferunt arcana. per hos sanitates mortalium procreantur. per hos consistunt regna et imperia mundi. **Inter** quos precipuum nouimus michaelem signiferum nobilem celi ciuem. qui stat pro acie dei viuens. extendens rumpheam apugnationis ac voce terrificam intonas quis ut deus. super eos qui ex aduerso sunt. **Exultate** in nobili filio vestro vos illustres patriarche. quia impleta est in eo omnis expectatio vestra. et ipse sublimis est valde et benedicens in ipso vestro videlicet semine omnes gentes sic enim pollicitus est

set. no diuinus. **G**audete i ihesu. **p**phetia mag
no vs pphete vti veraces: qz mificet et glo
riosa iplera videtis oia que de ipo anūciastis
in spū scō. et fideles muenti estis p ipm i cūc
tis smomibz vris. **G**audete in dño ihesu meo
ingrō vstro vs icliti pterez celi beati apli. i
gaudet i xpo ipo: et iterū dico gaudete cum
xpo. familiari leticia. **E**cce em que vidistis in
medio vtr elucētē et ficiētē: fatigatū et his filia
carnis infirma tolerātē: ab oibz rephari et cū
sceleatatis reputatū: quō videt quō regnat quō
ei oia sub pētibz sūt. qz glōs in suo luic fulgē
et sui gaudij sue qz ineffabilis glē nūc vs soci
os habet. qz olim pmāstis cū ipo i tēptatōibz
suis et vxatōm ei? osortez fuistis. **A**dorate nūc
dulcia illa genua q se auctu auctū an vs vsqz
ad terrā. sedētibz vobz ad sacētissimā cenā. **A**do
rate nūc sacrosctas illas man? qbz puluerē pe
dū vroz ter regū lauare et extergē dignat? est
Gaudete in ihu pncipe milicie vtr vs mātires
glōs. qz ipz p q tradidistis i mortē aīas vras
ipm ingp ihm filiū dei possidetis pmiū et amīs
vri. **G**audete i ihu sumo doctore vitatis. o ve
nerādi pfectōes et doctōes: qz qz oī doctōis sa
ctis et opibz iustis pfecti estis et cū hoibz. sic
phtet vs cōm pte suo et scs angel ei? **G**audete
in ihu vrgine et vrginū sctificatore vs padis
cole vrginea vs āgelis filēs: qz ecce quē ama
stis qz optastis quē ardētibz desiderijs expect
stis: p c? amore tēnos spōsōs et omēz cenatū
scti cōphtis: sumi regis filiū nūc videtis nē
tenetis. nunc in eis castis amplexibus quiescit
tis. et diuelli a vobis nulla infidiatoris frau
dulencia pōtēst. **V**etum autem inter omnes
celicolas vberimum tibi gaudium sit o ma
ria vrginū virgo sigularis: vosa celice ame
nitatis. p elucidu in hōus inter pmeuas lu
cernas diuini lūis suscepūas. **I**n tuo dulcis
simo filio sola p oibz gaude gaudio mag? qz
quem vt hominem peperisti et apīs vberibz
enutristi. ipm cū angelis et vniuersis ciuibz ce
li adoras vt dū riuū et vtrū. **G**audete felix mat
qz quē vidisti in ligno cētis pēdētē. vides i ce
lo regētē cū glā mag? vides omēz altitudiez
celestiū tēstriū et iūenōrū maiestati e? iclima
ta et omē robur iūicorū eius attritū. **G**audia
gaudiorū sint tibi. oīs pulchritudo scōrū. **B**ea
tā ihēm mē nā q suesū es. festiuitatē age leta
bundā et i deficiētē in vñone pacifica tui ihu li
bertatis tui autō rīs. **E**t tu nē cursū eleuare aīa
mea quali potes conatu et sacris te ingere mili
bus letancium in domino ihesu. **I**lluc fidei et
spei vehiculo perge: ibi per caritatis ardore cō
uersare vbi crist? est in dextera dei sedens. **I**n
tende mentis otulum in lumine vultus eius.
lustra ac deosculare gūlāba deuocōe singula

lōa feliciū plazay eius. s qbz egressi sunt pci
oī illi liqres sangnis sacri: q te apciat vni
geitus dei: et cū aut in vitā eternā. **B** Antel

Gracias. et laudes tibi ago dñe deus
meus misericordia mea: qui me dignatus
es creare et redimere. atqz ab tui cog
nitionē perducere: et per sacri baptis matis ab
lutionē inter filios adoptionis aggregare. **T**e
laudo te glōrifico q me sepe p multa defluentē
vicia ad emendationē expasti ac de tbulatioi
bus et pēcul multis liberaisti. tibi gratias ago.
p mēptis in me grē tue donis. q deprecor vt
misericorditer picias. me qz in viā salutis eterne
dirigas: et ad tuā visionē feliciter pducas. **A**m
De assumptione et laude bte vrgis. **LXXXVI**

Remanit aut bta virgo qdū vi
xit in monte hon pōcto. vbi est
cella in q post ascensionē filij sui
morbat. ordi vacādo et ea q cog
nouerat reuoluendo et ibi ē alia
cella bti iohis euangeliste q fuit
pā ecclia mōi: in qua celebrauit pma missam
in aspū bte vrgis: et qdū ipa vixit post ascē
sionē filij q qdē tpre qntis doloris et amoris at
dētibz estu auct te fac ihesu. q de ea sic ait
Cetoz fingo cogitare attēctus. et ppendite dili
gēti? qbz afficiebat bta et itēmerata vgo dolori
bus p? xpi ascensū ad celos expletis oibz q
de ipso erat ab anglis pōcata et a pphis mīdā
uarie mīdā qz mōis pñgta diuīs declamata oīa
nīl: vñtibz exhibita et q hūamitatis: sē oīsa
pñgta. qlo si q sē i vob vñtā pñctatis cōdātē
q cruciabat amorē. q ue desiderio estuauit hec
vgo dū euoluēt animo cūcta q aut iēat q vide
tat q agnouēt. **U**to q qd qd cordis ē qd qd
mētis qd qd vñtis hūane: si totū adhibeas nō
sufficiet vt cogitare valeas qnto in dēlinētē cru
ciabat et ardo te pñ amoris: qntis mouebat v
tis ēpleta spūscō qntis celestū secretorū tñspō
tabat incantūis fōrtaliter go p nimio amore
i loco q sepult? d? interdū eam hitasse credi?
qntis pñs pascere iūenens amor obautibz
Sic nanqz locus mēd? ē hūinde cōstitutus vt
adire possit eius ascensōis vestigi: et locū se
pultē ac cōsuetiōis seu oīa in qbz pass? est lo
ca inuēte nō qz iā viuētē qteret cū mortuis sed
vt suis solaret aspūbz. **E**t iō qz sepe loqz recre
abat vñtatiōibz et quē genuat fidei spū mē
tis cōpletabat amplexibz. **E**t iterū qz sane an
glis gabriel itatā custodiuit et iohs vgo vrgiez
seruauit suis qz cōseruauit obsequis si q eximi?
ille scōz chor? aploz eā deseruēt inē qz p? re
surrectōez intās et epiel familiar? cōtulit s xpi
incarnatione et ad exemplum humane vitē cō
uersatio eius post ascensionem christi genera
litter cum apostolis fuit quousqz disperu sunt

Hec iheronim? Est autem in monte syon magna et deuota ecclesia in qua solebat esse cum abbate canonici regulares secundum regulam beati Augustini domino seruientes. infra quam est cella in qua habitauit beata virgo diebus vite sue post ascensionem filij sui: et apud illam cellam est et alia cella in qua migravit ab eorum per angelos assumpta. Cuius domicilio omnes apostoli dicuntur interfuisse. et in vallis iosaphat medio eam sepelisse. Ibi enim sepulcrum eius multum venerabile ostenditur quod in maxima reuerentia etiam apud sarracenos habetur. Hec autem vallis licet adhuc sit valde profunda: multum tamen est impleta. Sepulcrum enim virginis gloriose tunc erat in superficie ipsius vallis: nunc est longe sub terra: in tantum quod etiam ecclesia eiusdem cum sit valde alta et testudinata: cum ipso sepulcro penitus sit sub terra: et vallis desuper tota plana. In superficie tamen vallis est edificium modicum quasi vnius capelle: quod postquam quis intraverit: descendit per gradus quinquaginta in ecclesiam ad sepulcrum: ubi est pulcherrimum altare marmorum et crepta ac desuper edificata ecclesia pulcherrima rotunda et tabulatu lapideo discretata: in honore ipsius beate virginis dedicata: cuius in superioribus quatuor habentur altaria: et in inferioribus unum in orientali plaga: et ad dexteram monumentum vacuum cernitur: in quo sancta maria aliquando pausasse dicitur: sed a quo vel quando sit ablata nescitur. Hanc ecclesiam intrantes videtur ad dexteram in incertam pietatis petram in qua dominus nocte qua tradebatur orauit: vestigium quasi cere molli impressis. Et solebant in ea esse monachi migrum cum abbate: secundum regulam beati benedicti domino seruientes. Sed quo ordine beata virgo huic ad superna transierit regna: nulla catholica narrat hystoria. Nec inueniuntur apud latinos aliquis tractatorum de eius morte aliquid apte dixisse: cum nec ipse qui hanc ante crucem domini accepit in suam id est iohannes euangelista de hoc posteris aliquid retinendum scriptis legitur mandasse. Nullus enim hoc fidelius narrare potuit si illi deus manifestari voluisset: quod ille utique qui hanc nutriendam suscepit. Relat ergo ut homo mendaciter non fingat aptum: quod deus voluit manere occultum. Unde iheronimus. Monstratur autem sepulcrum eius cernentibus nobis usque ad presens in vallis iosaphat medio: que vallis est inter montem syon et montem oliueti posita: ubi in eius honore fabricata est ecclesia miro tabulatu lapideo: in quo sepulta fuisse ab omnibus ibidem predicatur: sed nunc vacuum cernentibus ostenditur. Hec idcirco

dixerim: quia multi nostrorum dubitant utrum assumpta fuerit simul cum corpore: an obierit relicto corpore. Quomodo autem vel quo tempore aut a quibus personis sanctissimum corpus eius inde ablatum fuerit vel ubi transpositum utrum resurrexerit nescit: quoniam non nulli astruere velint eam iam resuscitam: et beatam cum primo immortalitate in celestibus vestiri. Verumptamen quid horum verius censeatur: ambigimus. Melius tamen deo cui nihil impossibile est committimus. quod aliud temere diffinire velimus auctoritate nostra quod probamus. Hec iheronimus. De hoc Augustinus in quodam sermone longo inter cetera sic dicit: non tamen asserendo. De sanctissimo corpore perpetue virginis marie eiusque sacre anime assumptione loqui suscipientes hoc ipsum dicimus: quod in scripturis postquam dominus eam in cruce discipulo commendauit nihil de ea reperitur: preter quod lucas in actibus commemorat dicens. Hii omnes erant persecutores unanimiter in oratione cum maria matre ihesu. Quid ergo de morte: quod de eius assumptione dicendum est: unde scriptura nihil commendat: nisi querendum ratione quid consenciat veritati. Siat ergo ipsa veritas: sine qua nec valet auctoritas. Memores igitur conditionis humane: mortem illam beatissime temporalem dicere non metumus: sed si eam dicimus resolutam in communem putredinem vermem ac cinerem: librandum est si tante conueniat sanctitati: tante aule dei prerogative. Scimus enim dictum primo pontificis: quia pulvis es et in puluerem ibis. Hanc conditionem caro christi euasit: que corruptionem non sustinuit. Excipitur ergo ab illa generali sententia: de virgine sumpta natura. Mulieri quoque dixit deus. Multiplicabo erumpnas tuas: in dolore paries. Erumpnam sancta maria sustinuit: autem animam doloris gladius pretransiuit: sed sine dolore genuit. Maria ergo excipitur a quibusdam generalibus: quam tanta attollit dignitatis prerogativa. Si ergo eam dicimus mortem subisse nec tamen vinctis retinere: nunquid impium erit. Si voluit dominus integram matrem virginis seruare pudore: et cur non velit incorruptam seruare a putredinis fetore. Nunquid non pertinet ad beatitudinem domini matris seruare honorem qui legem soluere non ueneat sed abimplere. Qui enim in vita pre ceteris illam gratia sui conceptus honorauit: pius est credere eam in morte singulari salutatione et speciali gratia honorasse. Putredo et vermis: humane est opprobrium conditionis. Ab hoc opprobrio cum ihesus sit alienus: natura sancte virginis marie excipitur: quam ihesus de ea sumpsisse probatur.

Caro enim ihesu cristi car est sancte virginis
marie: quā sup̄ astra trāferit: honoras om̄em
humanā naturā. et multo magis mat̄nā. **S**i
naturā matris et filius. cōueniēs ē ut sit et filij
mat̄ nō q̄ntū ad vnitatē p̄sonē. sed q̄ntum ad
vnitatē corp̄is nature. **Q**uantū igit̄ intelligo
quātū credo. scē marie anima excolleciol̄ q̄dā
p̄rogat̄ia a filio honoratur possidēs corp̄ suū
q̄d genuit glorificatū. **E**t q̄re nō suū per quod
genuit. si nō obuiaueit n̄ dū tāta p̄specta auto
ritas. **V**ere credo et p̄ q̄d genuit. q̄ s̄ctificatio
dignior ē celo q̄ t̄ra. **T**am p̄ciosū t̄hesaurum
dignius est celū seruare q̄ t̄ra. **T**anta int̄
gritatem merito incorruptibilitas. non putre
dimis vlla resolutio sequit̄. **I**llud s̄ctissimum
corp̄ in eccl̄a v̄mibus traditū. q̄ sentire nō va
leo. dicē p̄misco quā estimatōez paul̄ apel
lit incōpabiliis gr̄e mun̄. q̄d me dicē m̄tarū
scripturā cōfideratō inuitat. **C**onfiteb̄ igit̄
cēleo. mariā ad cēmitatis gaudia assūptā be
nigritate xpi. honorabili? q̄ susceptā ceteris q̄
grā honorauit p̄re ceteris atq̄ ad cūem hu
māitātē nō esse adductā p̄ mortem putredis
videlicet verm̄is et pulueris. que suū et om̄i ge
nuit saluatōre. **S**i elegit dīna volūtas mē igni
um flāmas puerorū vestimēta seruare illa
cur obnuat i matre p̄p̄a q̄d elegit i veste aliēa
Jonā seruā in vētre ceti incorruptū voluit so
la mīa. mariā incorruptā nō seruabit grā. **S**er
uat? est daniel int̄p̄ratiōissima fame leonū. nō
seruanda ē maria tātis dōta meritis v̄ritutū.
Hec ergo cūcta q̄ dixim̄. q̄ naturā seruasse
agnoscimus. in integritate quoq̄ marie plus
grāciā q̄ naturā potuisse non dubitamus.
Cultus ergo letari facit mariā aīa et corpore
in proprio filio. nec vllam sequi corrupciōnis
erumpnam. quam nulla scuta est tantū pari
endo filiū integritatis corrupciō. ut sit sēper in
corrupta quā tāta p̄fudit grā sic integrit̄ vi
uens que om̄iū integrit̄ genuit vitam. **S**i er
go dixi ut debui. a p̄p̄a xpe et tui. **S**i vero nō
ut debui. ignosco obsecro tu et tui. **H**ec auḡ
Sic ergo nō ē credere dum q̄ maria in cōtūa
non fuerit. sed mortua est ac tū caro eius nō
cōputruit. **A**nima cōiūcta ē i cōtūo corpore mor
et ita assumpta est in celū cū corpore p̄loificatō
Vera autē et indubitata de ei? assumptōe sen
tencia hec ēē probat̄. ut scdm̄ apostolū siue
in corpore siue extra corpus ignōtates. assūp
tam tamen et exaltatā super om̄es choros ā
gelorū credam̄. **U**nde iheronim̄. **H**ec ē dies
p̄clara. in q̄ ut ad throni celsitudinē int̄meritata
mater et virgo p̄ressit. atq̄ in regni solio s̄b
limata post cristū gloriosa resedit. **S**ic itaq̄
vbiq̄ cōfident̄ de illa s̄cta dei canit ecclesia.
quod te nullo alio sanctorū fas est credere.

ut vltia angelorū. vel archangelorū merita
trāscenderit: q̄ si s̄ctitudo p̄mittit̄ sanctis ve
ritas denegat̄. **A**d cuius p̄fecto exequias q̄tū
fas ē credere famulabant̄ angli. et v̄m̄se celi
cōgūlabant̄ curie. **Q**uā credendū ē milia ā ce
loz cū suis agminib̄ festiue obuiā remisse gei
trici dei. eā q̄ igenti lūie circūfulsisse. et v̄lq̄
ad thronū olm̄ sibi ēē an̄ cōstitutoz m̄bi patū
cū laudib̄ et canticis sp̄ualib̄ p̄durisse nulli du
bui oēm illā celestē iher̄m tūc exultasse ieffabi
li leticia. tūc iocūdatā ēē iestimabili t̄ritate.
tūc q̄ cū om̄i gūlacōe iubilasse. **Q**m̄ festiuitas
hec q̄ nob̄ reuoluit̄ annua. illis oib̄ scā ē cōti
nua. **N**ec immerito. **C**redie em̄ q̄ saluator om̄i
ip̄e q̄ntū dat̄ intelligi p̄ se totus festiu? occurr̄.
et nō gaudio eā sēu in throno cōllocauit. **Q**z
si gaudiū in cel̄ de q̄libz p̄ctore p̄uerso. multo
maḡ putādy ē p̄ t̄ate v̄gis exaltatōe et gl̄a q̄
exultatō sit in sup̄nis. **C**ui? minuz festiuitas om̄i
sup̄noz ē gloriatō. celicolarū q̄ cōgūlacō p̄ferta
q̄ ei? celestas laus et fauor ē saluatoris. **V**n̄
credim̄ ut sup̄ dictū ē q̄ nō hūc t̄m̄ die solen
nem ducit̄ p̄ eius amore amuū. v̄z cōtinuum
etiam et etnū iocūditatis et leticie. veneratōis
obseq̄o. cum om̄i t̄ripudio amoris. et gaudij
Nec immerito ois illa celestis ciuitas cōgū
latur et venerat̄ int̄ez. cuius semp̄ adorat̄ filiū
regē. an̄ quē tremunt p̄ctas. et curiaē om̄e
genu. **Q**uā si diligenter aspicias. nihil v̄ritatis
est. nihil speciositatis et gloriē. q̄d nō in ea re
splendeat. **E**t ideo si placet talis et tanta v̄go
placeat et opus v̄ritutis. cuius vita om̄iū
disciplina est. cuius mores m̄luta sunt om̄i
eccl̄iarum. que precellit cunctis. super em̄
net v̄niuersis. p̄pterea q̄cumq̄ virgo sibi ab
ip̄a optat premium et implorat̄ auxiliū. debet
imitari exemplum. **H**ec iheronim̄. **U**nde et
bernardus. **P**reciosum hodie munus t̄ra nō
stra d̄t̄xit in celum. ut dando et accipiendo
felici amicitiatum federe copulenter humana
diuinis. **I**llo em̄ ascendit fructus t̄t̄re subli
mis. v̄n de data optima descendit. **A**scendēs
in altū virgo sancta maria. d̄abit ip̄a quoq̄
dona hominibus. **S**iquidem nec facultas ei de
esse potest. nec voluntas. **R**egina celorū est.
m̄sericors est. mater v̄nigeniti dei. **N**ichil em̄
sic potest p̄ctis eius. seu pietatis magnitudinē
cōmendare. **N**isi forte ā non credie dei filius
honorare m̄t̄m. ā dubitare quis p̄t om̄ino in
affectū caritatis tranfisse. marie viscē. in q̄b̄
ip̄a. q̄ ex deo caritas nouē m̄sib̄ corp̄alē re
euit. **E**t hec q̄dē p̄pter v̄s d̄ictā fr̄es. ut tū
interim fileam beneficia que pro ip̄ius glori
ficatōe p̄sequimur. si eā diligimus gaudebimus
v̄tiq̄. quia vadit ad filiū n̄h̄ forte q̄d absit
inuentici gr̄e. om̄imodis inueniam̄. et m̄gti

Quem enim in castellum mundi huius intan-
tem prius ipsa suscepit. ab eo suscipitur ho-
die sanctam ingrediens civitatem. Sed cum
quanto putas honore. cum quanta epulaci-
one. cum quanta gloria. Nec in terris locus dig-
nice virginis vteri templo in quo dei filium
maria suscepit. nec in celis equali solio quo be-
atam mariam hodie filius sublimavit. **Felix**
nimirum vtraque susceptio. ineffabilis vtraque
quia vtraque inexcogitabilis est. Ut quid enim
hodie ea in ecclesijs christi evangelica lectio
recitatur. in qua mulier benedicta in mulieri-
bus excepisse intelligitur saluatorem. Credo ut
hec quam celebramus exceptione aliquatenus
estimetur. immo ut uix illius inestimabile cog-
noscat. et ista. Quis etiam si linguis homi-
num et angelorum loquatur explicare valeat.
quemadmodum superveniente spiritu obumbra-
te virtute altissimi dominus maiestatis que
non capit universitas creature in terra virgi-
nea sese clausit viscera factus homo. Sed et
illud quis cogitare sufficiat. quam gloriosa regi-
na mundi hodie processerit. et quanto deuotio-
nis affectu tota in eius occursum celestium
legionum procedit multitudo. Quis explicare
queat. quibus ad thronum glorie canticis sit
deducta. quam placido vultu quam serena facie quam le-
tis amplexibus suscepta a filio. et super omnem
exaltata sit creatura. cum eo honore quo tan-
ta mater digna fuit. cum ea gloria que tantum
deum filium felicia proorsus oscula labijs im-
pressa lactentis. cui virgineo mater applau-
debat in gremio. Verum nunquid non feliciora
censebimus que ab ore sedentis in dextera pa-
tris hodie in beata saluatione suscepit cum as-
cenderet ad thronum glorie. epithalamium ca-
nens et dicens oscule me osculo oris sui. **Ap-
pila** que marie assumptio. quam enarrabit. **Quam**
tamen gratia in terris et adepta per ceteris. tamen in
celis obtinet glorie singularis. Quod si oculi
non vidit nec aures audiuit et in cor ho-
minis non ascendit que preparavit deus diligenti-
bus se. et quod de rebus certum est. diligentibus
pre omnibus quam loquitur. **Felix** plane maria et mul-
pliciter felix siue cum esset excepit saluatorem siue cum
a saluatore suscipitur. **Nec** bernhardus. Vnde etiam an-
celmus. Cum christus matrem in regnum suum as-
sumere et ei magnificentiam glorie decrevisset
ostendere cuius precor dignitatis et honoris
apparatibus intendebat tota curia angelorum.
Quibus verbis epulacionis atque salutis re-
sonabant universa tabernacula antiquorum pa-
trum. ipsi curie tunc nuper associatorum. Certe
crediderim omnes illius patrie ciues festiui-
ori solito et sublimioris decoris motu ad ad-
uentum matris domini sui preparari ac noua qua-

dam et ineffabili iocunditatis gratia pro tante
rei expectatione conuultam. Et quid mirum
Ipse ihesus deus et dominus omnium filius ip-
sius castissime virginis et domine veri. ipse ei
sicut vnicę sue matri totus festiui? occurrere
volebat. et aliquis de familiaribus suis se a
tanti gaudij immensitate subtraheret. **Uti**que
moris inter homines esse scitur. vnumquemque
bonum seruum cuiusvis potentis domini eo ma-
iori gaudio in aduentu amici sui epulante. quo
ipsam dominum suum cognoscit aduentantem ami-
cum magis amat. Cum vero de aduentu pa-
rentum domini sui agit. de quorum speciali dilecti-
one nullus ulla dubitatione teneatur. ille nimi-
rum magis felicem se estimat. qui maiori iu-
bilo et festiuiori occursum leticie frenata relaxat.
Si ergo hec ita se habent apud homines. quibus
si qua bonitas est longe tamen superiorum ciui-
um bonitati impar est. contempletur animo quam
potest. quo gaudio qua festiuitate quibus co-
centibus iubilant omnes beatorum spirituum ordi-
nes. quando et vnicam matrem domini sui ad-
uentare et ipsum dominum deum suum et videbant om-
ni gloria sua decoratum velle occurrere. **Stipa-**
tus itaque mille millibus imo innumetabilis
um angelorum agminibus deus ipse huic pylori
matri sue de hoc mundo migranti occurrat
eamque super omnes celos exaltata cuncte secu-
late phenix iure dominatorem in throno glo-
rie conuocant. **O** dies tanti occursum gloriosa
et felix dies tam preclare exaltacionis. **Beata**
et celebris dies tam sublimis glorificacionis
festiua et omni seculo admirabilis. **Dies** enim
illa non solum te domina ineffabiliter sublima-
uit. sed celum ipsum quod penetraui nec non cuncta que
in eo sunt noua et inestimabili gratia decorauit.
Noua quidem gratia celum decorauit quia priorem
gloriam eius ex principia tua vltra quam dici possit
aut cogitari magnificauit. **Nam** tu domina illuc
ascendens noua illud ac precellentem virtutum tuarum
dignitate irradias. immensaque misericordiarum et
gratiarum lud pulstras. **Eade** quoque dies tui as-
census eos qui ciues celi ab initio creature es-
se meruerunt. solita festiuiori epulacionis gau-
dio induit. **Quia** namque per gloriosum fructum
fecunde virginitalis tue vident seminuam ciui-
tatem suam reintegrari. vere in tuo aduentu
per quem tamen bonum meruerunt gaudij sui ma-
gnitudo iure debuit augmentari. **Tercia** etiam
dies exaltacionis tue o beatissima feminatum mi-
ta gratia irrigauit. quia dum te quam de se et in se
aliorum hominum lege progenitam nouit usque ad
creatoris omnium thronum exaltari recognoscit
antique maledictionis penam. quam in peccato pri-
morum filiorum suorum se merito excepisse scie-
bat. iam per tante benedictionis tue abundantiam

se se euadere indubitanter credebatur. Quod a
plius dicere possunt domina. Inmensitate quippe
grae et glorie tuae ostendit. Quod in omni oia que in celo sunt
per glorificationem tuam ineffabiliter deo facta per eadem
glorificationem; dicta que in terra subsistunt ineffabiliter
sublimantur. Singula nempe immense dignitatis
deus preterit: cum per tuam beatam et integerrimam
virginem in suam que non agnouerat agnoscere
et agniti colere atque amare meruerunt. quoniam omnes
celos ascendere ac in dexteram dei sui benedicti filij
tui exaltare cognouerunt. In eo etiam didicerunt
se eodem deo suum toto debere quod sunt. quoniam tu quae
ter illa et de illis una fuisti tantam dignitatem
eminentiam meruisti. nichil igitur aut per dolis homines
aut velle alie rerum species per dolorem cultu
ribus se debere intellexerunt: ubi et singulare
actorem sui ex castissimo utero tuo abestitutum; per
me creatorem suae per gemitum susceperunt et te per
quam amissam dignitatem suam recuperauerunt omni
ni creaturae tam sublimiter preponi inspererunt.
Quas igitur laudes quas et gratum actiones non
solum humana sed etiam omnis creatura huic sa
cratissime virgini debet. Purissima namque
sanctitas ac sanctissima puritas purissimi pectoris
eius omnem omnis creaturae puritatem seu sanctitatem
inconspicibili sublimitate transcendens hoc pro
meruit ut reparatrix perditis orbis dignissime fi
eret. Unde quid laudis pro tam ineffabili bo
no ipse per eam reparatus mundus ei iure debe
at. cor aliquid sub carne mortali viuens esti
mate nullatenus sufficit. Vnde dicta que deus
fecit et utiliter in eo statu que condita fuerunt:
esse desiterunt et per hanc beatissimam virginem
in statu primum restituta sunt. Sicut ergo de
sua potentia cuncta patiendo pater est et dominus
omnium: ita beata maria suis meritis cuncta repa
randa mater est et domina rerum. Deus est enim dominus
omnium singula in sua natura propria iussione consti
tuendo. et materia est domina rerum singula con
gemine dignitati per illam quam meruit gra
tiam retinendo. Et quemadmodum deus ex
sua substantia genuit eum per quem cunctis
omnibus neminem dedit. ita maria de sua carne peperit
illum quem in deo in prime creationis omnium
cuncta restituit. Item si ut nulla rerum speci
es nisi per dei filium facta substituit ita lex de
bita dampnationis neminem deserit nisi quem
ab ea filius marie absoluit. Quis igitur ista
recto sensu et corde si recto pendens plene per
cipere que ex electione domine huius per quam tam ineffa
bili gratia et tam estimabili electione erectus est mun
dus. Quis inquam miram et omni rei preter hanc
inauditam mulieris istius gratiam oculis me
tis aspicias non obstupescat: et non modo elinguis
verum etiam tam rei apprehensione persequi inmensa fiat

Quapropter ea que nobis sunt impene
lia intermittere precibus impetare nitamur ut
quod intellectu capere nequimus saluari effectu ob
tinere mereamur. Per has ergo rationes impos
sibile est ut aliquis homo ad eam conuersus et ab ea re
spectus damnet. namque ipsa genuit eum per quem
mortua reuiuunt. per quem homines ex peccato saluantur.
quia non est iustificatio nisi quod ipsa in utero fo
ruit: non est salus nisi quam ipsa peperit. Ipsa est
ergo mater iustificantis et iustificatoris: ipsa est
mater saluantis et saluatoris. Igitur mater dei que
solus damnat. que solus saluat: quem solum time
mus in quo solo speramus est mater nostra. Iu
dex et saluator noster est frater noster. Quod ergo despere
mus cum salus siue damnatio nostra ex boni fratris.
et pie matris preceat arbitrio. Nunc si sustinebit
bonus frater puniri fratres suos quos redemit. bono
mater damnati filios suos. quoniam ipsa redemptorem
genuit. Dulcis mater rogabit dulcem filium suum
pro fratre nostro: filium pro filiis. virginem pro
adoptatis. Pater filius libenter audiet matrem
pro filiis. virginem pro his quos adoptauit. dominus
pro his quos liberauit. Hec Augustinus. Expulsemus igitur
et nos misericordiam cum celsis et creaturis uniuersis.
per ut possumus ac talem et tantam virginem per non
modulo laudare studeamus. Vnde Iheronimus. Ad
hec nos prouocans et inuitans. inter cetera sic ait
Iocundo letamini et laudate. quia si deum ore prophete
co in suis sanctis laudare iubemur multo magis
gis eum in hac celebrata beatissime virginis matris eius
oportet cum hymnis et canticis diligentius ex
tollere. et dignis deo iubilare precibus. ac mi
sticis honorare muneribus. Nulli dubium: quin to
tum ad gloriam laudis eius pertineat: quod quod
digne genitricis sue impensum fuerit ac solen
niter. Profecto quod quod humanis precebus debet
minus est a laude celi: quam diuinis est et an
gelicis excellens precebus et laudata preconij.
A prophetis quidem pronuntiata. a patriarchis figu
ris et enigmatibus prefigurata: ab euangelistis
exhibita et in antea. Ab angelis venerabiliter atque
officiosissime salutata. Cum est nemo ad hec
nemo idoneus inueniatur. vobis omnibus cessare non
debet etiam quilibet peccator a laudibus. quibus
expleat non queat quod sentiat. Unde et sermo domini
nus cum de peccatore ageret in psalmis. sacrificium
inquit laudis honorificabit me. et illic iter co
ostendam illi salutare dei. Ac si patenter dicat
Illic iter est laudis ad laudem sine fine man
suram. sed nemo apprehendit illud nisi ego per
monstruero. Propterea quia iter salutis no
stre in laudibus est saluatoris: hortor vos et
commoneo. in hac sacra solemnitate genitricis
dei marie nolite cessare a laudibus. Et quis
speciosa laus non sit in ore peccatoris. Noli
cessare quia inde promittitur tibi remissa. Unde et

omnibus ut laudes. Alioquin mihi iuxta modum ingenij nostri deum laudare in sanctis suis studeamus. quomodo eum iuxta multitudinem magnitudinis eius laudare poterimus? **O**mnino hoc pretermittendum non est: quod impletum sum? quicquid secundum quod dicitur **Beati** qui habitant in domo tua domine. in secula seculorum laudabunt te. Interim vero quia immensus est quod voce non possumus. nec facundia valemus exequamur. ut de et medullis cordis. Hec iberimus **Assumptio** beate virginis fuit olim prefigurata. quando arca domini in domum regis dauid transiit. sicut dauid coram arca cytharizavit. et eam cum magno iubilo in domum suam adduxit. In arca matris celi continebatur et conuenienter per eam beata virgo designatur quia panem angelorum quem homo manducauit ipsa generauit. Arca de ligno aethiopi impetribili erat facta: figurans quod matris in putredinem non est redacta. Rex dauid qui coram arca subleuando cytharizauit: regem celi et terre christum prefigurauit. qui ut creditur matri sue personaliter occurrit. et eam cum magno iubilo in domum suam introduxit: **Assumptio** etiam marie olim fuit iohanni in pathmos insula prefigurata. Nam mulierem quandam admirabilem in celo videbat que sole amicta erat. et maria circumdata diuinitate in celum ascendebat. Luna sub pedibus eius esse videbatur. per quod propria stabilitas marie designatur. Luna enim instabilis est et non diu manet plena. et designat mundum et omnia terrena. **Hec** instabilia maria contempnens sub pedibus conuolauit. et ad celum ubi omnia stabilia sunt anhelauit. **Coronam** etiam in capite suo mulier habebat. que in se stellas duodecim continebat. **Corona** consuevit esse honoris signum. et signat honorem gloriose virginis commum dignum. **Per** duodecim stellas apostoli intelliguntur. qui in decursu marie omnes affuere dicuntur. **Mulier** sunt duodecim ab volandum per quas intelligitur assumptio tam corporis quam anime. **Festiuitas** autem huius sancte assumptionis. figurata fuit olim in matre salomonis. Salomon enim rex in throno glorie residebat et matri sue thronum ad dexteram ponere faciebat. In quem ipsam a dextris suis locauit. et quodcumque precaretur sibi non negauit. **Sic** et christus matrem suam a dextris suis locauit. et omnia quecumque voluerit ab eo impetrabit. **O** felix maria. et omni laude dignissima. **O** virgo maria. dei genitrix gloriosa. **O** sublimis puerpera. que deum autorem celi et terre quem omnis creatura non capit tuo immaculato utero conceptum gestasti. **Quid** nos tantilli quid actione pusilli quid in tuis

laudibus referamus. cum etiam si omnium nostrum membra verteterentur in linguas te laudare nullus sufficeret. **Quid** dicam pauper ingenio cum de te quicquid dixerim minor laus est quam dignitas tua mereatur. **Quid** ergo de te dignum dicam. quid referam. cum non sufficiat lingua carnis tuas enarrare virtutes. **Maria** tui recordatio nonini melle dulciore nectare suauiore. fessos recreat. mellos letificat. oppressos releuat. errantes ad viam salutis reuocat. et peccatores ne desperent sue suauitatis odore confortat. **Sicut** enim tempore vernali cum ab alta celi sol incipit ascendere. et terris secunda radiorum suorum luminositate infundere. vegetabilia aucta hiemali glacie costricta incipiunt reuiuiscere. animantia quoque et volatilia in antres et specubus ac diuiculis quibusque latibulis abscondita ad cetera lucis nouitatem respirare incipiunt ac vires resumere et cordis leticiam cantibus et plausibus letabundis ostendere. homines quoque senes cum iunioribus eius in aduentu exultant. et tota superficies terre decore intuetur et applaudit ac congratulatur. **Hic** nobis accidit cum sole amicta. ergo secunda regina celi preelecta ut sol fines cordis nostri ingreditur. et memoria eius mentibus nostris tutantibus absque nube infunditur: arida cuncta rore celestis gratie irrigantur. fugantur tenebre. lumen nouum exoritur et gaudiorum nobis materia immensa accumulatur. **O** nomen admirabile. **O** nomen delectabile. **O** nomen grauidum sacramentis et diuinis plenum mysterijs. **O** nomen gloriosum. **O** nomen celeberrimum. **O** nomen sublime ante tempora. vniuersa in dei predestinatione compositum. et in tempore digne persone secundum rem conuenienter impositum. **O** nomen quod nominatur sepius et frequentatur dulcius in consilio et congregationem iustorum et quod refatur clementius in ore peccatorum. **Quis** enim vniuersum criminum remanet peccator. nisi mediante maria. **Omnes** maria inuocant. **Omnes** mariam nominant. **Mariam** pre omnibus amant. **Omnis** etas sexus et professio. **Mariam** studiose reclamat. **Cum** enim summum regem peccando perdimus. cum angelos et sanctos omnes offendimus. cum etiam nobis ipsis graues sumus. et omnino nescimus quid agere debeamus. hoc solum testatur miseris. ut oculos cordis et corporis ad te leuemus. consilium querentes petentes auxilium. **Vnde** anselmus. **Nihil** certe vtilius post deum memoria matris dei. nihil salubrius meditatione pie amoris quo feruebat in memoria et contemplatione filij sui. nihil iocundius sapore pertracti gaudij eius. quo multipliciter pascebat in eo de

et per eundem filium suum. **S**epe quidem vidimus. et audiimus plurimos hominum in suis periculis recordari nominis ipsius beate **M**arie virginis. et ilico omnis periculi malum evasisse. **V**elocius est enim nomen ipsius salus memorato nomine eius quam invocato nomine domini ihesu unici filii eius. **E**t id quidem non ideo fit quod ipsa maior eo sit aut potior nec enim ipse magnus aut potens est per illam sed illa per ipsum. **Q**uare ergo salus promittitur in recordatione eius quam filii sui sepe precipiunt dicam quod sentio. **F**ilius quidem eius dominus est et iudex omnium. discernens merita singulorum. **D**um igitur ipse a quo vis suo nomine invocatus. non statim exaudiat. perfectio iusto iudicio id facit. **I**nvocato autem nomine meo: et si merita invocantis non mereant merita mea intercedunt ut exaudiat. **H**ec denique manus vestra cotidie probat: cum quis proposito amici nomine ab alio impetrat efficaciter. quod si ipse sua precatione nequaquam impetrare valebat. **I**taque si tu vultus es in subueniendo memoria nominis mei: non minus si magis affert fructum frequens meditatio sancti amoris eius. si plenam iocunditatem dabit dulci studio cogita et recogita inmensitas gaudij eius. **N**ec anseris. **T**ibi ergo. **O** spes nostra gaudium et letitia cordis nostri ego precor in voce salutacionis et laudis cupiens precipere te quod ex intimo cordis cum gemitu et lacrimis et deuota cordis genuflectione affectuosissime matrem gratie salutare et laudare. cum mente pertracto viros illustres qui te ab initio laudauerunt. per stupore deficio. et vltima spiritum non habeo. **S**ed cum ad meipsum redeo. hec intra me reuoluo dicentes. **S**alue o pia dei mater et ergo: quam laudat orbis terre et plenitudo eius. celi celorum et omnis virtus eorum quid quibus de promissione tua lingua dicere potuit. et talamus scribere valuit cor potuit cogitare: omnibus illis filii collectis et descriptis et in unum manipulum congestis multiplicata et infirmitas multiplicata corde deuoto aureo cum decore mellifluis sapore et odore aromatico tibi porrigo ad laudandum et glorificandum te virgo beata nunc et in eternum. **U**nde augustinus. **A**ccipe itaque quascumque meritis tuis impares gratiarum actiones et laudes. et cum suscepis vota. culpas nostras orando excusa. **A**dmitte nostras preces intra sacrarium pie exaudicionis. et reporta nobis antidotum reconciliacionis. **S**it per te exulabile quod per te ingratum. fiat impetrabile quod fida mente poscimus. accipe quod offerimus: impetra quod rogamus: excusa quod timeamus: quia nec potius meritis inuenimus ab placanda ista iudicio. quam te que meruisti mater existere eius: de reprobis et iudicis. **S**ucture ergo miseris: **I**uua pusillanimes. refoue flebiles. omni

per ipso. inueni per clerum. intercede per monachorum choro exora per deuoto seruo. **S**eciat os tuum iuuamen quicumque deuote celebrant tuam assumptionem. **S**it tibi compassio super afflictis. sit per affectus super celorum pregnis. **E**t cum te semper letantem aspicias: fletus quoque nostros ad deum ipsa admittas: eum quoque ut propter filium pro nobis interpelles precamur. **R**os enim adhuc in hac terra affligimur: inuicem lacrimamus: o. propter afflictum: eluimus: stimus: somnum patimur in carcere retinemur. **T**u vero in celestibus regnis: prelatas es cunctis virginum choris. **T**u agnum quicumque precepit sequeris tu virginis choros et ab incertis carnis illecebris alienos per absentia lilia: rosas quoque vernantes: ab fonte preemis vite potandos inuitas. **T**u in illa beatorum felicissima regna primi ordinis dignitate indempta: plantis roscidis obertans: inter paradisi amenitatem: gramineos quoque et crocos tenero poplite pergis: felici quoque palma violas immarcescibiles carpis. **T**u concinis sine fine choris iuncta angelis: archangelis quoque sociata indefessa voce sanctis clamare non cessas. **T**u in cubiculo regis. beatitudine gemis ac margaritis ornata existis. **T**ibi thronus ab angelis est collocatus in aula regis eterni: te quoque ipse regum ut matrem vestram et decoram sponsam: per omnibus diligens: amoris amplexu associat. **N**ec minus si dignetur tibi ab gaudere deus regnans in celis: que tu paruulum ex te hominem natum totiens osculata es in terris. **H**as ergo tuas felicitates possidens: conuertere ad nostram miseriam salutem. **I**nter hec fratres carissimi: toto mentis affectu beatissime virginis intercessioibus nos committamus. **O**mnes patrocinia omni nisu imploramus: ut dum nos supplicium eam obsequio frequentamus in terris: ipsa nos sedula precum commendare dignetur in celis. **N**eq. enim dubium est eam que meruit pro liberandis proferre precum: posse plus sanctis omnibus libertatis impendere suffragium. **S**ed quid nobis prodest hanc interpellare verbis: nisi etiam humilitatis eius exempla teneamus. **C**uremus ergo dilectissimi fratres: ut cum huiusmodi ei festiuitati interesse cupimus: vestimentis humilitatis atque caritatis induti appareamus. **N**on nos inuidia aliene felicitatis torqueat: non ira: usque ad diuisionem dilanet: non cupiditas a nobis cristum excludat: non seculi nos tristitia exuat: non prosperitas eius incaute decipiat: non luxuria inquinet: non immundicia polluat: non elacio corrumperet: non superbia inflet: ut cum nos virtutibus ornatos caritate iunctos. humilitate subditos beati dei gemitrici marie sue nos interesse festiuitati prepererit: ardeat subuenire festinus apud filium et dominum

suum ihesum christum deum saluatorem no-
strum qui coronis prehenis regni clarificat
sanctos suos! et est eterna laus et expectatio
omnibus electis suis. **Hec aug.** Unde et angelus
rogamus ergo te domina per ipsam gratiam quam
te pius et omnipotens deus sic exaltauit et om-
nia tecum possibilia donauit. quatinus id apud
ipsum nobis obtineas. ut plenitudo gratie quam
meruisti in nobis sic operetur. quod precipue
beati premij eius nobis misericorditer quique
doneatur. **Ad hoc** quippe deus noster per te factus
est fides noster. ut quemadmodum ipse dignatus
est consors fieri nostre humanitatis. sic nos me-
teamur consortes fieri sue diuinitatis. Intende
ergo piissima domina. ut nobis ad effectum per-
ueniat. propter quod deus noster ex tuo castis-
simo utero factus homo inter homines venit.
Nec sis quesumus? exoratu difficilis. quia paul-
dubio idem benignissimus filius tuus erit ad
concedendum quicquid uoles promptus et exau-
dibilis. **Tantum** modo itaque uelis salutem nostram
et uere nequaquam salui esse non poterimus? **Quid**
ergo stringes larga viscera misericordie tue
contra nos domina. ut nolis saluari nos. **Certe**
te deus noster teste propheta misericordia nostra
est. tu enim deus dei nostri absque dubio uera ma-
ter es. **Si** tu ergo que dei es et ueraciter miseri-
cordie mater denegas nobis effectum miseri-
cordie cuius tam mirabiliter facta es mater.
quid faciemus cum idem filius tuus aduene-
rit cunctos equo iudicio iudicaturus. **Siquidem**
licet ipse filius tuus sit per te factus fides noster
utique tamen ubi uoluntate tue sue uidelicet dulci-
sime matris magis preceam aduerterit. il-
luc seruata equitatis ratione a qua te nullatenus
discrepare uelle uidebit. iudicij sui senten-
tiam siue ad misericordiam inflectendo siue ad
iusticiam intendendo promulgabit. **Subueni** er-
go nobis domina. et non considerata peccatorum nostro-
rum multitudinem uelle tuam ad miserendum nobis in-
flecte. **Cogita** quesumus? et recogita apud te. quia
non ad dampnandum sed ad saluandum pecca-
tores conditor noster factus est homo ex te. **Quia**
itaque non uiuabis nos peccatores. que in tan-
tam celsitudinem es propter nos eleuata ut te do-
minam habeat et ueneret tota potius creatura.
Ad ideo utrum precamur amplius non curabis
quia quicquid de nobis miseris ultra eueiat
glorie tue nulla iactura inde perueniat. **Et** hoc
quidem fortassis aliquo modo bene domina pos-
ses. si per tuam solius exaltationem et utilitatem ma-
ter dei facta fuisses. **Sed** utique deus qui homi-
nem assumpsit ex tua castissima carne hoc fe-
cit per tuam et nostram communem salutem. **Si** ergo tu que
plena salutis es potius non intendis ut eadem sa-
lus pro modico nostro etiam ad nos usque per-

gat. iam tuorum sufficiens commodum nostrorum
negligens esse uideberis. que pro totius mun-
di saluatione meruisti fieri mater altissimi. cum
nos postposueris quos obuoluit funis seculi.
Quid ergo queso perdet nobis tua felix et glo-
riosa exaltatio. et quam inde habemus dulcis
et effectuosus exultatio. **Ut** ergo filium tuum totius
mundi saluatorem et te eius reconciliatricem
ueneriter esse sentiamus. eo nos propius studi-
dio iuuamur et foue. quo in seculo mun-
di natos et alios peccatorum leuamine perspicis in-
digere. **Ab** initio denique renouationis huma-
ne omnibus sub tuum presidium confugientibus
huicque succuristi. et idcirco pre omni crea-
tura omni laude dignissima dicis et esse metu-
isti. **Eya** succurre nobis. et oramus ut laus quam
per tot secula possedisti continua tibi duret in
gratia ipsa qua mundo subuenisti. **Tibi** ergo nos
commendamus. tu procura ne peamus. **Effice**
potius ut salus nostra de die in diem multipli-
ceatur. et filio tuo domino ihesu christo uita nostra
longi deuotione famuletur. **Hec** angelus. **Oratio**

Deus dator gaudij largitor solacij lu-
ctus releuator meroris effugator. qui
beatam virginem mariam matrem tuam
maiestatis speculum. angelorum solacium tue boni-
tatis ymaginem nostre salutis originem multiplici
gaudio in terris et in celis letificasti. concede
mihi supplicij tuo. ut qui ad eam quasi ad fon-
tem gaudij in doloribus meis fiducialiter reuer-
tere presumo. ualeam ipsius meritis et inter-
cessionem presentis et perpetui gaudij effectum sen-
tire. et ad illud ineffabile gaudium quo assump-
ta tecum gaudet in celis feliciter peruenire. **Amen**
De finali iudicio Ca **LXXXVII**

Dest predicta que iam comple-
ta sunt. restat ut de finali iu-
dicio et quibusdam alijs nobis
impletis aliquid uideamus.
Finale itaque iudicium quedam
sunt antecedencia scilicet pena pur-
gatorij ecclesie suffragia et anticipati persequutio.
quebam cocomitancia scilicet conflagratio mundi
et corporum resurrectio. et quedam sequencia scilicet
pena infernalis gloria celestis. **De** purgato-
rio sciendum quod in eo duplex pena est. una damp-
ni de carceribus diuine visionis. alia sensus de af-
flictione caloris aut frigoris vel pene alterius
generis. et quantum ad utrumque. maior pena pur-
gatorij. maior est quam maxima pena huius mun-
di. **Unde** secundum Bernardum. **Sola** dies purgatorij
superat passionem sanctorum. ratio autem acerbis-
sime pene purgatorij est ista. quia cum deus
plus querat emendationem quam penam. plus ponderat
in prima uirtute bone uoluntatis quam penam afflictio-
nis. **Ubi** plus poterat deus modicam penam

voluntariam in presenti: quod multam non ita voluntariam in futuro: si ut plus valet modicum aurum quam multum plumbum. Unde secundum Augustinum. Vna gutta aque lacrimarum tantum facit hic per emendationem quantum decem anni in purgatorio. Et oportet ut qui ibi deficit in voluntate: suppleat in acerbitate. Necessarium est autem: ut ait Augustinus: quod tantum vult dolor: quantum inhebraat amor. Tanto enim quod quis torquetur diutius: quanto affectus eius in malis inhebraat fortius. Unde tam diu differre quod a gloria: quousque fiet sine omni macula sicut erat in baptismo. Noli ergo contempnere venialia: per quibus tanta pena est expectanda. Cur autem anima in corpore corporibus penitus teneatur: declarat Augustinus dicens: Anime que in corporibus viuentes per dilectionem rerum visibilium corporalibus per imaginibus afficiuntur: a corporibus exeuntes in eis per imaginibus tormentata patiuntur. Propterea enim corporalibus passionibus ibi teneri possunt: quia a corruptione corporalium affectionem hic mundatam non fuerunt: quam compulsionem de corporis delectatione traxerunt. Et iterum. Si enim anima a corruptione corporalium affectionum hic non mundatur: corpore exuta corporalibus teneatur passionibus. Studeat ergo in hac vita se ab huiusmodi seculentia mundare: quatenus cum hinc egerit nichil corporeum secum trahat: et a corporis immunis existat. Hec Augustinus. Suffragia cum sunt quatuor modi generalis ad quos omnes alie reducuntur scilicet orationem elemosinam et sacramentum altaris. Hec suffragia defunctis prosunt secundum magis et minus: pro diversitate meritorum in mortuis vel pro caritate viuorum qui magis solliciti sunt pro mortuis aliquibus quam alijs. Illa enim suffragia que specialiter sunt per aliquibus personis valent illis quam alijs: licet et alijs aliquo modo communicentur. Suffragia vero que communiter sunt pro defunctis: quamuis omnibus pro modico suo prosint: illis tamen amplius qui dum essent in statu vite magis meruerunt ut sibi prodesse. Unde Gregorius. Illis sacre victimae mortuis prosunt: qui hic viuendo obtinuerunt ut eos etiam post mortem bona adiuuent: que hic pro ipsis ab alijs fuerunt. In hoc autem pensandum est: quod tuorum via sit ut bonum quod quisque post mortem suam sperat agi per alios: agat dum vivit ipse per se. Beatus quippe est liberum exire: quam per vincula libertatem querere. Tunc ergo vere pro nobis deo hostia accepta erit: cum nos ipsos hostiam fecerimus. Et fidei dicitur: quod hostia salutari post mortem non indigemus: si autem mortem deo hostia ipsi fuerimus. Hec Gregorius. Insuper ne aliquid bonum peccat illa bonum quod per peccatum operatur mortificata alijs salutandis dabitur. Sic quoniam corporali morte quod morietur: fratres et propinquos in bonis eis lucebunt.

Aspirans vero quatuor modis subvertendi homines armabitur scilicet callida persuasionem: miraculorum operationem: bonorum largitionem: tormentorum exhibitionem. Prebans quatuor modis: multos ab se trahet. Trahet autem malos per munera: bonos per tormenta: simplices per predicationem: et miracula. Dabitur secundum magos et maleficos: reges quod et principes. Unde in Apocalypsa. Vidi de mari bestiam ascendere id est antichristum: habentem capita septem id est principes universos: et cornua decem: id est illos qui impugnant decalogum. Hic ex parentibus semibus concipietur: et nascetur in Babilone de tribu Dan: et sicut in Christo omnis plenitudo diuinitatis inhabitauit: Ita in antichristo omnis plenitudo iniquitatis inhabitabit: quia in ipso erit spiritus malignus caput omnium malorum: propter quod et filius perditionis vocabitur. Inter occultum aduentum antichristi qui est per natiuitatem: et manifestum qui erit per predicationem: et apertam persecutionem: venient helyas et enoch: ut ipsi repugnent et errantes ad viam veritatis reducant qui vtrique per Zachariam due olive id est spiritui sancto vincti: et per iohannem duo candelabra id est lumen dantes alijs nominantur: et predicabunt diebus mille / ducentis / septaginta id est tribus annis et dimidio: sicut et Christus predicauit: amicti saccis: id est penitentiam predicationes et exemplo sui ostendentes. Et omnes qui cognoscere: et confiteri verum deum volunt hos duos senes et veraces testes subsequuntur iniquum errorem deserentes: quoniam ipsi in magnis: et coram deo: et coram populo fulgebunt: vicos et ciuitates: et plateas / atque alia loca vbique: filius perditionis contrariam doctrinam suam efflauit: percurrentes: ac in eis multa signa in spiritu sancto facientes: ita ut omnis populus qui ea viderit in maximam admirationem ducatur. Hic ergo autem hec magna signa supra firmam peritiam solidata illis dabuntur: quatinus illa contraria et falsa signa abiciantur. Tandem antichristus / occidet eos in Iherusalem: et iacebunt corpora eorum in plateis / tribus diebus et noctibus et dimidio: quia nullus audebit corpora eorum sepelire propter medium antichristi: ut quicumque viderint timeant eis conformari. Post tres autem dies et dimidium resurgent: et in celum in nube ascendent. Antichristus vero quindecim diebus regnabit post mortem illorum: regnabit autem tribus annis et dimidio: et post dominus potestate sua occidet eum siue per se siue per michael archangelum: Occidet autem in monte oliueti in passionem et in folio suo: in loco illo ubi dominus ascendet: scilicet in patriam montis preteritis: quod dicitur melius quod

ex eo saluator ascendet ad patrem. ibi nam
q; pibit unde dominus ascendit. Quo inter-
fecto non statim veniet dominus ad iudiciū
sed concedentur quadraginta qñq; dies ad re-
frigeriū sanctorū et ad penitentiā subuerso-
rum. Quantū autē sit spaciū inter illos qua-
draginta qñq; dies et finem mūdi nemo scit.
Iudei tunc ad predicationē enoch et helie co-
uertentur ad fidem; et sancta ecclesia vsq; in
finem mūdi pacifica quiescet. q; ex tunc frau-
dulencia et seruicia dyaboli penitus deficiet. **Cir-**
ca conflagrationē mūdi sciendū est. q; ignis
premaxim? aduentū iudicis preueniet et sa-
ciem eius precedet. q; virtute diuina non so-
lum ignis qui est in spera sua sed etiā omnes
ignes et qui in terra et qui sup terrā sunt ad
mundi conflagrationē concurrent. **Per istū**
ignem quasi simul fiet purgacō iustorū et pu-
nicō malorū. incineracō corpm et consumpcō
terrenascenciū. **Habebit** em̄ iste ignis officiū
quatuor igniū. videlicet ignis infernalis ad
reprobōrū punicionē. ignis purgatoriū ad bo-
norū a vialib; purgacionē. igni terrestis
ad vegetabiliū et sensibiliū consumacōem et
corpm incineracionē. et ignis elementaris ad
elementorum subtiliacōem et inuouacionis
eorū disposicionē. **Per hūc** ergo ignē ita fa-
cies terre exuret q; figura hūi? mundi pibit
fiat et olim pē biluūum factum fuit. **Et me-**
rito primū dei iudiciū fuit in aqua contra ar-
dore luxurie que tunc viguit. **Ultimū** vero iu-
diciū erit in igne contra teporem caritatis q;
tunc senescere quasi mūdo refrigeret. **Quo**
facto statim erit resurrectio corpm cum abus-
tu iudicis ad iudiciū et tūc inflammabit to-
tus mundus p circuitū. **Quia** em̄ hō meruit
et demeruit in anima simul et corpe. puniet
vel premiabit in vtroq; et ideo i eis dē ope-
rat eum resurgere. **Resurgent** autē omnes tā
boni q; mali nulla in eis existente differentia
q; tū ab orbē; tpsis. h; q; tū ab orbē; dignitatis.
Nā mali surgēt deformes et passibiles. **Inno-**
tam ignominiosū erit corpe? pccoris. q; aia resu-
mes ipsū stupebit quādo illud videbit. et ipsū
videre abhorrebit. et vellet potius habere ta-
le corpus. quale erat quando dimidiū comēs-
tum fuit a vermib; **In** vobis autē natura serua-
bitur et vicia detrahent. et erit corpus sep-
ties clariū q; sol sit modo. **Quanto** fuerint
crimina malorū abominabiliora tanto erūt
corpa eorū deformiora. **Et** quanto fuerint ma-
rita iustorū plura et maiora. tanto erūt corpo-
ra eorū pulciora et claiora. **Corpe?** mimi pueri
septēplacit clari? sole erit. **Si** ali? fuerit i deū-
plo eo scōr illi? corpe? i deūplo erit illo clari?
Et fili; intellige de cencies et millesies. **Et** si

spūs infimides est omnibus sanctis sanctiores
ita est infimides corpus eius omnibus sanctis
clari? **Om̄s** autē tam boni q; mali resurgent
incorrupti et integri corpe. vi; sine aliq; mē-
brorū diminucōne. in debita statuta secundū
mensura etatis plenitudinis xpi. sed boni tū
in gloriam immortalitatis immutabūt. **Vñ**
Augustin? . **S;** si christus in ea mensura cor-
poris in qua mortuus est resurrexit. nefas ē
dicere cum resurrectionis omnū tēpus vene-
rit accessuram corpi eius eam magnitudinem
quam non habuit. vt longissimus possit fieri
equalis. **Si** autē dixerimus ad dominū cor-
poris modū etiam minorū maior q; corpa re-
digenda. pibit de multorū corporibus pluri-
mum. cum ipse nec capillū pictū esse promise-
rit. **Restat** ergo vt quisq; recipiat suam men-
suram quā vel habuit in iuuentute si senex ē
mortuus. vel fuerat habiturus si est ante defū-
ctus. **Et** ideo non est dictū ab apostolo in mē-
suram stature sed in mensurā etatis plenitudi-
nis christi. quia resurgūt corpora mortuorū
in iuuenili etate et robore ad quam christum
perueniss; cognouim? **Hec** aug? resurrectio
ergo tria corriget in natura. sciz; defectū sicut
in pueris et mutilatis siue in diminuta natu-
ra membrorū. supfluum sc; vnguiū crimiū et
huiusmodi. errorē sicut est i monstruositate
membrorū. **Resurgēt** quoq; corpora eorū nu-
mero eadē que prius ex eodē puluere in quā
redacta fuerant. ita q; in quascūq; auras vel
fin? puluis ille fuerit dispersus. ad eandem
animam redeat que ipsū pmitus vt viueret
et cresceret aiauit. **Hec** solū resurgent corpa
quantū ad membra pccipalia sed etiā saluū
capillis et ceteris membris ad decore faciendū
tibus. **Resurgēt** em̄ homines quantū ad esse
et quantū ad integrū esse. et quantū ad deco-
rum esse. **Hoc** in momēto id est breuissimo
et angustissimo temporis spacio. in ictu oculo
li transuolat media et trāsit ad remota. in no-
uissima tuba. id est per vocem magnā et ma-
nifestam post quā non erit alia. **Hec** tuba cla-
mor ille intelligitur. de quo in euangelio dici-
tur. **Media** nocte clamor factus est. ecce spō-
sus venit erite obuiam ei. **Non** enim tunc ve-
niat cum sperat. sed media nocte id est occul-
te valde et insperate. **Tube** nomine aliquid
euidens et pccelariū signum accipit. quod nu-
tu diuino dabit. quod archāgeli xp̄ et tuba
dei alibi et etiam xp̄ filij dei in euangelio di-
citur. **Et** bene dicitur tuba dei. quia quasi ab
bellum contra inimicos. veniat. et efficacā da-
bit ei q; pcc illam mortui resurgēt. **Vox** ergo
tube secundū quosdam est imperiū christi re-
surgere impātis. scōm alios vero ē manifesta

cristi appaticio. post resurrectionem vero statim
erit iudicium. Erit autem in valle iosaphat
que sita est ad orientem inter iherusalē et mō-
tem oliueti: quia iherusalem et terra adiacens est
locus medius communis omnibus nationibus. ac
famosissimus. et publicus propter opera nostra re-
deptionis. Josaphat autem interpretatur iudiciū
domini. Ad iudiciū ergo domini congregabunt omnes
impii ut dampnentur: iusti vero non descendant
in vallem iudicii ut dampnentur. sed in nubibus
obuiam christo eleuabuntur. Christus enim non de-
scendit in terram ad iudiciū sed in aere sedebit
contra locum montis oliueti ex quo ascendit spi-
ritus agnitionis et virtutibus celorum. Et erit
iudiciū illud horribile ex omni parte. Super erit
iudex iustus. subitus patens infernus: intus disci-
pula remouens. extra mundus ardens a dexteris
peccata accusantia: a sinistris infinita demonia
terrentia. circa locum angelus in infernum pelletes: et mali
ad ipsum trahentes. Ibi etiam erunt omnes sancti sen-
tentiā iudicis approbantes. et omnes mali cum suis pec-
cata dampnatorum cognoscetes. Et tunc Christus bla-
ndus iustis et terribilis apparebit iniustis. Ad de-
um quidem iratus reprobis videbitur ut dicat moti-
bus et petris cadite super nos: et abscondite nos
a facie sedentis super thronum et ab ira agni. Stig-
mata quoque monstrabit. et passionis insigni-
a scilicet crucem clauos lanceam coronam
et flagella. Tota quippe trinitas in iudicio
futuro iudicabit auctoritate et iurisdictione
ordinaria sed Christus in quantum homo iudica-
bit executione et iurisdictione delegata quia iudex de-
us manifestus omnibus iudicandis deus autem pater vel
filius secundum diuinam naturam non videbitur ab omnibus in
iudicio quia tunc omnes erunt beati cum in visione con-
sistat beatitudo et ideo executioni iudicii data est
a patre propter hominem qui poterat ab omnibus videri. Unde pater
tradidit iudiciū facere scilicet executione quia filius
hominis est ab omnibus visibilis bonis et malis. Non ap-
parebit in forma dei quia solis mundis corde pro-
mittitur visio forme dei sed in forma serui ut
possit ab omnibus videri iuste iudicaturus in ea for-
ma in qua iniuste iudicat. Unde Augustinus. Forma illa
erit iudex qui stetit sub iudice. Illa iudicabit qui
iudicatus est. Nam si iudiciū non fieret nisi inter solos
iustos appareret tanquam iustis forma dei. Quia ve-
ro iudiciū futurum est iustorum et iniquorum nec licet ut
iniqui videant deum. talis apparebit iudex qui videri
possit et ab eis quos coronaturus est et ab eis quos
dampnaturus est. Hec Augustinus. Ordines autem quatuor erunt
in iudicio quia duo erunt electorum et a dextris duo repro-
borum et a sinistris. Ex parte electorum quidam non iudi-
cabunt sed iudicabunt et saluabunt ut quia merita
bona sunt inmixta malis sic perfectorum pauperum Christi qui
hic se ipsos iudicauerunt qui precepta legis per-
fectionis virtute transcendunt. et omnia re-

linquentes nudi nudum Christum secuti sunt.
quibus voce dominica dicitur. Vos qui reliqui-
stis omnia et secuti estis me. Cum sederit filius
hominis in sede maiestatis sue sedebitis et vos
super sedes duodecim iudicantes duodecim tri-
bus israel. Dicuntur autem iudicare id est
iudicanti assistere quia cum iudice tanquam asses-
sores eminentius sedebunt: non quod ipsi senten-
tiam fiant quia hoc solus iudex erit. sed quod
approbent et confirment. Sedebit enim Chri-
stus in eminentiori loco cum sanctis: mali ve-
ro stabunt subius in terra quam dilexerunt.
Quidam vero iudicabuntur et saluabuntur:
ut quorum merita bona sunt aliquibus malis
venialibus permixta. qui vite maculas lacri-
mis argunt: qui mala precedentia sequenti-
bus factis et misericordie operibus redimen-
tes. quicquid illicitum aliquando fecerunt ab
oculis iudicis bonorum operum superductione
cooperiunt. quibus iudex veniens dicit. Esuri-
ui et dedistis mihi manducare. sitiuui et dedi-
stis mihi bibere: hospes eram collegistis me
nudus et operuistis me: infermus et visitastis
me in carcere et remisistis ad me ex parte repro-
rum quidam iudicabunt et damnabunt ut quorum
merita damnabilia permixta sunt aliquibus bonis
sicut illorum qui christiane fidei iniciati misterijs o-
pera fidei exercere cōmuniunt: et fidei finem opibus
habent. quibus inclamatione dominica dicit. Esuriui
et non dedistis mihi manducare: sitiuui et non
dedistis mihi bibere: hospes eram et non colle-
gistis me: nudus et non operuistis me: infermus
et in carcere et non visitastis me. Quidam vero
non iudicabuntur sed dampnabuntur ut quorum
mala mixta omnino inmixta sunt bonis ut qui fide recipere
noluerunt et fundamentum fidei caruerunt. vel qui
susceptam fidem quasi per apostasiam reiecerunt
de quibus dominus dicit. Qui non credit iam
iudicatus est. Et de quibus Paulus ait. Qui
sine lege peccauerunt: sine lege peribunt. De
quibus etiam psalmista ait. Non resurgent
impii in iudicio. Resurgent quippe etiam om-
nes infideles. sed ad tormentum non ad iu-
dicium. Unde Petrus Cantor. Qui non cre-
dit non habens scilicet caracterem fidei: iam
iudicatus est. Non enim fiet cum tali discussio
et examinatio: cum caruerit caractere et ho-
minis regis: et constet curie talem esse de re-
probis: nec de familia dei. unde sine senten-
tia rapietur in ignem eternum: Habens au-
tem caracterem regis. et signum quo ab alijs
separatus erat. citabitur ut homo regius. fi-
et quia discussio et disceptatio cum eo. Esuriui
et non dedistis mihi manducare. Et cetera.
Tandem quia pro non seruato caractere et homi-
nis regis. fiet sententia in eum dampnandus.

Vnde et Gregorius. Nam et princeps tēti
nam rēpublicam regens alter punit ciuē in-
terius delinquentē. atq; alter hostē exteri?
rebellantē. In illo em iura sua consulit. cōtra ho-
stem vērō bellū mouet et de pena eius qd lex
habeat nō requirit. Hec greg. Perfecti ergo
iudicabunt et non iudicabunt. alij fideles fca
discussione euāgelica de opib; misericordie
iudicabunt quidā ad gloriā quidā ad penā.
infideles autē iam iudicati sūt. Vbi nō puta-
tur p tractū et mōia tēpis singulorū examiacō
sed simul merita singulorū discuti et discus-
sa iudicabit. Tunc em libri conscienciāz pan-
dentur. et ipse liber apiet qui dicit liber vite. q
fiet vt simul omniū oīa secreta omib; tan-
ta certitudinis claritate patefcat. vt contra-
testimoniū veritatis loquētis in xpo et cōscien-
cie cuius pter cōstantis. nulla inficiādi de-
fendēdi vel excusandi seu subterfugiēdi pate-
at semita. quin recipiat vnusquisq; scdm me-
rita sua. Vnde aug. fiet em virtute diuina vt
aiq; opa sua vel b; vel mala cūcta in memo-
riam reuocent et mentis intuitu mita celestia
te cernant vt accuset vel excuset sciēcia cōsciei-
endā. Hec aug. Tunc apta erit sepiacō sic
morū sic et vite singulorū. Dicit autē aug. q
tot homines saluabunt. quot demones ceci-
derunt. S; greg. dicit q tot hoies saluabū-
tur. quot angeli pstitērūt. Dixerūt etiā qdā
q duo pītes erūt in celo. scz vn? hominū et
alter angelorū. et q ruina angelorū restau-
bitur p virgines. et de aliis pīte tot erūt sal-
uandi. quot in alio pīte sūt vrgines et ange-
li. Bonū esset et vtile de hoc iudicio frequē-
ter cogitā. vt cogitacō tante angustie nobis
timorē inuteret. et tūc inuissus a nobis pec-
catum p trātū expelleret. et nos a pccando
arceret. exemplo. Iheronimi dicētis. Siue co-
medam siue bibā siue aliqd aliud faciā. sem-
per videt in aurib; meis sonare illa vox terri-
bilis. surgite mortui et vīte ad iudiciū. Vnde
et greg. Si qua est pñtis tēporis leticia. ita
agenda est. vt nunq; amaritudo sequētis iud-
icii a memoria recedat. Vñ etiā anselm. In-
matutatio id est i cōtēplacōe extremi iudicii
quod nocti pñtis vite tanq; lux matutina succe-
dit. interfice omnes peccatores terre id est de-
lita atq; pcca cōuersacōis terrene. vt disper-
das de ciuitate dñi quā i te illi edificare debes.
omnes opītes iniquitatis id ē dyabolicas sug-
gestionēs odibiles deo delectacōes mortife-
ros consensus et opera puerua. Ab oīb; hīs
tanq; ciuitas dei debes emundari. vt placida
in te mansione tibi creator iueniat obtineat
possideat. Hec anselm? hec ego oīa pstantes
euāgilem? totis virib; et voluntati dei obis

passantes tēmebia quēam? bñficia q; dei dē-
ta nos cogitantes assidue pcca studeam? pro-
posse vitare. vt iudicio illi terribili meream?
securi assistere. Ad quod bene hortat nos au-
gustin? dicens. Melius est h puam amaritudi-
nem sustinere et postea ad eternā dulcedinē
peruenire. q; hic habere falsū gaudiū et illic su-
scipe fñ sine supplicii. Et itē. Certū ē fratres
carissimi. q si semper bñficia dei nū que nob
nullis precedentib; meritis nris collata sūt
assidue cogitam? pcca nobis aut non bñant
aut si forte surrepserūt cito pē penitēciā cor-
rigunt. Quis em vel mente concipere non bi-
cam verbis possit exponere. quanta circa nos
sunt beneficia dei nostri. Fecit em nos cū non
essemus repauit nos postea cū pīsemus. Mor-
tem suscepit. pccato nos sanguine liberauit.
Ad inferna descendit. de faucibus nos et terre
mortis eripuit. celorū nobis etiam pñia p-
misi. Hec oīa fratres dilectissimi pio et be-
nigno animo cogitantes quātū possum? cum
iphus adiutorio bñficijs suis vice repēdere fe-
stinem? Non reddam? mala p bonis. sed q
tum possum? voluntati illius obtemperare fide-
ter studeamus. totis virib; imitantes. vt p-
cepta iphus magis nobis patiant de sequa-
ritate remediū. q de transgressionē iudicium.
Nam quid faciemus carissimi in illo metuen-
do iudicii die cū tremente mundo hīs pñen-
tibus angelorū buccinis in illo maiestatis sue
throno circūdatus celestis milicie luce cōse-
dent. ibiq; de terre gremio et antiquo puluē
suscitato hūano genere. astāt testimonio cō-
sciencie singulorū. pñtis in conspectu pccorū
penis iustorū q; premijs. rationē vite cepit po-
stulare. et plus iam iustus q; misericors seue-
ritate iudicis cōtēptē misericordie nos cepe-
rit accusare et dicere. Ego te o homo de limo
manib; meis feci. ego te tremis artub; infu-
di spiritū. ego tibi imaginē nostrā similitudi-
nem q; conferte dignatus sū. ego te inter pa-
byli delicias collocaui. Tu vitalia mādāta cō-
tempnens deceptore sequi q; dominū malui-
sti. Cum expulsi de paradiso iure pccati mō-
tis vinculis tenereris. virginalem vtrū sine
dispendio virginitatis patiendus introij. In
psepio expositus et pannis obuolutus iacui.
Infancie cōtumelias hūanos q; dolores qui-
bus tibi similis fierē. ad hoc sciz vt te mihi
simile facerē. pertuli. Ieridiciū palmas et spūta
suscepi. acetū cū felle bibi. flagellis celsus et
pribus coronatus affixus cruci pccorū? vul-
nē. vt tu expereris mortē animā in tormētis
dimisi. En claudetū vestigia quib; affixus pccā-
bi. et pccorū vulnēbus latus. Suscepi
dolores tuos. vt tibi gloriam meam dārem.

Suscepi mortem tuam ut in eternū viueres
Conditus iacui in sepulcro. ut tu resurgeres
in celo. **S**ur quid pro te petuli perdidisti.
Sur ingrati redemptionis tue munera ren-
nuisti. **N**on tibi ego de morte mea quoror.
Redde mihi vitam tuam pro qua meam dedi
Redde mihi vitam tuam. quam vulneribus
peccatorum indefinenter occidis. **S**ur ha-
bitaculū quod in te sacraueram luxurie sordi-
bus polluisti. **S**ur corpus iam meū illecebra-
rū turpitudine maculasti. **S**ur me grauior tri-
minū tuorū cruce q̄ illa in qua quondā p̄pen-
des afflipisti. **G**rauior em̄ apud me p̄torū tu-
orum crux est in qua inuitus pendeo. q̄ illa in
qua tui miseris mortē tuā occisurus ascendi
Cum essem impassibilis. p̄ te pati dignatus
sum **S**ed desperisti in hoīe deū. in inferno sa-
lute. in via reditū. in iudice veniam. in cruce
vitam. in supplicij medicinā **E**t q̄ post omnia
mala tua ad medicamenta p̄tende cōfugere
noluisti. ab auditu malo non increberis libe-
rari **H**ec aug. **T**erminato iudicio. tota calidi-
tas illius ignis p̄maximi de quo dictū est ex-
equet iudicis sententiā. inuoluet em̄ p̄cores
et trahet in infernū. **E**t ita patet q̄ ille ignis
aduentū iudicis et p̄cedet et cōcomitabit et
sequet **V**nde greg. **I**lle etiā ignis qui celū ae-
reū et terrā cōcremabit. peccatores pauldubio
constringet in pena sua dāpnacōis. **I**p̄ em̄ re-
demptor noster in suo tūc terrore videbit. ei
q̄ ignis iudicij in reprobōrū vindicta famu-
labit **E**t iterū **P**extremi iudicij die eterno tūc
iudice terribilitate app̄nte astantibus legioni-
bus angelorū assistente cūcto celestij mīsterio
potestati. atq̄ om̄b̄ electis ad hoc spectacu-
lum deductis. antiqui hostis dyabolus belua
videlicet crudelis et fortis in mediū captiui
deducet. et cū suo corpe id est cū reprobo omni-
bus eternis gehēne incendijs inuolabit. **C**ū
a dño diceat. **D**iscedite a me male dicti
in ignē eternū. qui patius est dyabolo et an-
gelis eius. **Q**uale erit illud spectaculū. q̄ si
hec immanissima belua electorū oculis ostenditur
que hoc belli tpe nimis eos terrere poterat. si
videt. **S**ed occulto ac miro dei cōsilio agere
ut et nunc per eius grām a pugnantiū non
visa vincat. et tūc a letis victoribus iam cap-
tua videat **T**ūc autē iusti diuino adiutorio
q̄m debitorēs sint plenē recognoscūt. q̄m tā
forte beluā vident quam nūc infirmi viceēt
et in hostis sui cōspiciūt imanitate q̄m debe-
ant defensoris sui grē. **H**ec greg. **V**i et aug.
Post modicū perget hīc. ducet q̄ secū corpe
cui caput est et offeret regnū id est redēptos
sanguine suo deo p̄r **T**ūc plane videbit for-
ma illa dei que non potuit videri ab iniquis.

quorū visioni forma serui exhibenda erat **V**n-
etiam Ancelin? **S**ublati autem impijs ne
videant gloriā dei. de iustis singulis secun-
dum gradum suū et meritum angelicis ordi-
nibus insertis. fiet illa glōsa processio. chri-
sto p̄cedente capite nostro oībus q̄ mem-
bris suis sequentibus. et tradetur regnum deo
patri. ut ipse regnet in eis. et ip̄i in eo regi-
num illud p̄cipientes quod patiatum est illis
ab origine mundi. **P**ost p̄dicta statim erit
mundi innouatio. que non complebit q̄ diu
peccator est in mundo. id est quousq̄ detru-
datur in infernum **S**ic em̄ ignis ille p̄maxi-
mus elementa purgabit cum habeat virtutē
forme extēsiue expulsiue. sic mundum in-
nouabit cum habeat virtutē subtiliatiuam
Unde differēcia est inter purgacionem et in-
nouacionem. quia purgacio erit penaliū q̄-
litarum detactio. et elementorum ab impuri-
tate quam ex commixtione habent ad puri-
tatem mutatio. sed innouatio erit pulcritudinis
forme inductio. **S**ic autem purgabitur ele-
menta. q̄ p̄cedetur ab igne vis cōbustibilis
ab aere obscuritas. ab aqua glacialis frigi-
ditas. a terra ponderositas et opacitas. quia
de om̄bus elementis quod ignobile est tēdet
deorsum. et ad locū penarū scilicet ad cloacā
infernalem tū om̄bus rerum immundicijs cō-
fluet. et ibi horrorem carceris multiplicabit
Recūm ergo mutabilitas scilicet frigus estus
grandines turbines fulgura tonitrua et alie
incommoditates penitus interibūt. elementa ve-
ro purgata p̄manebunt **I**nnouabitur etiā
quia terra tota erit sicut paradysus et planabi-
tur. et aer erit clarior nec habebit impressio-
nes quas habet modo. p̄spiciūm quoq̄ in
aqua et lux i igne manebunt. et sicut ignis et
aqua puriores. **O**rbes quoq̄ celestes p̄p̄-
ter impermixtionem nullam impuritatem ha-
bentes nulla indigebunt purgacione sicut ele-
menta. sed tantummodo cessacione motus. et
ideo innouabuntur sed non purgabuntur **I**n-
nouatio vero eorum est a statu veteri in sta-
tum nouū commutatio. et requirit in illis
duo. scilicet motus cessacionem. et clarita-
tis sp̄ndorem ampliorem. quando sol sta-
bit in oriente et luna in occidente ubi cre-
ati sunt. et ibi sine fine manebunt. **H**u-
ius mōdo est ista. **Q**uia corpora superbiora fa-
cta sunt ad vsum hominis dupliciter. **V**no
modo propter necessitatem corporis. scilicet
statum gñacionis et corrupcionis. et ideo
cessante illo statu. cessat et motus. **M**o-
tus enim celi et transmutatio in elementis or-
dinata sunt ad complendū numerū electorū
Et ideo ip̄s nō completo in iudicio cessabūt.

fiat ea que sunt ab fine habito fine cessant
Cessante autem motu celi cessabit et tempus quo
sequitur motu celi quod secundum apocalipsum tempus
non erit amplius. et ex hoc patet quod dies re-
surrectionis generalis erit dies novissimus
unde Iob dicit. et in novissimo die de terra sur-
recturus sum. Alio modo sunt facta propter de-
lectationem et pulchritudinem creature. et propter cog-
nitionem dei in illis. et ideo lux eorum non cessa-
bit sed augebitur. Denique celum sol luna et stelle que
nunc festinant cursu inretardabili quasi cupientes
in meliorem statum mutari. tunc fixa immobili-
tate manent et quiescent et mirabili glorificatione immu-
tata. Nam celum gloria solis induetur. sol luna et
stelle vestientur ineffabili splendore. Unde haymo
Tunc etiam complebitur id quondam per psalmam
predictum. erit lux lune sicut lux solis. et lux so-
lis septemplex sicut lux septem dierum. Hoc ei-
post illud extremi iudicii diem erit. sed celum no-
uum ac terra nova fuerit. Omnia namque que
per spatium sex dierum operatus est deus propter ho-
minem facta sunt. et in eius lapsu omnia elemē-
ta detrimēta sustinuerunt. Nam antea terra spi-
nas et tribulos non prebatur nec aer iste tan-
te crassitudinis ut nunc sed purior erat. Sic etiam
sol et luna et sidera sui luminis sustinuerunt
detrimēta. In die vero iudicii terminato illo
examine cum fuerint omnes reprobi una cum dy-
abolo conclusi in infernum sustollat se dominus
inibus pariter cum corpore suo quod omnes electi
sunt in celum. Et tunc sibi luna splendore solis
mutabit. sol vero septemplex sicut modo luce-
bit. recipietque splendorem quem homines peccan-
tes amiserunt. Hec haymo. Patet ergo quod celum et
terra transibunt quantum ad formam. sed non quan-
tum ad substantiam. Vnde augustinus. Elemēta id est ce-
lum et terra non credamus abolenda sed in me-
lius commutanda. figura mundi id est imaginem
non substantiam pictam. Unde et gregorius. Celum et
terra per eam quam nunc habent imaginem transer-
unt. sed tamen per essentiam sine fine subsistunt.
Celum igitur et terra et transibunt et erit. quoniam ab ea
quam nunc habet speciem per ignem transibit. et tamen
in sua semper natura servat. Vnde per psalmistam
dicunt. Mutabis ea et mutabuntur. Hec gregorius.

Mundum autem innovari id est pulchriorem induere
debere. ostendit triplici ratione. Primo quod sicut
dignum fuit quod elemēta purgarentur pro eo quod in-
fecta erant propter peccatum hominis. ita dignum est ut
mundus innovetur propter glorificationem hominis et
honorem beatorum. ut homine glorificato cuncta
etiam creatura innovetur cum eo. Secundo ut crea-
tura remunerentur pro labore quo homini servi-
erunt. Tercio ut totus mundus per hoc speculum
deum cognoscat. Unde oportet in futuro speculum
purgari et meliorari. quod in pulchritudine crea-

turam amplius resultat species creatoris.
Hoc autem non erit ad necessitatem ut deus per
creaturas videatur sicut modo. sed ad iocundita-
tem ut videlicet iocunditati visionis intelle-
ctualis addatur delectatio visionis sensibilis.
Hesu benignissime qui per immensam. Oremus
bonitatis tue paciencia ad emendationem me-
am expectas. da mihi misero. ut in presenti me di-
scutere dijudicare ac omnia que tibi displicent
vitare et que tibi placet implere valeam. sic quod
tibi placitus et gratus sim. quatinus in futu-
ro iudicio cum electis tuis a deprecatis positus
te propiciū et placatū inveniens paratū eis reg-
num percipiam. tua desiderabili ad quam suspiro
prebenter fructurus perficiam. ihu clames meū
desiderium precium et vita Amen. De pena
infernali et gloria celesti. Ca. LXXXVIII

Hinale vero iudicium. sequuntur
pena inferni et gloria celi. De
pena infernali est sciendum. quod
cum in dampnatis fit diversitas
peccatorum. erit et diversitas pe-
narum. Cum enim in peccato sit
diversio a creatore et conversio ad creaturam. sed
ad bonum commutabile spreto bono incommutabi-
li sed deo. et deordinatio voluntatis contra insti-
tum rationis. merito pena variabitur propter ista.
Unde propter aversionem erit carceris visionis
dei. sed propter conversionem erit pena mater-
ialis ignis vel incendii. propter inordinacionem
autem rationis et voluntatis erit pena universi
que consistit in afflictione varia. acerbis et eter-
na. Ibi enim erit calor ignis. rigor frigoris. te-
nebre fumus lacrimae interiores aspectus de-
monum clamor improprium mallei paucientium.
serpentes et dracones. ariditas sitis fetor sul-
phuris vermis conscientie vincula carceris timor
dolor pudor et confusio peccatorum omnibus paten-
tum. invidia rancor tristitia carceris divinis vi-
sionis ablato spei omnis salutis. Ipsū etiam est
se quod omnis creatura appetit pena eis est
quia queret mortem naturalem et non inveniet. Nam
quia homo in suo eterno peccavit id est quod diu
vixit. nec voluntas eius finem peccandi habuit
ideo iuste in eterno dei. et eternaliter punietur.
Vnde gregorius. Ad districti iudicis sententiam pertinet
ut nunquam careant supplicio. quorum mens in hac
vita nunquam voluit carere peccato. et nullus deus
iniquo terminus ultionis. qui quod diu valuit
habere noluit terminum criminis. Et iterum. In-
iqui cum fine deliquerunt. quia cum fine vixerunt.
Nam voluissent utique si potuissent finem vi-
vere. ut possent finem peccare. Ostendunt enim
quia in peccato semper vivere cupiunt. qui nun-
quam desinunt peccare dum vivunt. Iustus est igitur
ut nunquam careant supplicio. qui nunquam voluerunt

carere peccato **Hec gregorius?** Unde et augustus
factus est autem homo malo dignus eterno: quod
hoc in se perit bonum quod esse possit eternum.
Et ait bernardus iuste perfectio si peccat patiat quod
nolit. qui non peccat nisi velit. Videbunt etiam
dampnati se invicem non ut inde consolentur sed ut
magis torqueantur. Unde gregorius. Quamvis illis
ignis ad consolationem non lucet. tamen ad aliquid ut
magis torqueat lucet. Eos quippe quos reprobis
nunc inordinate diligunt secum tunc in tormentis
videntur ut penam proprie punitionis expa-
geret carnalis cognatio auctori imposita. pari autem
oculos visione dampnata. Unde et ysidorus. Ig-
nis gehene lucebit miseris ad miserie augmen-
tum. ut videant unde doleant. non ad consolationem
ut videant unde gaudeant. Et breviter secundum
Iheronimum: tanta erit in inferno vis doloris. quod
mens ad aliud dirigi non potest. nisi ad quod vis
doloris impellit. Et si singulis diebus quibus erunt
dampnati in inferno unam lacrimam materialiter
emitterent. plus exiret aque per pressum tempus
ab uno dampnato quam omnia vasa huius mundi caperent
imo plus quam omnia maria aque continerent. O pia
corda illud interminabile et crudele eternum
supplicium respiciat. lugete et flete. Heu heu cur
non hec maria futura nobis mala prevenimus
aut robur adest et tempus opportunum. Unde et de
tempore toto inutiliter expulso superesset tunc nobis
vel una hora tante pene in remedium concessa.
Sed heu sententiam divinam iustitiam precludit
nobis salutis via. negatur misericordia. spes
omnis est ablata. O dolores et miserie et eter-
num permansurum angustie in terra hac obli-
vismis. ubi nullus ordo sed sempiternus horror
inhabitat. Quid plura. Nos miseri et misera-
biles tantum tunc affligimur et dolemus de illo
et eterno. ut qualiscumque terminus exco-
gitatur. dummodo finis. et hoc nobis solaciofus. Unde pos-
to impossibile quod esset aliquis lapis mola-
ris adeo magnus quod ubique circumferentia celi con-
tingeret. et quod aliqua avicula inime quantitas
post centum milia annos veniens de lapide pro-
solimodo per rostrum suum auelleret quantum est deci-
ma pars milij. et iterum post centum milia annorum
avicula si aut prius scilicet unam partem de decem
et sic singulas partes. ita per in decies centenis
milibus annis. non plus diminueretur quantitas
lapidis nisi quantum habet in magnitudine granum
unius milij. et per hoc dolor nos miseri multum
grati essemus. quod post tale longam et plenam con-
summationem totius lapidis. finem haberet senten-
cia nostre eterne dampnationis. Sed heu hec
eadem consolatio miseris a divina iustitia pe-
nitens est negata. Supra omnes autem penas in-
ferni est carere visione dei. quod mali non tamen
dolebunt de ipso tormento. quam quod repellent a ta-

li consorcio. Nonnulli imperitorum putabant
sibi esse satis et optabile videri. si gehenna
tantummodo carerent. ego autem multo graviores
quam gehennam dico esse cruciatus. removeri et
abici ab illa gloria. Excludi a bonis que prepa-
rata sunt sanctis tantum generat cruciatum et
tantum dolorum. ut etiam si nulla pena extense
tunc torqueret hec sola sufficeret. omnes igitur
gehenne superat cruciatus. Et videtur quid de una
tantummodo pena esse comburi. si vero aliqua
diligenter expendat. duplex hoc nunciat esse
supplicium. Qui in gehenna videtur celorum regnum
procul amittit quod certe pena maior est quam cru-
ciatus ille flammarum. Non autem quod plurimum
solam pertimescat gehennam. ego tamen illius glorie
amissionem multo amarius quam ipse gehennae
dico esse supplicium. Intolerabilis quidem res
est gehenna et supplicium illud horribile. Tamen
si mille aliquis ponat gehennas. nihil tale di-
cturus est. quale est a beate illius glorie homo.
nunc appellat. expositum quod esse propter et audire ab illo
non novum res. atque vultum illum mansuetudinis
pietatis quod plenum nos tamen avertente videtur. et
illos totum tranquillitatis oculos nequaquam nos
aspicere sustinentes. Sed nequaquam istud pa-
ciamur o viginti filii dei. neque experiamur in-
tolerabile illud horribile quod supplicium. Hec etiam
Bernardus et Augustinus. A regno dei exulati. a civitate dei
alienati. a vita cadere. tam gravis est pena ut
ei nulla possint tormenta que novimus com-
parari. Unde et gregorius nazanzenus. Hiis ergo qui re-
gno celorum indigni reperiuntur. erit etiam cum
ceteris maior pena quam a deo precipitur. et pudor
et confusio conscientie cuius finis ac remedium
nisi quod erit. Hec gregorius. Si pena dampni est gravissima.
ergo parvuli puniuntur pena gravissima
quod est contra Augustinum. secundum quem pena eorum
est mitissima. Dicendum quod pena dampni potest
considerari vel ut est subtractio cuius homini cum
sensu et merito subtractiois et sic est gravissima
vel sine sensu et merito et sic est mitissima. De
nobis quod de his malis non cogitamus. sed quasi
securi torpentes et anime curam negligentes ad
hec sine cessatione appetamus. Postremo de
gloria celi sciendum est. quod tot et tanta sunt
in celis gaudia. quod omnes arismetici huius
mundi non possent ea enumerare. omnes ge-
ometrici non possent ea mensurare. omnes gram-
matici. dialectici. rethorici non possent ea sermo-
nibus explicare. quod oculus non vidit nec auris
audivit nec in corde hominis ascenderunt. que
preparavit deus diligentibus se. Gaudentur quod
per sancti supra se de dei visione. infra se de celi
et aliarum creaturarum corporum pulchritudine. intra se
de corporis et anime glorificatione. iuxta se
de angelorum et hominum associacione. In tantum

namq; gaudebit quisq; de bono alteri? quā-
tum de bono proprio. quod tñ intelligendū est
non de gaudiū intentione sed de gaudiōz nu-
mero Ibi etiā singuli a singul cognoscuntur
et videbit unusquisq; cogitationes alterius p
ut vult. quia vt ait **Greg.** unusquisq; men-
tem ab alterius oculis corpulencia non absco-
det Videbunt itaq; iustos vt gaudeant vide-
bunt quoq; penas reprobōz vt de periculorū
euasione grās agant. Videbim? ibi deū in se
deum q; in nobis et nos in deo. et deū in cre-
aturis et creaturas in deo. Ibi erit deus omnia
in omnib; id est scdm **Aug.** erit quicūq; ab
omnibus desideratur. et vita salus et copia et
et honor et pax et omnia bona Qui scdm **grego-**
tam inestimabilis pulcritudinis est vt angē-
li qui solem septēplacite sua vinct pulcritu-
dine iugit in eum desiderēt insatiabiliter p
spicere Ibi etiā scdm **august.** sensus hominis
interior reficiet in contemplacōe diuinitatis. et sen-
sus exterior in contemplacōe humanitatis. quia
propterea deus homo factus est. vt totū hoīez
in se beatificet. Deus omnis sensus spūali et
ineffabili delectacōe reficiet cum ipse obiectū
omnium sensuū sit futurus. Erit namq; deus
speculum visui. cythara auditui. mel gustui.
ballamū olfactui. flos tactui Ibi erit candor
lucis eternalis. amenitas vernalis. habundancia
autūpna. reges hyemal. Illa beatitudo scdm
august. In duobus consistit. sc; in necessaria
presencia omnis boni. et in necessaria absencia
omnis mali Et breuiter scdm **Aug.** et **Greg.**
tanta est ibi pulcritudo iusticie tanta iocun-
ditas lucis eterne. vt etiā si non liceret in
ea amplius viuere seu manere q; vnus diei
mora. propter hoc solum numerabiles hui?
vite dies pleni deliciis et deūfluēcia tēporā-
lium bonorum recte merito q; contēpnentur
Non em falso aut paruo affectu dictum est.
quia melior est dies vna in atrijs tuis super
milia Hec aut vita eterna consistit in stola
anime et corporis Stola anime consistit in tribu-
do tribus eius. sc; in manifesta cognicōe su-
me trinitatis que succedit fidei. in perfecta ei?
fructuone que succedit spei. in perfecta eius di-
lectione quia non euacuabit sed perficiet cari-
tas ipsius dei. Stola autē corporis in quatuor
dotibus eius consistit. sc; in claritate impassi-
bilitate subtilitate et agilitate. Dotes anime
sunt de premio substanciali. dotes corporis de
premio accidentali. Prima ergo dos aīe est
cognicō que et visio dicē. qua diuina essen-
cia videbit ab omib; tota. sed nō totaliter p
ut est infinita Videbit tñ eēcia diuina lim-
pidius ab vno q; ab alio. in q; vnus magis
erit perfectus lumine glorie q; alter. Et sic iste

defectus erit ex parte videntis. quia idem
erit visum ex pte cuius cum sit simplicissimū
nulla potest esse diuersitas Tribus autē mo-
dis cognoscitur aliquib; sc; q; est. vel sicut est
vel quid est **Primo** modo cognoscitur de? in
via. etiam a malis **Secdo** videbit in pāa a bo-
nis **Unde iohes** Similes ei erimus. qm vide-
bimus eum sicut est. id ē maiestate claritate
bonitatis et cetera **Tercio** modo neq; a bonis vi-
debitur neq; a malis. neq; in via neq; in pa-
tria. quia finitū nunq; capiet infinitū. **Secdo** a
dos aīe est dilectio **Sed** inter dilectionē vir-
tutem et inter dilectionē dotē est differecia.
quia virtus proprie est illud quod transit de
statu grē in statū glorie. dos autē quod supra
meritum datur in ductione sponse. **Fides** et
spes scdm rē euacuabūt in patria. caritas
vero neq; scdm rē neq; scdm actum ei? eua-
cuabit. s; solū mō scdm modum quia impfō
tollet **Un** dicat **aug.** q; fidei succedet species
quam videbim? spei succedet bñtudo ad q;
puentur sum? s; caritati nichil succedet qā
potius augebit. **Tercia** dos anime est comp-
hensio que est tēcio visi et amati. et sumit
hic cōprehendere p cōtīgē et circūplecti diuini
nam maiestatem vel immensitatem Hec etiam a
quibusdam appellatur inbēctio. a quibusdā ve-
ro fructio. Sunt ergo tres iste beatorū pfecti-
ones pāpue. sc; visio inobfuscat. dilectio
infastidibilis. tēcio iamissibilis **Prima** dos
corporis est claritas. **Sed** dicē aliquid clarū
dupliciter. aut q; pūū sicut dicē vitru clarū
aut quia lucidū sicut dicē stella clara **Corp?**
autē gloriificatū et erit pūū et lucidū. et ideo
vtroq; modo erit clarū **Et** erit corpus clari-
ficatū septies tam clarū sic modo est sol. et ani-
ma septies clarior corpe erit. que corpus ve-
lut vestimentū suū reindues per omnia mem-
bra corporis velut sol per cristallū lucebit **Sed**
corpa sanctorū non equaliter erūt clara. quia
melior anima corpus lucidius habebit. **Se-**
cunda dos corporis est impassibilitas. q; resul-
tat ex vīute anime suū corpus potēter cōtinē-
tis. ita vt a nullo exteriori agente valeat im-
mutari **Unde** si etiā corp? gloriificatū poneret
in inferno. non sentiret ex hoc lesionē in aliq;
Tercia dos corporis est subtilitas. que est ex
perfecta victoria forme sup materiā. et aufert
grossiciē corporis q; est ex cōpōsiciōe elemē-
tariū qualitātū **Et** sciendū q; sicut duo cor-
pora non gloriificata nō pnt esse simul in eodē
loco. sic nec duo corpora gloriificata. alioq; in
vno corpore gloriificato ess; potēcia agēdi et in-
transi ptes corporis alteri? in alio vero ess;
impotēcia resistendi **Corpus** vero gloriōsū p-
tē simul esse in eodē loco cū corpe nō gloriificato

quia potest illud penetrando subintrare. ma-
nente distinctioe dimensionum corporis utriusque
Quarta dos corporis est agilitas. que secun-
dum Augustinum. tanta erit. quod ubi volet spi-
ritus. ibi presens erit et corpus. **Natura** enim
totaliter erit subdita voluntati et ideo moue-
bitur corpus ad imperium spiritus. **Verum** tam-
en sicut melior anima corpus habebit lu-
cidius sic et agilius. ita tamen quod voluntas
sanctorum erit omnino coniuncta rationi. et
ideo voluntas eorum nunquam appetit quod
non debet. quia ut ait Augustinus. nec volet
aliquid spiritus. quod nec spiritum possit de-
cere nec corpus. **Quidam** in se per speciali-
ter habebunt aureolam. que est mentis spe-
ciale gaudium et corporis singularis decore
veniens ex opere precellenti et privilegiato sci-
licet martirio virginitate et predicatione ut
sic aureola non tantum principaliter sit in
mente. sed per quandam redundanciam ful-
geat etiam in carne. **Aureola** diminutive di-
citur in comparatione ad auream. et ideo no-
ta. quod inter auream et aureolam et palmam
est differentia. **Aurea** enim est premium sub-
stantialle. quod metaphorice dicitur coro-
na tum ex parte meriti quia non respodet gra-
tia operi sed radicem caritatis. tum ex parte pre-
mij quia per hoc efficitur homo princeps dei-
tatis et per consequens regie prelati. tum incoe-
perfectiōis quod significat figura circularis.
Aureola vero est premium accidentale. non tam-
quodlibet accidentale. sed illud quod respon-
det operi excellenti. scilicet martirio virginitati et
predicationi. **Palma** autem est premium acciden-
tale. quod nec radicem nec operi debet. sed volun-
tati. **Tale** premium habuit sanctus martinus
et multi alij qui desiderauerunt martirium. licet
opus non fuerit subsequutum. quod si gladio per-
secutoris occisi non sunt. palmam tamen martirii
non amiserunt. **Hec** autem palma. nec aurea di-
ci debet nec aureola. **Patet** ergo. quod martiri-
bus ac virginibus et predicatoribus debet aure-
ola. **Ubi** velus sunt isti **Aureolam** si ferre. vo-
lam fore ideo studebo. **Martiriū** ve subito pui-
populos vobis doctores. **Et** iterum **Aureola** martiri do-
ctore virgo quod meretur. **Anselm?** vero ponit sep-
tem bona corporis et septem bona anime. que habe-
bunt in celestis patrie beatitudine. **Et** primo
ponit corporis. que sunt pulcritudo velocitas for-
titudo libertas sanitas voluptas eternitas. di-
cens. **In** illa igitur vita pulcritudo iustorum so-
lis pulcritudini que septemplex erit quod modo
sit speciosa erit adequabit. que ad modum di-
uina scriptura testatur. fulgebunt iusti in quibus
sicut sol in conspectu dei. **Velocitas** nos tanta
comitabitur. ut ipsi angelis dei eque celer-

simus. quia a celis ad terras et a terrenis ad celum
dicto celerius dilabuntur. **Ubi** quoque velocita-
tis exemplum in radio solis licet intueri. quod sta-
tim orto sole in plaga orientali pertingit in ul-
timo plage occidentalis. ut in eo perpendamus
non esse impossibile quod de nostra dicimus
futura velocitate. presertim cum rebus animatis
soleat inesse maior velocitas quam inanimatis. **Pre-**
stabitur vicibus quicquid meruerit superius
cuius associari. intantum ut nullatenus illis
obstetere quicquid valeat. vel si mouendo aut
euerterendo voluerit quid a suo statu quod di-
uertere non illi cedat. **Nec** in eo quod di-
cimus maiori conatu laborabunt. quam nos modo
in motu oculorum nostrorum. **De** quibus excedat
animo quam adipsamur angelorum similitu-
do. quatinus si hic aut hijs que dicturi sumus
aliud exemplum non occurrat ipsa occurrat
atque in quibus angelos valere constitit etiam
nos eque valere probet et asseant. **Quicquid**
igitur angelorum fuerit similitudinem asseant.
eorum quoque libertatem necessario assequantur.
Itaque sicut angelis nihil obstitit nec aliquid
eos impedire vel constingere potest. quin pro-
pelle suo amicta liberrime penetrant. ita non erit
obstaculum ullum quod nos retardet. nec clau-
sura que nos detineat. nec elementum quod
nobis ad velle parum obstitat. **De** sanitate
quid melius dici poterit quam quod psalmista ca-
mit. salus in quibus iustorum a domino. **Quibus** autem
fuerit a domino vera sanitas. que subripere pote-
rit infirmitas. **Credite** et inuicem antea astue-
re licet. sanitatem vite future ita iugem et in-
commutabilem ac inuolabilem fore. ut inef-
fabili quadam atque sensibili suauitatis dul-
cedine totum hominem repleat. et omne quod
aliquis in se vicissitudinis mutabilitatis aut
lesionis suspicionis pretendere queat. procul
arceat atque repellat. **In** illa futura vita inesti-
mabilis delectatio quedam bonos inebriabit
et dulcedine sui totos eos inestimabili exundan-
cia faciat. **Quid** dixi totos. **Oculos** aures
nares os manus pedes guttur cor iecur pul-
mo ossa medulla. ex ea etiam ipsa et cuncta
singillatim singulaque membra eorum in com-
mune. tam inestimabili delectationis et dulcedi-
nis sensu complebuntur. ut vere totus homo
torrente voluptatis dei potatur. et ab uberta-
te domus eius inebrietur. **Qui** ergo hec bo-
na fuerit adeptus. non intelligo ad quid per
comodo corporis sui ulterius porrigatur affe-
ctus. solummodo assit ei quam cunctos appe-
tere dicimus diuinitas vite. si ista illi mi-
nime deerit. quod iusti in perpetuum viuunt. **Sunt** etiam
alia que quidem hijs que digessimus non minus am-
antur. sed ad animam sicut illa ad corpus referuntur

que nihilominus in septenario numero con-
stituta non modicu placet menti q̄ ipsoru fuit
sapore imbuta. **S**unt aut̄ hec sapiēcia amicitia
cōcordia potestas honor seuitas gaudiū. **S**a-
piencia igit̄ tanta in futura vita boīs erit vt
eorū que scire voluerit nihil sit qd̄ ignorent.
Scient em̄ cūcta que sciēda fecit de? tam ea
que p̄terita q̄ que huius seculi sūt futura. **I**bi
a singulis om̄s ibi ab om̄b; singuli cognoscē-
tur nec quēq̄ omnino latēbit qua p̄cia qua
gente qua stirpe quis editus fuit. vel qd̄ i vi-
ta fecerit. **A**micicia i t̄m singulorū intima erga
singulos suo feruore cōplebit. vt amor cuius
q; in quēq; sufficiat cuiq; p̄sertim cū omnes
vnū corpus sint xpi. et xps qui ē pax ip̄a sit
omniū caput. nec minori se affū cōplectant̄
q̄ membra vni? corporis sibi inuicē copulant̄.
Amaris igit̄ om̄s vt te ipsū. et amabis ab
om̄bus vt ip̄i a se. **P**utas habūdās eris in
dilōe. q̄n hoc tibi fuerit in possessione. **A**c tñ
istam tñā. et cōtemplare ipsū p̄ que hec bō
tibi puenere. et p̄cipies quia ille plus q̄ tu
ip̄i et q̄ om̄s alij incōpabiliē amabit te. et tu
sup te ipsū ineffabili quadam suauitate illum
amabis. **E**rit itaq; tanta in cūctis cōcordia. vt
in nullo sentias aliquē discrepare ab eo quod
te cōstituit. velle. **C**orpus vnū erimus. et cū
vna erim? sp̄s p̄i erim? quāq; ibi erim?
Non ergo maior inter nos discordia erit. q̄
nūc ē inter vni? corporis mēbra. **V**erū sicut vi-
des i motu oariorū q̄ illuc q̄ vnus virtutis mor-
alius sequit̄. ita quōq; tuū velle cōuerteris
velle om̄i tñ discrepare a dōne ilico p̄sto habebis.
Quid dicit om̄. **I**p̄a dei vltas nō ē a tua
diuersa. s; sicut tu qd̄ ille ita et ille i cūctis qd̄
tu. **C**aput nāq; a suo corpore quō discreparet.
Cū itaq; deū et om̄s vltatū tue. cōcordes ha-
bueris. p̄fecto nihil vles qd̄ nō possis. **C**m̄-
potens igit̄ eris tue vltatū. q̄m ip̄m om̄po-
tentē hēbis in om̄b; cōcordantē tue vltatū.
Itaq; cū hec tibi tāta p̄tās affuerit. honor cō-
deat p̄tati mīme deat. **I**git̄ dū possessione
horū bonorū q̄ digessim? felix fueris. nūq̄d
sufficiēs tibi videberis. **N**axie m̄s. **I**taq; cū
tua vita p̄petuo duret i illa vita et hec om̄ia
tibi hūit. seuitas quoq; ea āplius nō p̄de-
bi certo ariserit. obsecro qd̄ existimas tibi
erit. **S**ecurus igit̄ tantorū bonorū p̄petuo eris.
nec alius tibi aduersari vltis inuēsi tū
mebis. **P**otest ne ergo illius gaudiū modus
a quoq; hoīe penetrari. cū vltis mille millia et
decies centena milia innumerabiles ibi sint et
om̄s eadē b̄tūdīe p̄fruant̄. nec vllus eorū sit
qui nō t̄m de bono alteri? gaudet q̄tū de suo.
Preterea vidētes deū ip̄m sup q̄ ip̄i se ama-
bunt ip̄s amantē. et intelligētes se inenara-

bilitate plus q̄ semet ip̄s illum amantem. in
gloria et mirabili et ineffabili epulacōe epulta
bunt. **C**ū igit̄ iusti fuerit tanta felicitate b̄tū-
tēstat vt iusti p̄ cōtrariū sint ineffabili qd̄a
infelicitate miseri. **S**ic em̄ istos mira pulcra-
tudo velocitas fortitudo libertas saietas volūp-
tas alacres faciet et iubilantes. ita illos inma-
nis et ineffabilis feditas caritas iherilitas
seuēt? languor atq; dolor merētes red det et
eiulantes. **S**ane dūctūm t̄m vite q̄ isti pro-
fructibus bonis sumo amore cōplectent̄. illi p̄
interminabili pena q̄ torq̄bunt. q̄m meritis illis
sumo odio execrabunt̄. **D**e sapiencia vero qd̄
dicit nō inuēio. si q; sicut iustis erit in gaudi-
um et honore. ita iustis quicq̄d sciēt. in me-
rore et cōfusione. **A**micicia aut̄ q̄ inuicē p̄i sū-
ma iocūditate copulabunt̄. si q̄ ip̄is erit in
tormentū eis ēit. **Q**uo em̄ magis quosq; ama-
būt. eo graui? in eorū pena dolebūt. **D**iscordia
hēbūt cū oī creatura. et oīs creatura discreda-
bit ab illis. **V**ine ergo p̄ p̄tate bonorū tāta im-
potēcia eos sequet̄. vt omnino nihil eorū q̄ vo-
luerit possint. et quicq̄d hūerint nolint. **I**git̄
p̄ honore scōrū obtinebūt p̄hene o p̄p̄tū. **E**t
hec quo fine claudēt. **V**ere sic amici dei se-
ci erūt se nūq̄ amissuros bō sua. ita isti imici
dei oīno desperabūt se iā āplius p̄dituros hec
mala sua. **P**ro etno ergo et ineffabili gaudio
beatorū. hēbēt b̄tūm iocūgabili et tristitia oīs
qui p̄ ip̄itudine reatus sui t̄stati sūt i socie-
tate demonorū. **N**ec angelorū. **S**ūt etiā i infer-
no sic et i celo diuerse māhones. meritis sin-
gulorū cōrespōdēt. **D**ū crī. **S**ic in regno ce-
lesti māhones multe sūt. id ē differēcie p̄mi-
orū. sic et i gehēna diuerse sūt māhones. id
ē differēcie suppliciorū. oīs tñ penā eternā su-
stinebūt. sicut oīs clā denariū eundē hēbunt
quē p̄familias dabit oīb; q̄ sc; i vinea opa-
ti sūt. **R**oie q̄ppe denarij aliq̄d oīb; elās cōe-
intelligit sc; vita etna. deus ip̄e. quo oīs qd̄
cōmuniē s; impariē fruēt̄. **Q**uā sicut differēs
erit clarificacō corpm. ita differēs erit gloria
animarū. **S**tella ei a stella id ē elās ab elcō
differt i vltāq; vlt mētis et corporis claritate.
Alii nimirū alijs vicini? clariūs q; sp̄cāe dei
cōtemplabunt̄. et ip̄a cōtēplādi dīa mansionū di-
ueritas vlt. **V**na igit̄ ē dom? id ē denariū
s; diueritas ē ibi māhōnū. id ē differēcia cla-
ritatis in b̄tūdīe que vnū est ac sumū bonū
et vita oīm. **H**ec crī. **V**n et aug? **Q**uā aut̄ ibi
futuri sūt p̄ meritis p̄miorū etiā gōdus bonorū
atq; gloriarū. nullaten? ē ambigēdū. **A**t q; ibi
et b̄tū illa ciuitas magnū in se bonū videbit
q̄ nulli superiori nullus inferior videbitur. tam
hollet vnusquisq; esse qd̄ nō accepit. q̄ nec i
corpe vult ēē oculus q̄ est digitus. **S**ic itaq;

habetur donum aliis alio min? ut hoc quoque
donum habeat nec velit amplius. **Hec** aug?
Possimus etiam diuersas mansiones oim
electorum sumere sedm choros angelorum.
ad quoru ruinam restauranda homo e creatus
Quia em de singulis choris aliq angeli cec
derunt. et in tanto numero q vnū chorū per
se frassent. et ideo dicitur decimus chorus ce
cidisse. et ideo ruina cuiuslibet chori debet per
electos homines reparari. **Oro**

Domine ihesu christe mihi fragili co
cede. ut inter diuersas hui? vite dul
cedines corpe viuens. mente i infer
num descendam. et penas peccatoribus patas
considerans et meditans magis solite a pec
catis caueam. ne mories illuc descendere et pe
nas ipsas expere compellar. **D**a etiam mihi do
mine inter multas huius vite amaritudines
diuine dulcedini inhiare et ad eternam bea
titudinem suspirare. illic qz mentē tenere. et fac
ut semp tibi adhaeream. nihil preter te dili
gam nihil queam. nihil etiam cogitare concupi
scam. et tandem ab te deum et dñm meū per
ueniam. Amen.

Conclusio libri et signacō. **Ca. LXXXIX**

Habes igitur ex predictis vi
tam dñi nri ihesu christi qli
ter dñqz descriptā. et p mag
parte meditationibz tibi tra
ditam. In qua et per quā nos
miseros misere consolando
resouet. et spem nobis peccatoribus magnā
prebet. **N**am pro peccatoribus est incarnatus.
et cum peccatoribus libenter conuersatus. pro ip
sis etiam in morte preces fundere. et tandē pro
talibus mori non est dedignatus. **H**abes qz
per meditationū spiritualiū seminariū. ex qu
bus diuini amoris fructus vberior oriantur. et
crescat. ut meditacō affectū excitet. affectus
desideriū pareat. desiderii lacrimas exoptat
queat. ut sine tibi lacrimis tue panes die ac
nocte. donec appareas in cōspectu dñi ihu. et
suscipiaris ab amplexibus eius. dicas qz illū
quod scriptum est in canticis. Dilectus meus
mihi et ego illi. inter verba mea. id est inter
affectiones meas comorabitur. **Vñ** bernhar.
Sit dulcis et suavis affectui dñs ihesus. con
tra male vtiqz dulces vite carnalis illecebras
et vinat dulcedinē dulcedo. quemadmodum
clauum clauis expellit. **Hec** bernh. **S**uscepe
itaqz reuerēter et gaudēter predicta. et in eis
relaxari non pigrescis sollicitudine et deuocōe
tota. qz hec est via et vita tua. **Hoc** est fun
damentū sup quod poteris magnū edificatō
ficū. et ab hoc te oportet incipere si ad sub
limiora vis conscendere. **N**am hec vite ppi

meditatio non solum per se dulciter pascit. s
etiam ad maiore cibum transmittit. **Hec** em
sunt que dñs ihs gessit in carne. s longe sub
limius est eū in spū intueri. ad quod per hāc
scalam poteris puenire. sed in hac intē opo
tet immorari. **Hec** tñ quā ad maiorem con
tēplacionē ascendūt. hanc dimittere debent
pro loco et tpe. qz hoc est magne psumptio
nis et supbie. **Vñ** bernh. quā contēplator altis
simus fuit hanc nunq dimitte. put supra in
prologo videre quis poterit. **Hec** quippe dul
cius sapit. ac fiducia et cōsolacionē magis tri
buit. **Vñ** anselmus. **I**hōu bone qz dulcis es in
corde cogitantis de te. et diligētis te. **E**t certe
nescio qz nec plene cōprehendere valeo. unde
est qz dulcior es in corde diligētis te in eo qz
caro es qz in eo qz verbū. dulcior in eo qz hui
lis qz in eo qz sublimis. **S**iquidē longe dulci
us est memorie diligētis te. videre te ex mēte
virgine in tpe natū. qz in splendoribz ante lu
ciferum a pte genitū. **T**emet ipm exinanisse
serui qz formam accepisse. qz in forma dei eq
leui te deo esse. **D**ulcius te videre cōm iudeis
mori in ligno. qz dñari super angelos in celo.
Intueri te inter oia subiectū qz sup oia pstatū
hoiez hūana ptulisse qz deū diuina gessisse.
redēptorē esse peccatū qz cōditorē esse nō ex
istenciū. **Q**z dulce ē bone ihesu in secreto cor
dis ad memoriā reuocā te p nobis de virgine
absqz pollucōe conceptū. absqz lesione vgin
tatis eius natū. pānis inuolutū. i pscipio teli
natū. sustinentē cōuicia. tacentē ad o appria
pedes discipulorū lauante. lintheo tergente de
nocte pxius orante. sudorē sanguinis emittē
tem. triginta argenteis venditū. osculo tradi
tū. cū gladiis et fustibz captū. ligatū. iudica
tū. flagello dampnatū. ad occisionē vt ag
nus innocēs ductū. es tuū cū male tractare
ris nō apientē. cū accularetis i multis nō rē
dentē. colaphisatū. alapas passētē. derisū
adornatū. acutidine capite passū. in veste alba
illusū. ad mortē cōdēpnatū. crucē tuā baiulā
tē. et i ea affixū. p crucifixoribz orante. aceto
potatū. felle cibatū. a latrone cōuiciatū. sang
nē tuū per qnqz vlnera corpis tui effudentē ca
put inclinantē. spm emittentē. dilectam aīaz tuā
in man? pñs cōmendantē. qz hec oia p nobis su
stinent. **Hec** oia formāt et adaugēt magis ac
magis epulacōez fiduciā et cōsolacōez amorē et
desideriū. **Q**uis em nō letet et exultet. qz non
sup modū iocūdet et gāulet. vidēs cōditorē suū
non solū p se hoīem esse. s tam dūm tanq in
digna sustinuisse. **Q**uid in mēte suauis? cum
natur. quid dulcius gustatur. quid letius ex
cogitatur. **Q**uis mihi auferet loam in reg
no. ybi is omnipotens est qui caro mea et

frater est. Quis mihi euentus aliqui ingeret
desolatione cui spes tanta tanta confert certitu-
dinem Quo aliqui tristitia aliqui loci huius pte
in eo. i quo idem pter resatur ista cogitaco
Hec ancelmus. Libenter itaq; conuerseris cu
domio ihesu et vita ipsius tanq; euangelium in
corde studeas inseparabiliter collocare: quia
in eo solo pax et requies est. Ihesus enim est
ioconditas merendum. eternitas viuendum
suauitas dolendum. vltas egeciū. salitas lan-
guenciū. qd significat qnq; scilicet h? nois ihesu
Vnde bernh. Gira et regina. velsa et reuersa. et
non inuenies pacē vel requiē nisi in solo ihu.
Qua pte si qesere vis pone ihm vt signacu-
lū sup cor tuū. q; tūquillus ipse tranqllat oia
Hec bernh. ama ergo eum qui te tm amauit
redde ei vitē q; te in bndictionib; dulcedis sue
puenit. qā si hoc feceris sp in gaudio et deli-
cijs magnis eris Vñ ancelmus. Ihu qui non
amat te. anathema sit Qui te si amat. ama-
ritud inibo repleat Castus ē amor tu? dñe. et
nihil impuritatis admittit. Sobrius sapore
amoris tui. et nullā mentē alienat a dō Su-
auis est amor tuus. et nihil habet amari. Pā
et q amara sūt mūdi mducat. et dulcia ei red-
dit amara In augustias nō artat. inter p-
suras nō opprimē. non perit sub inopia. non
meret cōtrahē In labiis manet equanimitas
inter minas securus. int blandimēta incorru-
ptus. inter tormēta pseuerat iuēt? in morte
semp est viu? Sic in thesauro cupidus gau-
det. et sic in amore vñci filij delectat max-
ima gaudiū et delectacō est gta in caritate tua
dulcis ihu aie amanti te Dulcedo mellis su-
auitas lactis vini sapor inebians cūctē q; deli-
cie non sic oblectant fauces gustanciū se. vt
amor tuus mentes diligēciū te Hec ancelm?
Et vt mag? ad hec oia. puoceris. et libe in
noie ipsius dñi ihesu q est liber signus cōclu-
dat et signet. attēde qd de hoc salutari noie
ihu Bernh. sup hoc vbo. oleū effusū nomē tuū
scribit dñs Est paulatim in oleū et nomē
sponsi similitudo. nec odore spūssais alteru-
trū cōpauit. Ego autē dico in triplici quadā
qlitate olei. q; lucet. pascit et vngit. si vs
melius nō hēas. Fouet ignē. nutrit carnē. le-
nit dolore sup. cibus. medicā Vide idem nūc
et de spōsi noie lucet pōcatū. pascit recogita-
tū. inuocatū lenit et vngit Et parram? singu-
la Vñ putatis in toto cōte tanta et tam subita
lux fidei. nisi de pōcatō ihu Nōne in h? nois
luce deus nos vōit in admirabile lumē suū.
quib; illuatiis et in luce isto vidētib; lumē di-
cat merito paulus. fuistis aliqui tenebre nūc
autē lux in dño Nec tm lux ē nomē ihesu. s; et
cibus An non totiens cōfortaris. quodēs te

221
cōfortaris Quid eque mētē cogitatis ipinguat
Quid ita exortatos repat sensus. vñtes ro-
borat. vegetat mores bonos atq; honestos. ca-
stas fouet affectiones Actibus ē ois anime ci-
bus si nō isto oleo infundit. insipidus ē si nō
hoc sale condit Si scribas nō sapit mī nisi le-
gero ibi ihesū. si disputes ā cōfetas nō sapit
mihi nisi sonucit ibi ihesus Ihesus mel in ore
in aure melos. in corde iubilus. S; est et me-
dicina. Tristat aliq; vñtū. viat in cor ibs
et inde saliat in os. et ecce ad exortū nois lu-
men nubilū omne diffugit rebit serenū Labi-
tur q; in crimē currit insup ad laqueū mortis
desperado. nōne si inuocet nomē vite. cōfesti
respiabit ad vitā Cū aliqui stetit añ faciem
salutaris nois duricia vt assolet cordis igna-
cie corpe tanor animi languor accidie. Cū
fons forte siccat lacrimarū. inuocato ihu nō
cōtinuo erupit vñtor. fluxit suauit. Cū in
pialis palpitati et trepidati. inuocati vñtis
nomē nō statū fiducia pñitit depulit metū Cū
q; so in dubijs estuati et fluctuanti. nō subito
ad inuocacōez clari nois emiauit certitudo Cū
in adūsis diffidēti. iam iāq; de fidēti. si nomē
adiutorij sonuit defuit fortitudo Nimis mor-
bi et languores aie isti sūt. illud medicā De-
miq; et pbare licet Inuoca me inqt in die tri-
bulacōis. et uia te et honorificab me Nihil ita
ire impetū cobib; supbie tumore sedat. sanat
liuoris vuln? restāgit luxurie fluxū. epāguat
libidinis flamā. siū tēpat auaricie. ac toaus
indecoris fugat putiginē Siqdem cū nomē
ihu. hoic; in ppono mīt et humilē corde be-
nignū sobriū castū. misericordē. et omni deniq;
honestate ac sanctitate aspiciū. eundēq; ipm
deū oipotentē. q; suo me exēplo sanat et robor-
ret adiutorio Hec oia sūt mihi sonāt Summo
itaq; mihi exēpla de hoie. et auxiliū a potēte
Illa tanq; pigmetarias spēs. hoc tanq; vnde
adūam eas. et facio cōfectionē cui similitē medi-
corū nō possit. Hoc tibi electuariū hēs o aia
mea reconditū in uasculo vocabuli hui? qd ē
ihus. salutaritū certe. qd q; nulli vnq; pñti-
tur inueiat inefficax Semp tibi in sinu sit sp
in manu. quo tui oēs in ihm et sensus dirigāt
et actus Demiq; et inuitaris. Pone me inqt
vt signaculū i corde tuo. signaculū in brachio
tuo S; hoc alias Nūc vero hēs. vñ et brach-
io medearis et cordi Dares inquā in noie ihu
vnde actus tuos vel prauos corrigas. vel mī-
nus pfectos adimpleas. itaq; vnde tuos sen-
sus ā serues ne corrūpanē. ā si corrūpanē sa-
nes Hec bernh. De hoc etiā dulci noie ihesu
Idē bernh. alibi quasi iubilado. sic dicit Ihu
dulcis memoria: dans vñ cordis gaudiā. s;
sup mel et oia. eius dulcis pñcia Nil amittit

suauus audire nil iocundius nil cogitare
 dulcius. q̄ ihesus dei filius. Ihesu spes pen
 tentibz. q̄ pius es peccatibz. q̄ bonus te q̄rēti
 bz. q̄ qd inueniētibz. Ihu dulcedo cordiū
 fōs viuis lumē mendū excedis oē gaudiū
 oē desiderū. **N**ec lingua valet dicere nec lra ex
 p̄mere exptus p̄t noscere. qd ihesu sit diligē
 Ihesū q̄ram i lectulo. clauso cordis cubiculo p̄
 uatū et i publico. quēā amore sedulo. Cū ma
 ria diluulo. ih̄m q̄ram i tumulto. clamore cor
 dis q̄rulo. mēā quēā nō dāulo. Tūbā p̄u
 dā fletibz. locū replēs gemitibz. Ihu puolu
 at pedibus. strictis herēs aplexibz. Ihu ex
 amirabilis. et tēūphator nobilis. dulcedo in
 effabil. totus desiderabil. **M**ane nobiscū dñe
 et nos illustra luē. pulsa mētis caligie mūdū
 reple dulcedie. **Q**uā cor nostrū vīfīcas tūc lu
 cet ei veritas. mūdū vilescit vanitas. et intus
 feruet caritas. **A**more ihesu dulcissim? et vere
 suauissimus. plus miles ḡtissimus. q̄ dicere
 sufficim? **H**oc pbat eius passio. b̄o sangui
 nis effusio. p quā nob̄ redēptio. datur et dei
 vīfīo. **I**m oēs cognosceat amorem ei? p̄fite
 . ih̄m ardētē q̄ritē q̄rendo inardescite. **S**ic a
 mātē diligite. amoris vīcē reddite. in hūc odo
 rē currite. et vta v̄tis reddite. **I**hesu auctor
 clemēcie cordi? spes leticie dulcoris fōs et grē
 vere cordis leticie. **I**hesu mi bōe senciā. tui dulco
 ris coplā. da michi p p̄ciā. tuā videre gloriā
 Cū digne loq̄ nequēā. de te tñ nō hīleā. amor
 facit vt audeā cū solū de te gaudeā. **T**ua ihu
 dilcō. ḡta mētis refectō. replet fī fastidio dās
 famē desiderio. **Q**uā te gustāt esuriūt. q̄ bibūt
 adhuc ficiūt. desiderare nesciūt. n̄ ih̄m q̄z dī
 ligūt. **Q**uē tuus amor ebriat. no uat qd ihs
 sapiat. q̄ felix ē quē faciat. nō ē vltia qd a
 p̄iat. **I**hesu deus ageliū. i aure dulce cātū
 in ore mel mīfīcū. in corde nectar celicum.
 desiderate mīfīes ih̄m nī qñ vīes me letū qñ fa
 cies. me de te qñ facies. **A**more tu? cōtinuus mī
 lāguor affīdus. mī ih̄m mellīflu? fruct? vite
 p̄petu? **I**hu sūma benignitas. mīra cordis iocūdi
 tas. i cōp̄henla bōitas. tua me strūgit caritas.
Bonū mī diligere. ih̄m nō vltia q̄rere. michi
 p̄elus deficē. vt illi q̄am viuē. **O** ih̄m mī dulcī
 sie spes suspiātis aie. te q̄rūt pie lacme. et cla
 mor mētis itime. q̄aūqz loco fuero. meū ih̄m
 desidero q̄ let? cū iuenero q̄ felix cū tenuero.
Tūc aplex? tūc oscula q̄ vīcāt mellis paula
 tūc felix. p̄ copla q̄ i hīs puā morula. **Q**d q̄
 fūū vīdeo. quod cupiū teneo. amore ihesu
 lāguo et corde totus ardeo. **I**hs cū sic diligē
 h̄ amor nō exīguatur. nō tepescit nec moriē
 plus crescit et accēditur. **N**ic amor ardet dul
 cī dulcescit mirabilē. sapit delectabilitē. de
 lectat et feliciter. **N**ic amor mīss? celitus herē

mī medullitus. mētē incēdit p̄mit? h̄o delectē
 spūs. **O** b̄m incēdiū d̄ ardēs desiderū o dulce
 refrigeriū amare dei filiū. **I**hu flos mīs p̄gis
 amor n̄rē dulcedis. tibi laus h̄or numis t̄gnū
 b̄tūdis. **I**hu sole serēmoz et balsamo suau
 or oī dulcore dulciōz. p̄ auctis amabilior. **C**?
 gustus sic afficit. c? dolor sic reficit. in quem
 mēs mea deficit sol? amāti sufficit. **T**u mētis
 delcācio amoris olūmacio. tu mea glācio ih̄u
 mūdū saluācio. **S**e q̄ q̄aūqz ieris michi tolli
 nō poteris. cū meū cor abstuleris. ih̄u laus
 n̄rē generis. **D**ilcē mī rēuere cōfōs p̄ne dex
 tere. hostē vīcisti. p̄p̄e iā celi regno frue. **C**eli
 tiues accurre portas v̄as attollite tūmpha
 tori dicite. saluē ih̄u rex iclīte. **R**ex p̄tū rex
 glorie rex insignis victorie ih̄u largitor grē.
 h̄or celestis curie. **T**u v̄te lumē p̄rē tu fons
 mie pelle nube ēstīcie nob̄ dās lucē glē. **T**e ce
 li chorus p̄dicat et tuas laudes replicat. **I**hs
 orbē letīficat et nos deo pacīficat. **I**hs i pace
 p̄p̄rat q̄ oēm sensū supat hūc mēs mea de hīde
 rat et illo frui p̄p̄rat. **I**hus ad p̄rēm redijt
 celeste regnū subijt cor meū a me t̄rāst. post
 ih̄m simul abiit. **I**ā p̄lēmū laudibz ih̄m p̄p̄
 mis et p̄b̄o vt nos donet celestibz cū ip̄o frui
 sedibz. **A**mē. **O**mine ih̄u p̄p̄ fili dei vīuī
 p̄ hīs et oībz q̄ de te pie credim? et cre dē de
 temus tī grās licz idignas referim? p̄ ea te
 supplicat ep̄oām? vt te ip̄m ex p̄te oīm celesti
 um t̄rēstīū et īfernōrū deo p̄fī offeras in dig
 nā laudē oīm i q̄bz sūmā ēmitatē laudabilē re
 cognoscis et i plenā grāz actionē p̄ q̄libet b̄n
 fīcio a singul? debīcā creaturis atz i v̄rā emen
 dacōez oīm maloz ab origine mūdū cōmissoz
 et i suffīciētē p̄solucōez oīm bonoz v̄nqz obmīf
 locū i supplecōez q̄z meriti oīm b̄nīficatōrū. et
 grē oīm iustificatōz. ac emēdacōis oīm p̄cō
 rum refrigerij qz oīm purgātorum nec nō in
 reuelacionem omnis indigēcie corpis et a
 nīme singulorum. . . **A**MEN.

Gracias
 altissim?
 p̄pi ih̄esu
 dic in scā
 mīno. **P**hi
 bīqz p̄ro. isto. 72. 72. Ihesu inuencōis amo.

deo et no
 q̄ vit m
 eius filio.
 colonia t.
 lippī Jaco

Processus huius p̄ciosissimi opis dñi nostri
ih̄u xp̄i hic sc̄d̄; t̄rtū b̄t̄ Mathei euāgeliste
hic feruat et id qđ matheus sufficient̄ non
scribat Autor ex alijs euangelistis sc̄i; Ioh̄e
luc̄a marco p̄pleuit iux̄ cōclusionē sc̄d̄ scriben
tium sc̄i; ambrosij iheronimi auḡ greḡ bed̄e
Et a' iorum plurimorum sanctorum viroꝝ.
Tabula tituloꝝ nō notat sc̄d̄m ordinē. S;̄
modus autoris est qđ sc̄d̄m exp̄osicōē; vnius
capituli aliqua duo aut tria includit euan
gelia vt patet. S;̄ aut locis signatis. Quare
hic ordinē euangelioꝝ vt camit ecclesia sc̄d̄;
cōmunem cursū anni subscribit et in fine ta
bule assignatur certa capitula Que non h̄nt
euangelia cōrespōdencia vt est secundū t̄r
cium decimū septimū vt in clare videtur.

Domini prima aduentus.
Erunt signa in sole et luna luce x̄p̄i cuius eua
gelij exp̄osicōē; habet i p̄nti libro de vita dñi
n̄i ih̄u xp̄i quo in e' ij volūe Capitulo xxxij
qđ int̄tulāt alio titulo s̄ oñdo exp̄ctādū ad
uentū dñi et posteriorib; signis aduentus.

Domini secunda
Cū audis̄ ioh̄s i vinct̄ Ma. x̄p̄i. volūe j ca.
lvj. qđ int̄tulāt de q̄stione ioh̄is baptiste et
eius cōmedacionem.

Domini tertia
Mis̄et iudei a iher̄is lo. j volūe j ca. x̄p̄i qđ
int̄tulāt de eo qđ lo. p̄fessus ē se nō esse x̄p̄m

Feria quarta q̄tuor t̄p̄m
Miss̄ est aḡel gabriel lu. j volūe j ca. v. qđ
int̄tulāt de conceptione saluatoris

Feria sexta.
Exurgēs maria abiit. lu. j volūe j ca. lx. qđ
int̄tulāt de natiuitate et circūc̄sione p̄uoris

Sabbato
Anno q̄nto decimo Tiberij cesaris lu. iij volūe
j ca. p̄p̄i qđ int̄tulāt de officio et vita io. bap̄.

Domini quarta
Anno q̄nto decimo Tiberij cesaris vt sup̄.

In vigilia natiuitatis ih̄u xp̄i
Cū ess̄ de sp̄s̄a maria Ma. j volūe j ca. lxx. qđ
int̄tulāt de eo qđ ioseph voluit dimitte ma

In octaua natiuitatis christi
Iher̄ ḡnaciōis ih̄u p̄ Ma. j volūe j ca. lxx. qđ
int̄tulatur de genealogia saluatoris

In prima missa.
Ex̄it edictū a cesare Lu. ij volūe j ca. xc. qđ
int̄tulāt de natiuitate saluatoris.

In auroꝝ.
Pastoꝝ loquebant̄ adinuicē Lu. ij volūe
j ca. xc. qđ int̄tulāt de natiuitate saluatoris.

In summa missa.
In p̄c̄ipio erat verbū. alias Fuit hō missus
a deo et lo. j volūe j ca. xviij. quod int̄tulāt
de eo qđ iohannes nō p̄ se ip̄s̄c̄

De sancto Stephano.
Dicebat ihs turbis iudeoꝝ Ecce ego mitto.
Ma. x̄p̄i volūe j ca. xvij. quod int̄tulatur
debetur v̄ eternum.

De sancto Iohanne euangelista
Dixit ioh̄s petro seq̄re me lo. vltio volūe ij
ca. lxxij. quod int̄tulāt q̄o dñs app̄uit sep
tem discipulis ad mare tiberij

De innocentibus.
Angel̄ dñi app̄uit in somnis Ma. x̄p̄i volūe j
ca. xij. qđ int̄tulāt de fuga dñi i egiptū et neci

De circūc̄sione dñi. p̄uetoꝝ
Postq̄ consumati sunt dies octo Lu. x̄p̄i volūe
j ca. x. qđ int̄tulāt de circūc̄sione dñi

Domini prima p̄ natiuitate.
Eāt maria et ioseph mat̄ ih̄u m̄iātes lu. x̄p̄i
volūe j ca. xij. qđ int̄tulāt de p̄dicacōe dñi i t̄plo

In nocte Epiphaniē dñi.
Factū ē cū baptizaret̄ eis x̄pus lu. x̄p̄i volūe
j ca. x̄p̄i qđ int̄tulāt de ieiunio et t̄p̄tacōe dñi

In die epiphaniē dñi
Cum natus ihs et Ma. x̄p̄i ca. xj. quod int̄tu
latur de apparicione domini.

In octaua epiphaniē.
Vidit ioh̄s ihs̄m v̄ientē ad se lo. j volūe j ca.
x̄p̄i qđ int̄tulāt de ieiunio et t̄p̄tacōe dñi

Domini sc̄da p̄st natiuitate
Cū f̄cis ess̄ ihs̄ annoꝝ duodec̄ lu. x̄p̄i volūe
j ca. xv. qđ int̄tulāt de eo qđ puer ihs̄ emanēs i iher̄

Om̄a t̄rcia post natiuitate.
Nup̄ie f̄c̄a s̄t in chana gal. lo. x̄p̄i volūe j ca.
x̄p̄i qđ int̄tulāt de mutacōe aque in vinū

Domini quarta
Cū descendis̄ ihs̄ de mōte Mat. viij volūe j
ca. x̄p̄i qđ int̄tulāt de aīacōe iher̄os̄

Domini quinta
Ascēdit ih̄u i nauiculā Mat. viij volūe j ca.
x̄p̄i qđ int̄tulāt de eo qđ dñs excitatus impe
rauit ventis et mari.

Domini sexta
H̄ndit ihs̄ dixit cōfiteor tibi p̄ Ma. x̄p̄i volūe
j ca. lxx. qđ int̄tulāt de eo qđ ioseph voluit s̄

Domini septima
De p̄f̄familias educere op̄arios Ma. x̄p̄i volūe
j ca. x̄p̄i qđ int̄tulāt de denario diurno

Om̄a in septuagesima.
De seminatore seminis Lu. lxx. volūe j ca.
x̄p̄i qđ int̄tulāt de q̄tuor p̄abol̄ dñi ad turbas

Om̄a in quinquagesima
Assūp̄it ihs̄ duodec̄ disc̄i. lu. x̄p̄i volūe ij
ca. x̄p̄i qđ int̄tulāt vno ceto añ inḡressū iericho

In die Cinerum.
Cū ieiunatis nolite fieri Ma. x̄p̄i volūe j ca. x̄p̄i
qđ int̄tulāt de laude hūana in boīs op̄ib;

Feria quinta post Cinerē
Cū introis̄ ihs̄ in cap̄barnā Mat. viij volūe
j ca. x̄p̄i qđ int̄tulāt de laude hūana in boīs op̄ib;

ca. xxxvj qd int. de laude hua in his opibz

Feria quinta post cinere

Cu iteruissz ihs i capharnaui Mt. viij w. i

ca. xxxij qd int. de ieiunio et teptaculo dñi

Feria sexta

Audistis qz dñm e diliges prim. Mt. vj w. j

ca. xxxvj qd int. de laude hua vt sup.

Dñca in quabagesima

Duct? e ihs i desertu. Ma. iij w. i

ca. xxxij qd int. de ieiunio et teptaculo dñi

Feria secunda.

Cu uenit fili? hois de opibz mie Mat. xxv

w. ij ca. iij qd int. de uetulacoe aere i ept. uis

Feria tertia

Prope eat pasca pa die electio d tpo Io. ij w. j

ca. xxvj qd int. de pa electoe uetulacoe de tpo

Feria quarta

Accessit ad ihm scriba Mt. xij w. j ca. lxxiij

qd int. de iudeis signu. de ceno couentibz

Feria quinta

Egress? ihs secessit i ptes thiri Mt. xv w. j

ca. lxxix qd int. de muliere cananea.

Feria sexta.

Erat dies fest? Jo. v w. j ca. lxxviij qd int.

de pbatia piscina palitico.

Sabbato

Assupht ihs petru d tñfigu. dñi Ma. lxxij w. j

ca. iij qd int. de tñfiguracoe dñi.

Dominica secunda

Egress? ihs secessit de muliere Ma. xv w. j

ca. lxxix de muliere cananea vt sup.

Feria secunda

Dixit ihs turb iudeoz Io. j ca. lxxij qd int.

de schenophegia

Feria tertia.

Loat? e ihs ad turbas iudeoz Ma. xxiij w. j

ca. xxxvj qd int. de scrib z pha. i doctia au

Feria quarta

Ascēdes ihs iheroso. Mt. xx w. j ca. xxi qd

int. de petitione filoz sededi

Feria quinta

Hs quide erat dñes Lu. xvi w. j ca. xvi qd

int. de diuine epulone et lasaro mendico

Feria sexta

Hs quida eat pñailas Mt. xxi w. j ca. xxiij

qd int. de locoe vinee et saginarijs

Sabbato

Hs qz hui duos filios de filio pdigij Lu. xv

w. ij ca. vij qd int. de tñ pabol scz omis z dñi

Dñca tertia ieiunij.

Erat ihs eiciēs demoniu Lu. xi w. j ca. lxxiij

qd int. de demoniaco ceco et muto.

Feria secunda

Dixēt pha. ad ihm qñca audiu? Lu. iij w. j

ca. lxx qd int. de abueu dñi i nazareth qñ

legit in sinagoga eorum.

Feria tertia

Respicēs ihs disci. dixt symo. Mt. xvij w. j

ca. xij qd int. de mō corpeōis fñes d dñi

Feria quarta

Access. ad ihm de locoe manuū Mt. xv w. j

ca. lxxviij qd int. de tradici phari. ec oia dei mā

Feria quinta

Cu agnouissz ihs qz fecēt eū regū Io. vi w. j

ca. lxxij qd int. de refectioe qñqz milu hōz.

Feria sexta.

Ihs fatigat? exst mere sedebat sup fontē Io

iiij w. j lxxij qd int. de mulere samaritana

Sabbato

Percepit i mōtē oliueti de mulie in adu. Io

vij w. j ca. lxxviij qd int. de mliē in adult. co.

Dñca quarta.

Abijt ihs de saturacoe qñqz mi. Io vi w. j

ca. lxxij qd int. de refectioe quinqz milu homi.

Feria secunda.

Cu itassz ihs ihero. d scda electioe uetulacoe

de tpo Mt. xxi w. j ca. xxi qd int. de elect. vñ

Feria tertia

Ia die festo mediatoe demoniu hēs Io vij w. j

ca. lxxviij qd int. de scenophegia

Feria quarta

Preteries ihs uidit hoiez xñi a na. Io j w. j

ca. lxxvj qd int. de ceco a natiuitate

Feria quinta

Dix. ihs turb iu. am dico wñ qz vñu meū Io

v w. j ca. lxxviij qd int. de pbatia. pis. e. pal

Feria sexta.

Erat qñqz languens lazarus Io xj w. j ca. xviij

qd int. de resuscitacoe lazari

Sabbato

Dicebat ihs turb iu. ego sū lux mudi Io viij

w. j ca. lxxviij quod de quibz q uerbis dñi p

quibus uolebant eū iudei lapidare.

Dominica in passione

Dicebat ihs turb iudeoz qd ex vñb arg. me

de pñe Io. viij w. j ca. lxxviij qd int. de mliē

Feria secunda.

Miserit pñipes z phari. mistros Io vij w. j

ca. lxxviij qd int. de schenophegia

Feria tertia

Ambulabat ihs in galli. Io. viij w. j ca. lxxviij

qd int. de schenophegia

Feria quarta

Fca sūt encenia z sustulēt g. lapides Io j w. j

ca. lxxviij qd int. de encenis i qñb w. i. u. z c.

Feria quinta

Rogauit ihm Nō qz d. de pa vñctioe sciz

pñm Lu. xij w. j ca. lxx qd int. de pñia marie

magda. Itē de scda vñctioe habet w. ij ca. viij

quod int. de tñb pabolis

Feria sexta.

Collegerūt pñifices et phari. Io. xi w. xviij

qđ intitu de aspiciōe pñficiū z phari. cō. i. k
Sabbato vacat.

De passione dñi habet w. ij ca. lviij

Dñica palmarū

Cū a. p. pñ. i. h. i. b. a. i. h. e. r. o. s. o. p. a. s. s. i. o. dñi Mt xxi
w. ij ca. xix et xxi et xxij qđ itā. q. suis loca

Feria secūda

An sex dies pasce d. scda vñctiōe scz caput. Io
xij w. ij ca. xxv qđ itā. d. effusi. yugentis sup.

Feria tertia

Eat pasca z azima p. b. iduū. passio Mt xiiij
voluie ij capitulo lviij

Feria quarta

A. p. pñ. q. bat. dies fest. Lu xxiij w. ij ca. lviij

Feria qñta in cena dñi

An diē festū Ioh xiiij w. ij ca. lviij

In parastene

Egressus ihs passio Ioh xviij w. ij ca. lviij

Sabbato

Vespere aut Mt xviij w. ij ca. lxxi qđ intitula
tur Quo dñs apparuit Marie magdalene

In die pasce

Maria magda Mar xvi w. ij ca. lxxi d. resur.

Feria secūda

Duo ex discip. luc xxiij w. ij ca. lviij qđ intitula
tur quo dñs apparuit duobz discip. in via

Feria tertia

Stetit ihs in medio lu xxiij w. ij ca. lviij qđ
intitulat quo dñs apparuit discip. thō absentē

Feria quarta

Manifestauit se itē ihs Io xxi w. ij ca. lxxix
qđ intit quo dñs appa sep disc ad mare tibe.

Feria quinta

Maria stabat ad monum fois ploas io xx
w. ij ca. lxxij De eo qđ dñs apparuit ma mag

Feria sexta

Vnde discip. mt vltio w. ij ca. lxxix qđ intit
quo dñs appa vnde discip. in galilea

Sabbato

Vna sabbat ma mag io x w. ij ca. lxxij qđ in
De eo quod dñs appa marie magda

In octaua pasce

Cum esset sero Io xx w. ij ca. lxxviiij

Dñica prima post octauas

Locutus ē ihs ego sū pastō bon? Io x w. j ca.
lxxvi qđ intit. de assump. et laude bñe vgi.

Domīnica secūda

modicu et iam nō videbitis Io xvi w. ij ca.
lvi De sermone dñi intitulat.

Domīnica tertia

Vado ad eū q. Io xvi w. ij qđ itā. de ser. dñi

Domīnica quarta

Anen amen dico vobis si qđ Io xvi d. cāctis

Interrogatio

Quis vñm hz amicu petite z dabit vobis h. xi
w. j ca. lxxix qđ intit. vt pñdēns

In vigilia ascensiois dñi

Subleuatis ihs ocul. in celū Io. xxij.

In die ascensionis.

Secūdentibz xi discip. Ma. vltio w. ij ca. lxxxiij
qđ intitulat de ascensione dñi

Dñica post ascensioē dñi

Cum venerit pacatus. Ioh. xv

In vigilia pñthecostes

Si diligitis me Io xiiij w. ij ca. lviij qđ intit
de sermone dñi in cena.

In die sancto

Si qđ diligit Io. xiiij w. ij ca. lviij qđ itā. vt d.

Feria secūda

Sic deus dilexit mundum Ioh. iij.

Feria tertia

Amē amē dico vobis qđ nō int. Io. x w. j ca. lxxviiij
qđ intit. de encens. i. qđ iudei qđ

Feria quarta

Deo pñt venire ad me nisi pñt qđ mñt Io. vi.

Feria quinta

Conuocatis ihs xij discip. Lu. ix w. j ca. li qđ in.
de missione discipulorum.

Feria sexta

Factū ē vna die de pali. Lu. v. w. j ca. plviiij.
qđ intit. de curacōe palitico.

Sabbato

Surgēs ihs de sanacōe. Lu. iij w. j ca. plij
qđ intit. de curacōe de momaci z loci pñti

Dñica in octaua pñthecostes

Erāt hō ex phari. noie Io. iij w. j ca. lxxvi qđ
intit. de pñ electione vñdētū d. tps et de nico.

De sacramēto eukaristie.

Caro mea. Io. vi w. j ca. lxx qđ intit. de vñ dñi

De sacramēti institucōe

Cenātibz at illis Ma. xvi w. ij ca. lvi qđ itā
de institutione sacramenti

Dñica post octauā pñthe.

Hō quidā erat diues. de diuitie pñtē qđ Lu
xvi w. ij ca. xvi qđ itā. de diuitie z

Domīnica secūda

Hō quidā fecit cenā. Lu. xiiij Io. j ca. lxxxi
qđ intit. de inuitatis ad cenā.

Domīnica tertia

Erāt appinquātes pabola de oue. Lu. xv w. ij
ca. vij qđ intit. de tubo pabolis.

Dñica quarta

Estote micordes. nolite in. dñm. Lu. vi w.
j ca. lxxix qđ intit. de mīa faciēda z nō iudic.

Dñica quinta

Cū tūbe reuerēt. de captiua tethis Lu. v w.
j ca. lxxix qđ intit. de scda tēcia vocacōe dyabo.

Dñica sexta

Amē dico vobis si habūdauerit iusticia vñ si
offers munus tuū Mt. v w. i ca. lxxxiij quod
intitulat de eo qđ pñt lucere

Dñica septima

Cum turba esset cum ihesu. de quinque panibus et
Marci viij w pmo ca pxi qd in de refec q mi ho

Domica octaua

Attēdite afflis pphetis Mt viij w pmo ca pl
qd in de arca via et conclusionē sermonis

Domica nona

Homo qdā erat diues q hēbat villā lu xvi
w ij ca xv quod in vilico iniquitatis

Domica decima

Cū appi ihs ihs ihlem fleuit se illā lu xix w
ij ca xxv qd in d fletu bñi se ihlem q ingressu

Domica vndecima

Dixit ihs ad qdā pabo. d phāz pūb lu xvij
w ij ca xxx qd in de surdo de duobz minutis
vidue et pharisei publicatione

Domica duodecima

Exiens ihs. d simbo curac surdi q muti mā vij
w j ca xc qd in d surdo q muti a demonio pos

Domica xij

Bñ oculi q vidēt. d hoie q cecidit in latro lu x
w j ca lix qd i d hoie lauciatu q vulneāt a la

Domica xiiij

Dū ier ihs ihlem curac p leprosis lu xvij w
ij ca xix qd in de p leprosis a domino curatis

Domica xv

Memo pē duobz dnīs fuisse. Mt vi w j capi
xxv qd in d nō thesaurisando i tñ h i celo

Domica xvi

Ibat ihs in ciuitate. d resurreccōe filij vidue
vni lu vij w j ca xliij qd i d susci filij vidue

Domica xvij

Cū itroiss ihs. de sana pdropici Cū inuitatus
fuis lu xiiij w j ca lxxx qd in de ydropico

Feria quarta quatuor tpm.

Respōdes vn. de sanacione pueri lunatici Mā
ix w ij ca liij qd in de sanacōe lunatici

Feria sexta

Rogauit ihs. de pma vnctione scz pēyikm lu
vii w pmo ca lx qd i d pme marie magdalene

Sabbato

Dicebat turib. d arbore fici. sana. muli. lu xiiij
w j ca lxxx qd i d arbore ifructuosa. rē

Domica decima octaua

Accesserūt. de mādati di. rē de i Mt. xxiij w ij
ca xxxvi qd in d de pō et mag^o et scōo

Domica decanona

Ascendēs ihs. sanacō pali. Mt ix w. ca xlvij
qd in d d d curacōe paralitici

Domica vicefima

Locutus ē ihs. de rege q fē. Mt xxiij w ij ca
xxxv qd in d d d inuitatis ad nupcias

Domica vicefima prima

Erat qdā regul. Io. iiii. w. j ca lxiij. de f. rē
Domica vicefima secunda.

Sile ē regnū celo. Mt xviii. w ij ca ix qd in d
de rege qui voluit vōem ponere cum seculis.

Domica vicefima tertia

Abeūtes pharisei q licz cēlū dare rē Mt xxiij
w ij ca xxxv qd in d qōe sup tributo soluendo

Domica vicefima quarta

Loquēte ihs resuscitacō filie pncip sanatio
mīl ex Mt ix w j ca xliij qd in d emoroissa

Domica vicefima quinta

Cū subleu ass de qn. z panibz q duobz piscibz
Jo vi w j ca lxxv qd i d fē pēte diuidi hēdi

In dedicacōe eccle

Ingress^o ihs d zachō lu xix w ij ca xliij qd in
de zacheo et eius conuuiuo

Expliat Tabula de tpi bz an m

De thoma martire

Si qd vult p me venire lu ix w ij ca ij qd in d
de exhortacōe ad seqz dū xpm et passiois ex^m

De sancto Anthonio

Si qd venit ad me et nō obit rē lu xiiij w pō
ca liij qd in d de impedimētis p fōz q scqle xpi

De sancta Agneta

Simile ē regnū celo de cō vginibz Mt xix w
secundo ca. xlvij quod in d de vrginibz s

De sancto Vincencio

Si quis vult post me venire lu. ix vt patuit
in primo huius tabule:

De conuisione scī Pauli

Dixit symō petrus Ecce nos reliquim^o tñ
xix w ij capitulo xiiij quod in d de difficultate
q impossibilitate intendi diuine in regnū celo

De purificacōe gloriose vgis Ma

Post qd impleti sūt dies purgacōis lu ij w pō
ca xij quod in d de pñtacione dñi in templum.

De sancta Agata

Sile ē regnū celo rē margarite Jē saga
ne Mt xiiij w primo capitulo lxiij quod in d
quatuor pabolis ad turbas et cetem

De sancto Mathia

Hoc ē pceptū meū Jo. xv w ij capitulo lvij
quod in d d sermone domini in cena

De sancto Gregorio

Nō qdā pegre pfiscēs de talētis Mt xix w
ij ca xliij qd i d de talē. rē loīs a dño fuis tñ i

De sancto Benedicto

Sint lūbi vñ pñcti lu xiiij w ij ca xlvij qd in d
de lumbis pñctis q lucernis ardentibz

In ānunciacōe bñe Marie

Missus est angelus gabriel lu j w j capitulo
quinto quod in d de conceptione saluato ris

Tpe pascale de scīs

Ego sum vitis vñ Jo. xv
Phillipi et Jacobi

Nō turēt cor vñ io xiiij w ij ca lvij quod
in d de sermone domini in cena

In vigilia Iobis baptiste

Fuit in diebz herodis luce j w j ca liij quod
in d de conceptione Iohannis precuratoris

In nācā iohis baptiste
El'saxth ipletū dē tps lu j w j capitulo vj qd
intā de natiuitate et circumciōne p̄uēōis

Iohannis et pauli
Cum audietis p̄tēia lu p̄j w j ca p̄p̄ qd
intitūlat de talentis et bonis

In vigilia petri et pauli
Simon iohannis diligis me iohis p̄j w j ca
p̄p̄ quod intitūlat quomodo dominus ap
paruit septem discipulis ad mare tyberi

Petri et pauli
Venit ihesus in p̄tes cesarie Mt p̄j w j ca j^o

In commemoratiōe pauli
Dixit symō petro Ecce nos reliquim⁹ oīa Mat
p̄j w j ca p̄j qd in de diffiail intādū dīcēm

In visitatiōe Marie
Epurgēs mar lu j w j ca vi qd d nācā et
Magdalene

Rogauit ihs quidā luy w j ca p̄ qd in de pe
nitēcia magdalene

Iacobi
Accessit ad ihs mē filioz sebedei Mt p̄j w j
ca p̄j qd in de p̄ticiōe filioz sebedei

Laurentii
Amen amē dico vob mī gñū frūmētū et Io p̄j
w j ca p̄p̄ qd in de maledicōe fialnee

In vigilia assūptiōis
Extollēs vocē qdā mē lu p̄j w j ca p̄p̄ qd in
de muliere vocem de turba extollente

In die assūptiōis
Intāuit ihs lu p̄j w j ca p̄j de mīsteio marthe
et oīo marie

Bartholomei sicut mathei
In decollatiōe iohannis

Misit herodes Marci vi w j ca p̄p̄ qd in de
mactatiōe iohannis baptiste

In natiuitate marie
Libet generatiōis Mt j ca vii qd in Seneca
lopa saluatoris

In exaltatiōe sancte crucis
Nunc iudiciū est mundi iohis p̄j volumē
ij cap p̄p̄ qd in de maledicōe fialnee et

In die Mathei apli
Cum tñsueret ihs Mat h i p̄. volu j cap iij qd
in de vatiōe mathei et eius

Maudici et sociorū
Videns ihesus turbas de octo bñtudinibus
Mat h v w j cap p̄p̄ qd in de seemōe dñi in

Michaelis
Accesserunt discipuli ad ihs mē p̄p̄ w j
cap v qd in de tributo p̄ dñō

Iheronimi sicut Anthonij
Luce euangeliste
Designauit domin⁹ ihs ad alios p̄p̄j Lu p̄
w j cap iij qd in de tēuerfione ap̄lorū

Unde a milium vginū sicut agnetis

Sponsus et illde sic lūc euāge
Om nū scōz sicut mūdici et socij et
Reliquiarum sicut mūdici

Cecilie sicut agnetis

Katherine sicut agate

De sancto Andrea

Ambulabat ihs iuxta mare Mat h j ca p̄p̄
quod intitūlat de scōa et tēciatōe

De sancta Barbara sicut agatha

De sancto Thoma

Misit ihesus duodecā discipulos Mt p̄j w j
ca iij quod in de missione ap̄olorū et

De ad ventu dñi ad mortem w j ca p̄p̄ vi
de p̄oribz sicut aduent⁹ dñi et oīu w j ca p̄p̄

De purgatorio volumine ij ca p̄p̄ vii

De suffragiis ecclesie w scōo ca p̄p̄ vii

De aduentu et p̄fetiā añ p̄ w j ca p̄p̄ vii

De postcoībz sicut aduentu dñi et w j ca p̄j

De extremo iudiciō w j ca p̄j et ca i

De aduentu dñi iux⁹ ex⁹ noe vel lothw ij p̄j

De conflatiōe mūdī w j ca p̄p̄ vii

De resurrectione mortuorū w j ca p̄p̄

De finali iudiciō w j ca p̄p̄ vii

De innouatiōe mūdī w j ca p̄p̄ vii

De pena infernī w j ca p̄p̄ vii

De gloria celi volūe ij capitulo p̄p̄ vii

Hec sūt ca que nō hnt euāge. corre⁹ w j

De inuētiōe remdīi p̄ salute gñis hūai et na
tiuitate marie volumine primo capitulo scōo

De de p̄fatiōe vginis marie volūe j cap. iij

De eo qd fecerat dñs ihesus ab anno xij vsqz

ad p̄cipiū anni p̄p̄ volumine j capitu. i

De penitēcia faciēda volumine p̄o capitu. p̄

De incarnatiōe iohanni bapt. w p̄o ca p̄p̄ ij

De inīciō publice prediciō. w p̄o ca p̄p̄ iij

De epilogo vatiōnū disc. et de di. w i ca p̄p̄

De electione duodecā ap̄lorū volūe p̄o ca p̄p̄ ij

De scriba doloso et de duobz alijs w i ca. p̄j

De duobz dñm a legiōe obsessis w j ca p̄p̄ ij

De duobz cēas et vno muto volumine j ca i

De ip̄dimētis p̄fectionis et seq̄le p̄ w j ca iij

De icēpaciōe et odēpnatiōe ihs dñi iudorū w j

De abiōe et q̄busdā alijs clez re dñec ca i. vii

De tñtū dñi et disci p̄ lata seu blada ca p̄p̄ i

De icēpaciōe phariseorū et legisdoctoz ca p̄p̄ i

De p̄batia piscina et paraliticiū ca p̄p̄ iij

Capitula secūdi voluminis p̄formitē sūt

capitula quibus euāgelia non corre⁹pon

dent vt ē primū secūdu dñm et vt patet

intāti.

DEO GRACIAS

357/411202790

BMC I, 238

LUDOLPHUS DE SAXONIA. Vita
Christi. *30 April, 1474.

[2^a. [F]Vndamētum aliud || nemo potest ponere || vt
ayt Aplūs pter || id quod positum est || quod est xps
ihesus. || . . . 5^a. col. 2, l. 17: Incipit liber de vita ihu
xpi in euangelio || tradita . . . 236^a. COLOPHON: Amen.
Nicola⁹ gotz || Spem meamq solam ponaz in te virginis ||
Marie matris graciā . . . || Impresumq solempne. Opus
perfectissime || Domini vitā Dico correctā. Nicola⁹ gotz ||
deschletzstat Id qđ ad eius pmam spectat.] 239^a. De
confessionē vere fidei. quam petrus fecit p || omnibus.
465^b. col. 2, on either side of the DEVICE, SECOND
COLOPHON: Gracias deo cano || altissimo q vitam ||
xpi ihesu eius filio || hic in scā colonia ter||mino phi
lippi pro||festo 1474 Anno. 466^a. Processus huius
pciosissimi opis . . . 468^b. END: Capitula secundi volu
minis piformiter sūt || capitula quibus euangelia non
correspon||dent vt ē primū secundū decimū tē vt patet ||
intuēti. || DEO GRACIAS.

Folio. [Part I: a-z aa-cc.] Part II: [dd-vv¹⁰ xx⁸ yy zz A¹⁰ B⁸ C⁸
D⁸.] 468 leaves, the first blank. 2 columns. 240^a: 56 lines, 275 x
184-7 mm. Type: 98. Three-, five-, six-, and nine-line spaces
left for capitals. Uneven line-endings in parts. Voulliéme 760.
Hain *10291.

236^b, 237, and 238 are blank in some copies and in others
contain the same table as Part II. In quire [zz] the type-pages of
7^b and 8^b exchanged places; 7^b was therefore pasted over 8^b and
leaf 7 reprinted.

The copies seen by Hain and Dr. Voulliéme read 'Philippi
Iaco||biq' in the second colophon.

394 x 283 mm. Imperfect, wanting the first part,
leaves 1-238. Capitals, paragraph-marks, initial-strokes,
and underlines supplied in red. Manuscript quiring
and some notes. On 239^a is the note of ownership
of the Franciscan Convent of Limburg; on 465^b: Ex
libris Arnoldi Haag, olim Franciscani. Old leather,
rebacked.

Bought in December, 1895.

IC. 3803.

P4. II. [dd-vv¹⁰ xx⁸ yy zz A¹⁰ B⁸ C⁸ D⁸]
= [230] ff.

cc 12. 89

DB

JUNE 703

